

Kortelan, Vasaraisten ja Soukaisten kylien rakennusinventointi 2014

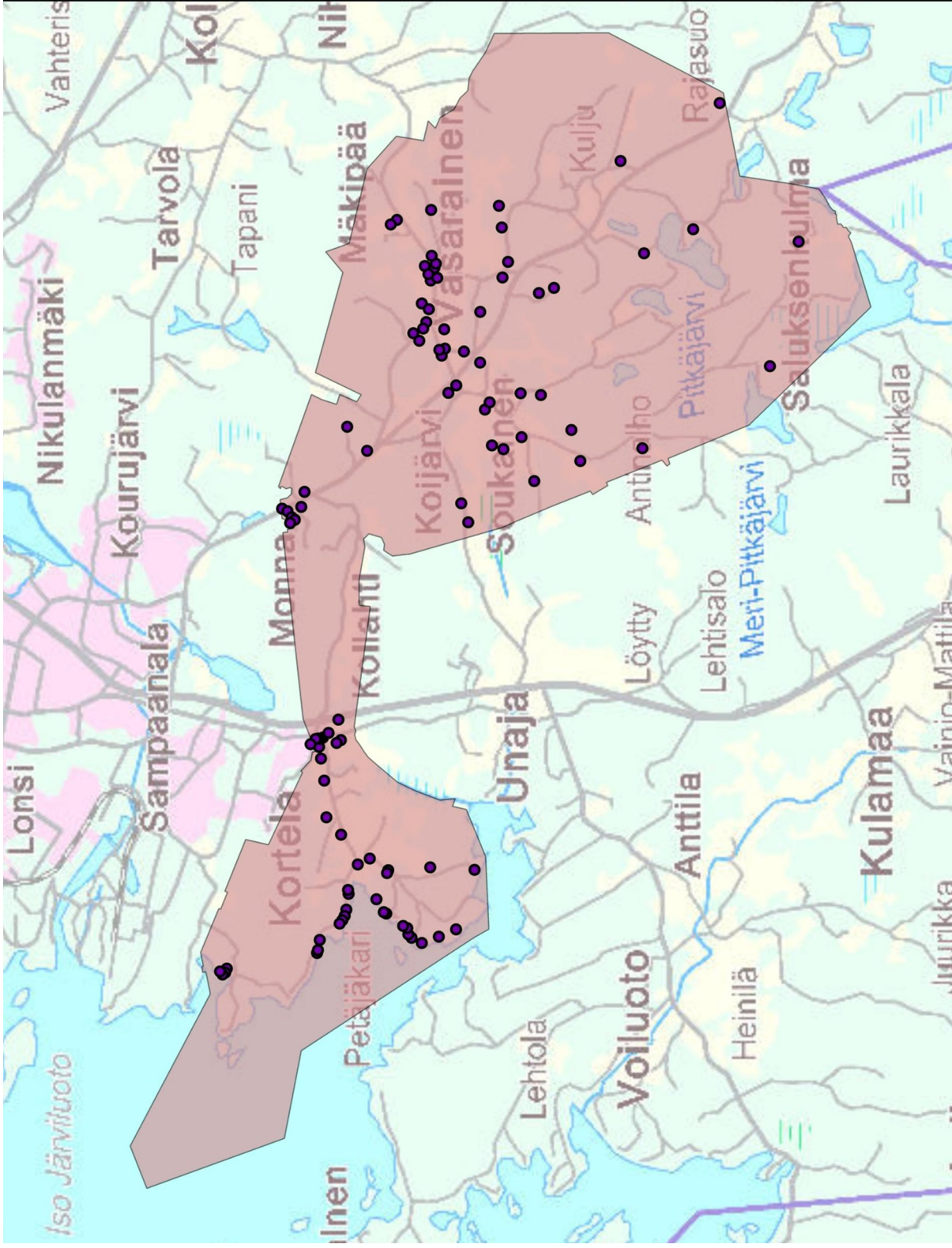
Olli Joukio 2014

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

 Rauma

 Satakunnan Museo

Kortelan, Monnan, Vasaraisten ja Soukaisten kylien inventointialue sekä kaikki inventoidut kohteet.

Inventointityön vaiheet

Vasaraisten ja Soukaisten kylissä sekä Monnan alueella ei ole aiemmin toteutettu rakennusinventointia. Kortelan alueella rakennusinventointi on toteutettiin vuosina 1988 ja 1997-1998. Valitettavasti tästä materiaalista oli saatavilla ainoastaan vuoden 1998 inventoinnin raportti Kortelan huvilaalueesta. Vuonna 2012 Rauman alueella toteutettiin asemakaavoitetun alueen ulkopuolella kulttuuriympäristöselvitys, jota hyödynnettiin myös tässä tutkimuksessa taustamateriaalina. Kulttuuriympäristöselvityksen yhteydessä oli käyty läpi muun muassa alueen historiallinen kartta-aineisto, jonka avulla selvitettiin muun muassa alueen historiallisten kylätonttien sijainti ja historialliset viljelyalueet sekä tielinjaukset, joihin ei tässä raportissa ole tarvetta tarkemmin enää puuttua.

Ennen kenttätöiden aloittamista käytiin läpi Satakunnan Museon inventointialuetta koskeva historiallinen valokuvamateriaali. Korvaamattomaksi lähdeaineistoksi osoittautui myös Kotiseutuyhdistys Muinan valokuvakokoelma sekä taloja koskeva koottu historiatieto Vasaraisten ja Soukaisten alueelta.

Inventoinnin alussa syksyllä 2013 kaikki alueen kiinteistöt tarkastettiin pintapuolisesti kentällä. Talven aikana sekä keväällä 2014 kulttuurihistoriallisesti merkittävimmissä kohteissa tehtiin tarkempi inventointi. Asukkaita informoitiin etukäteen postitse, useimmiten inventointia edeltävällä viikolla, paitsi niissä tapauksissa, joissa omistajien yhteystietoja ei saatu selville. Nämä kohteet inventoitiin tästä huolimatta.

Kenttätöet ajoittuivat marraskuun ja huhtikuun väliselle ajalle. Asukkaita haastatettiin, mikäli he olivat inventointihetkellä paikalla tai he ottivat itse yhteyttä. Kenttätöet toteutettiin virka-aikaan, joten useassa kohteessa asukkaita ei tavattu. Ainoastaan yhdessä tapauksessa omistaja kieltäytyi inventoinnista. Tässä tapauksessa kohde arvioitiin pintapuolisesti. Eräessä toisessa kohteessa omistaja kielsi kiinteistön kuvaamisen.

Alueella inventoitiin kaikkiaan 102 kohdetta. Inventointihetkellä päähuomio kohdistui rakennusten ulkoasuun. Sisätiloja inventoitiin pääpiirteisesti, mikäli asukkaita oli paikalla. Sisätiloja myös kuvattiin asukkaiden luvalla siinä tapauksessa, mikäli rakennuksessa oli tallella esimerkiksi alkuperäisiä tai iäkkäitä pintoja, ovia ja kiinteää kalustusta. Joidenkin kohteiden yhteydessä omistajat antoivat vanhoja valokuvia sekä rakennuksia koskevia rakennuspiirustuksia kopioitavaksi tai kuvattavaksi. Alkuperäisiä rakennuspiirustuksia ei ollut juurikaan saatavilla, koska Suomen kunnista suurimmalla osalla rakennuslupakäytäntö ja siten myös arkisto ajoittuu vasta toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan.

Tässä raportissa on esitetty A- ja B-arvoluokan kohteista esitetty lyhyehkö kuvaus sekä arviointiteksti valokuvan sekä karttaotteen lisäksi. Täydellisemmät inventointitiedot ovat Satakunnan Museon ylläpitämässä Pakki-tietokannassa. Arvoluokista ja ehdotetuista suojelumerkinnöistä tarkemmin jäljempänä.

Aikaisemmat inventoinnit

Vasaraisten ja Soukaisten alueella ei ole aiemmin toteutettu rakennusinventointia. Kortelan alueella toteutettiin rakennusinventointi vuonna 1988 (Minna Heljala). Valitettavasti tätä inventointimateriaalia ei löytynyt taustamateriaaliksi nyt valmistunutta tutkimusta varten. Ainoana poikkeuksena oli yhden kiinteistön omistajien hallussa olleet kopiot heidän kiinteistöään koskevista inventointilomakkeista.

Vuonna 1997 Satakunnan Seutukaavaliiton määrittelemistä kulttuurihistoriallisista kohteista luetteloitiin uudelleen 16 kohdetta. Näistä kolme kohdetta oli Kortelan alueella.

Vuonna 1998 laadittiin Kortelan kesäasunnoista erillinen selvitys, jonka perusteella osoitettiin 15 kohdetta Rauman eteläisten rantojen osayleiskaavassa. Rauman museon toimesta toteutetussa rakennuskulttuuriselvityksessä oli tarkoitus kartoittaa Rauman eteläisten rantojen vanhinta kesäasuntorakentamista 1920–1950-luvuilta. Tässä selvityksessä mukaan otettiin alun perin ainoastaan kesäasukäyttöön valmistuneet kiinteistöt. Kiinteistöjä ei arvioitu, vaan tarkoitus oli tutkia kesäasuntorakentamista laajempänä ilmiönä. Selvitys ei ollut kuitenkaan kattava, koska ne kiinteistöt, joiden omistajia ei tavoitettu, jätettiin kokonaan ulkopuolelle. Samoin myös alun perin vakituisen asumiseen tarkoitettut, mutta jo varhain huvilakäyttöön muutetut kiinteistöt jäivät ulkopuolelle. Täten moni merkittävä kohde jäi huomioimatta myös osayleiskaavassa.

Kohteiden valintaperusteet

Nyt toteutettuun inventointiin otettiin mukaan pääasiallisesti sellaiset kiinteistöt, joiden päärakennus tai sellaiseksi katsottava oli valmistunut ennen vuotta 1945. Poikkeuksellisesti Kortelan alueelta inventointiin myös jälleenrakennuskauden huvilasutus, joka on merkittävä kokonaisuus.

Kohteiden lopullisen valinnan pääkriteerinä oli hyvä säilyneisyys, ts. alkuperäinen rakennusajankohta oli havaittavissa tai muutokset olivat iäkkäitä ja kerroksellisuus oli näkyvissä. Kaikkia ennen vuotta 1945 valmistuneita kohteita ei myöskään inventoitu, vaan mikäli kohteen rakennuksia oli merkittävästi uusittu, lisärakennettu tai muuten runsaasti muuteltu, eikä niillä katsottu olevan erityistä rakennushistoriallista tai maisemallista merkitystä, jätettiin ne yleensä inventoinnin ulkopuolelle. Poikkeuksena oli joitakin kohteita, joissa hyvin säilyneillä iäkkäillä ulkorakennuksilla oli kyläkuvan kannalta niin tärkeä maisemallinen merkitys, että ne otettiin mukaan, vaikka päärakennus olikin muutettu tai kokonaan uusi.

Kaikkien rakennusten kohdalla kriteerinä pidettiin kohtuullisen alkuperäistä asua. Mikäli muutoksia oli paljon, jätettiin kohde inventoinnin ulkopuolelle. Vanhimman rakennuskannan kohdalla valintakriteerit olivat väljemmät ja maisemallinen sekä mahdollisesti historiallinen merkitys vaikutti valintaan.

Kohteiden arvottaminen

Suomessa rakennettu kulttuuriympäristö jaetaan yleensä kolmeen arvoluokkaan:

1. Valtakunnallisesti arvokas
2. Maakunnallisesti arvokas
3. Paikallisesti arvokas

Kortelan, Vasaraisten ja Soukaisten alueella ei ole valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Sen sijaan Vasaraisten kulttuurimaisema sekä Kortelan 1900-luvun alkupuolelle ajoittuva huvila-alue ovat huomioitu maakuntakaavassa maakunnallisesti merkittäviksi kulttuuriympäristöiksi.

Vuoden 2012 kulttuuriympäristöselvityksen yhteydessä ehdotettiin alueita Soukaisista sekä Kortelasta paikallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi. Nyt toteutetun inventoinnin yhteydessä näitä paikallisesti arvokaiden alueiden rajauksia tarkennettiin sekä myös täydennettiin.

Tarkemmat arvoaluerajaukset sekä kuvaukset ovat esitetty tässä raportissa jäljempänä kylittäin.

Kortelan, Vasaraisten ja Soukaisten rakennusinventointikohteet luokiteltiin kaavoitusta varten kenttätöiden päätyttyä toukokuussa 2014. Luokitteluun osallistuivat inventointityön tehnyt projektitutkija Olli Joukio sekä Satakunnan Museon rakennustutkija Liisa Nummelin. Luokittelussa on käytetty Satakunnan Museon soveltamaa mallia. Kohteet on jaettu A-, B- ja C-luokkiin pääasiassa niiden rakennushistoriallisten, historiallisten ja maisemallisten arvojen sekä säilyneisyyden perusteella. Kohdeluokitusta seuraavat myös suojelusuositukset.

Rakennushistorialliset arvot liittyvät kohteen rakentumisen historiaan (suunnitteluun, muutostöihin) sekä osaltaan myös kohteen arkkitehtuuriin. Historialliset arvot kertovat siitä, miten kohde tuo esille alueensa historiaa.

Historialliset arvot ovat määritelty tarkemmin kohteittain ja voivat liittyä muun muassa elinkeino- ja sivistyshistoriaan. Maisemalliset arvot liittyvät kohteet sijoittumiseen ympäristöönsä.

Arvotuksen ohella kohteet ovat luokiteltu kolmeen luokkaan, joihin liittyvät suluissa mainitut suositukset:

A: Suojeltava kohde (kohde- ja aluemerkinä)

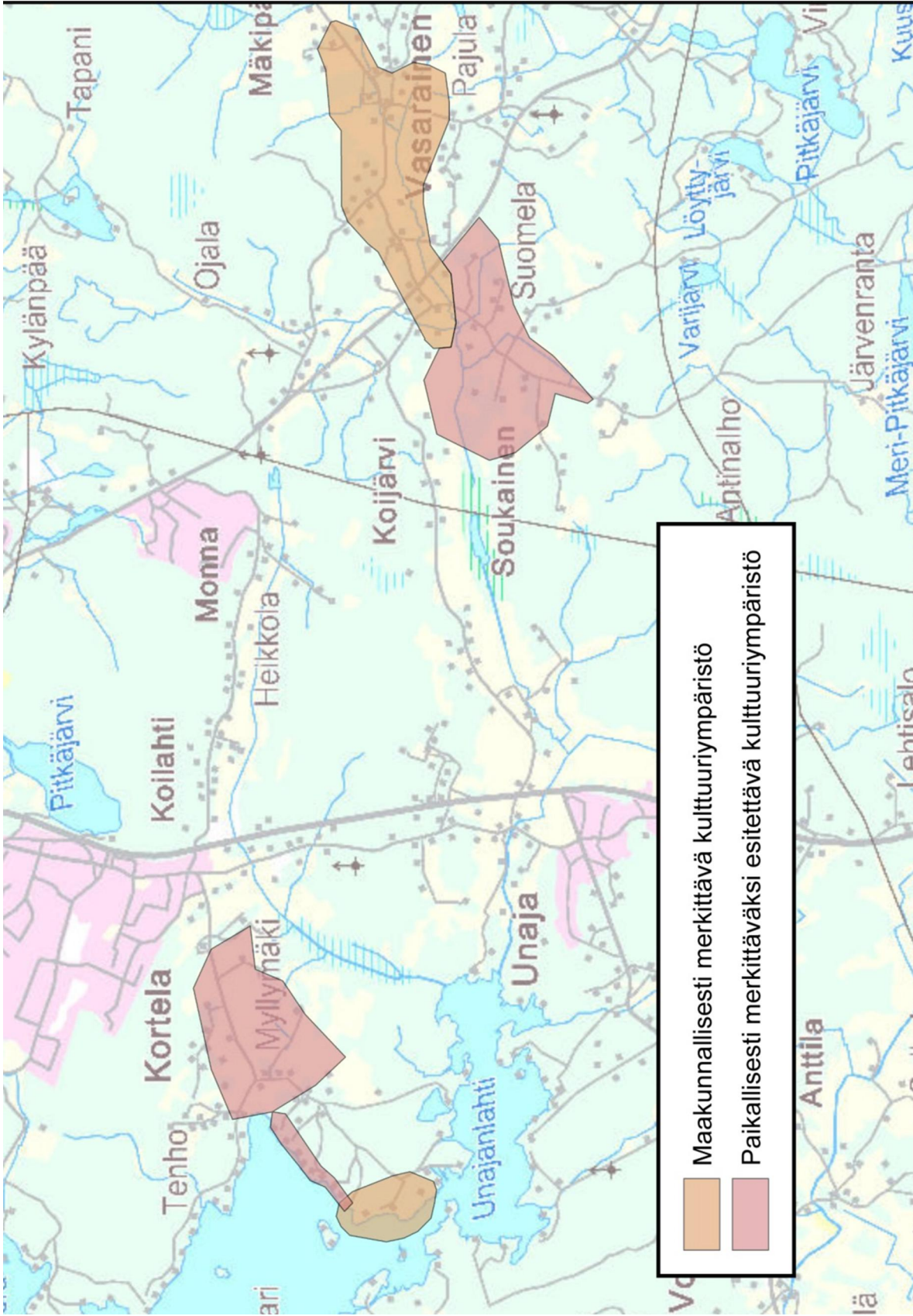
B: Lievemmin suojeltava kohde (aluemerkinä)

C: Kohde voidaan jättää suojelun ulkopuolelle

Raportissa on esitetty kunkin A- ja B-kohteen suojelutavoitteet, arvot sekä arvoluokitus. Kaavallinen suojelu ja siihen liittyvä intressivertailu jää varsinaiseen kaavoitustyöhön ja päätöksentekoon. Silti on huomattava, että vaikka C-luokituksen kohdalla todetaan, että ko. kohde voidaan jättää suojelun ulkopuolelle, ei luokitus silti tarkoita, että kohde olisi kulttuurihistoriallisesti arvoton. Kohde voi silti olla maisemallisesti tai muuten kulttuurihistoriallisesti tärkeä, mutta ei niin merkittävässä määrin, että kaavallinen suojelu olisi perusteltua. Joitakin kohteita jätettiin myös huonokuntoisuuden vuoksi kokonaan arvioinnin ulkopuolelle.

Kohteiden luokittelun tarkoitus on toisaalta jäsentää inventointikohteiden keskinäisiä suhteita ja toisaalta ilmentää niiden merkitystä inventointialueen sisällä. A-kohteet suositellaan suojeltaviksi kohdemerkinnällä (suojeltavat rakennukset mainittu erikseen) ja B-kohteet aluemerkinä.

Arvoalueet

Inventointialueen maakunnallisesti merkittävät alueet ovat Kortelan huvila-alue sekä Vasaraisten kulttuurimaisema. Paikallisesti arvokkaiksi alueiksi esitetään Kortelan viljelymaisemaa, Kortelan jälleerakennuskauden huvila-asutusta Kortelanlahden rannalla sekä Soukaisten viljelymaisemaa. Eri kylien arvoalueista tarkemmin jäljempänä.

KORTELA

Kylän historiaa

Kortelan kylä on perustettu viimeistään 1400-luvulla. Kylän nimi esiintyy ensimmäistä kertaa asiakirjoissa vuonna 1540. Vuonna 1571 kylässä oli neljä taloa. Myöhemmin Kortela oli säterikartano, joka muutettiin kruununratsutilaksi ja vuokrattiin Juho Nordmanille vuonna 1689. 1800-luvun alussa Kortela käsitti ainoastaan yksittäisratsutilan. Kylässä aloitettiin isojakoa varten mittaus-työt vuonna 1804 ja se saatiin päätökseen vuonna 1813. Jakotoimitus jäi ilmeisesti vaille lopullista vahvistusta. Kortelan 1½ manttaalin suuruinen tila oli ostettu perinnöksi vuonna 1796. Rusthollari Juhana Nordmanin kuoltua vuonna 1819 tila jaettiin kahtia. Täten isojaolla ei ollut tätä ennen muuta merkitystä kuin että mahdollinen liikamaa sekä ulkokyläläisten maat saatiin erotetuksi. Vuonna 1868 Kortela halottiin siten, että muodostui kolme puolen manttaalin suuruista tilaa: Uusikartano, Uusikortela ja Alatalo. Isojaon täydennys toimitettiin vuosina 1901–02 ja kalavesijako läheisten kylien kesken vuonna 1907.

Kylätontti sijaitsi jo 1500-luvulla nykyisellä paikallaan Kortelanlahden rannalla Vanha-Kortelan eli Alatalon sekä Uusikartanon talojen alueella Kortelantien päässä. 1900-luvun alussa Kortelan alueen rakennuskanta oli vielä erittäin harvaa. Edellä mainittujen tilojen lisäksi kylässä oli rakennuskantaa hajallaan siellä täällä. Hieman idempänä Kortelantien varressa sijaitsi Uusikortelan rakennusryhmä, johon kuului myös tuulimylly. Jonkin verran asutusta sijaitsi myös kylän itäosassa Kortelantien ja Unajantien risteuksen ympäristössä sekä valtatie 8:n itäpuolella nykyisen Koilahden alueella.

1900-luvun alussa Unajansalmen pohjoisrannalle valmistui huvila-asutusta. 1900-luvun aikana kesäasunnot yleistyivät runsaasti Kortelanlahden alueella. 1900-luvun puolivälin paikkeilla vanhan kylätontin ympäristö oli säilynyt melko lailla entisellään. Merkittävimpänä muutoksena Kortelan alueella oli melko tiiviin rakennuskannan muodostuminen Kortelantien ja Unajantien risteuksen ympäristöön. Tämä oli tapahtunut 1900-luvun alkuvuosikymmeninä sekä jälleenrakennuskaudella. Joitakin asuintiloja oli syntynyt myös Koilahden alueelle. Viime vuosikymmenten aikana Koilahti on rakentunut tiiviimmin. Pääosin Kortelan kylä on kuitenkin säilyttänyt maaseutumaisen ympäristönsä, johon liittyy myös rannikon kesäasutusta. Muutos on ollut huomattavasti voimakkaampaa esimerkiksi Sampaanalan puolella.

Nykytila

Kortelan kylä sijaitsee Rauman asema-kaavoitetun kaupunkialueen eteläpuolella ja käsittää periaatteessa kolme erilaista ympäristökokonaisuutta. Unajantien varressa Einontien risteuksen ympäristössä sijaitsee asemakaavoitettu melko tiheään rakennettu alue. Kortelantien varrella sijaitsee puolestaan perinteinen maaseutumainen viljelymaisema, joka on ollut viljelykäytössä jo vuosisatojen ajan.

Kortelanlahden ranta-alueilla sijaitsee puolestaan pääosin jälleenrakennuskauteen ajoittuvaa melko tiheää huvila-asutusta, joka sekoittuu osittain vakituisiin asuintontteihin.

Kiviniementien päässä rannikolla sijaitsee

puolestaan maakunnallisesti merkittäväksi määritelty 1900-luvun alun huvila-alue. Valtatie 8:n itäpuolella Koilahdentien varsi on melko tiheään rakennettu, mutta edustaa iältään melko kirjavaa rakentamista koostuen pääosin modernin ajan asuintonteista.

Kylän viljelykset ovat säilyneet alueellisesti vastaavina viimeistään 1800-luvulta saakka, luultavasti kuitenkin jo 1700-luvulta. Tietenkin pieniä muutoksia on tapahtunut rakennuskannan kasvun myötä. Kylätontin ympäristö on säilyttänyt lähes kokonaisuudessaan maaseutumaisen miljöön ja rakennuskanta on edelleen melko harvaa viljelyalueiden laidoilla.

Kokonaisuudessaan Kortelan kylän rakennuskanta on iältään sekä säilyneisyydeltään kirjavaa ulottuen aina 1800-luvun loppupuolelta moderniin omakotitalorakentamiseen.

Yhtenäisempänä ajallisena kokonaisuutena erottuvat Kortelanlahden jälleenrakennuskauden hyvin säilynyt huvila-asutus sekä Unajantien ja Einontien risteyksen ympäristön asemakaavoitetun alueen 1900-luvun alkupuolelle ajoittuva rakennuskanta, joka on kuitenkin kokenut melko mittavia muutoksia. Huvila-asutuksen vanhimmat rakennukset ajoittuvat 1900-luvun alkuun. Merkittävimminä kohteina voidaan mainita maakunnallisesti merkittävällä huvila-alueella sijaitsevat Kiviniemi, Kallioranta, Kaunismäki sekä Hiekkaranta. Tämän alueen ulkopuolella varhaisempaa hyvin säilynyttä huvila-asutusta edustavat Leppäkarintien varrella sijaitseva Leppäkari sekä Santperäntien varrella sijaitseva Seiskari. Historiallisen kylätontin ympäristössä, jossa sijaitsee edelleen Alatalon ja Uusikartanon tilat sijaitsee maisemallisesti merkittäviä vanhoja tiloille kuuluneita ulkorakennuksia. Merkittävimpana näistä on Alatalolle kuuluva kookas mansardikattoinen navetta sekä kaksi aittaa Kivirannantien varressa.

Vanhoista tiloista hyvin säilyneitä ovat Kivirannantien varrella mäen päällä näkyvällä paikalla sijaitseva Kustaankulman rakennusryhmä sekä Kortelan koulun lähetyvillä sijaitseva Uusikortela.

Kortelan arvoalueet

Maakunnallisesti merkittävä Kortelan huvila-alue.

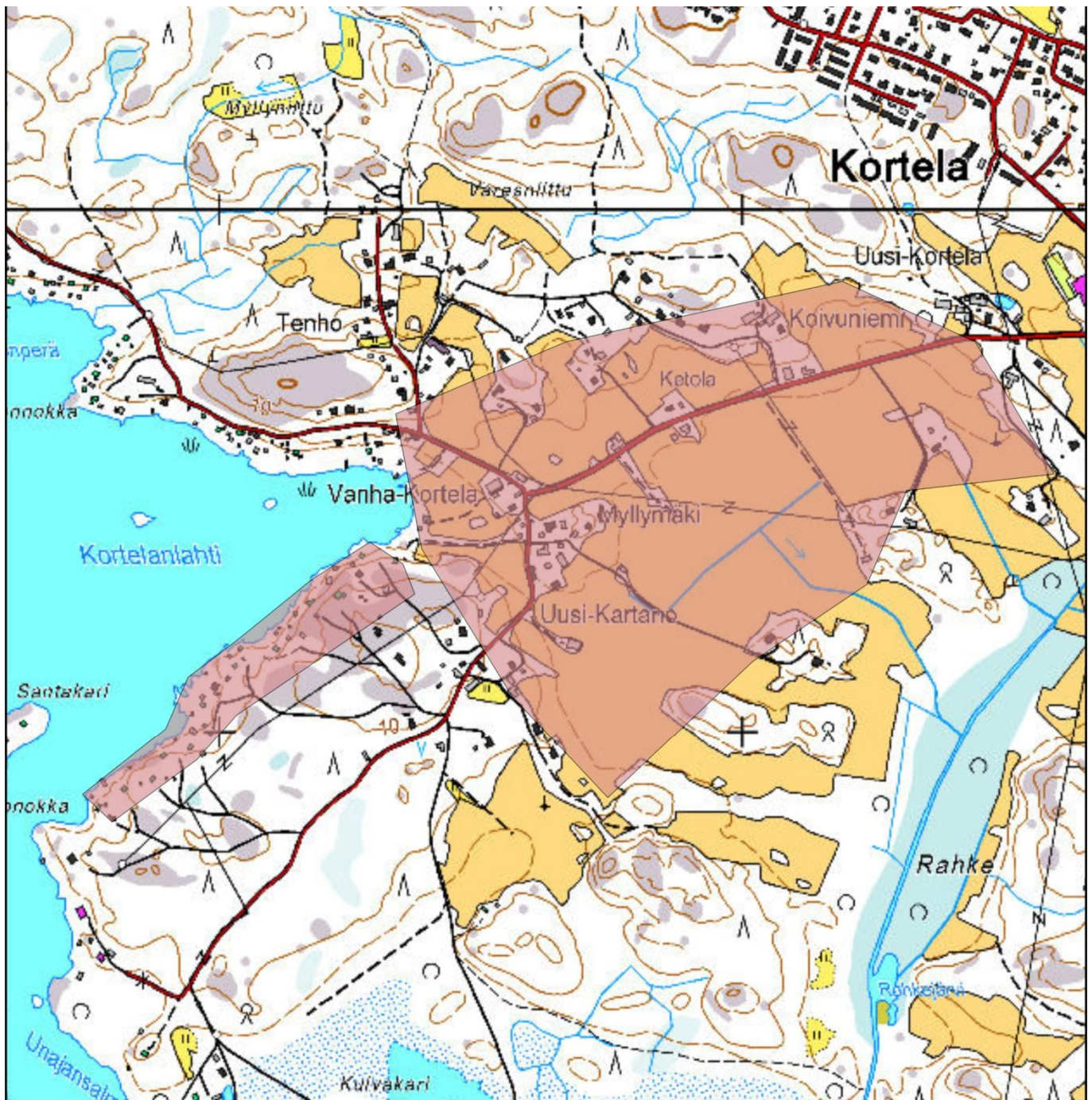
Kivirannantien päässä sekä osittain sen varrella sijaitsee maakunnallisesti merkittävä alue, joka käsittää neljä 1900-luvun alkupuolelle ajoittuvaa huvilarakennusta. Vuonna 2005 valmistuneen kulttuuriympäristöjen täydennysinventoinnin aluekuvauksessa mainitaan:

Huvila-arkkitehtuuria 1900-luvun alkupuolelta. Kortelan kylässä, Unajansalmen pohjoisrannalla on neljä 1900-luvun alkupuolella rakennettua edustavaa huvilarakennusta.

Pinokarissa sijaitseva Räikkösen [Kallioranta] huvila on kaksikerroksinen ja mansardikattoinen, klassistinen rakennus, jossa on komeat kuistit sekä sisääntulo puolella että meren suunnalla. Rantaan johtavat ylvyt betoniportaat. Rannassa on huvimaja, sauna ja kookas rantahuone. Huviloiden piha-alueeseen on istutettu jalokasvillisuutta.

Paikallisesti arvokkaiksi ehdotettavat alueet

Kortelan alueen paikallisesti merkittäviksi kulttuuriympäristöiksi ehdotetaan historiallista viljelymaisemaa sekä Kortelanihten itärannan jälleenrakennuskauden merkittävää hyvin säilynyttä kesäasutuskokonaisuutta.

KORTELAN KOHTEET

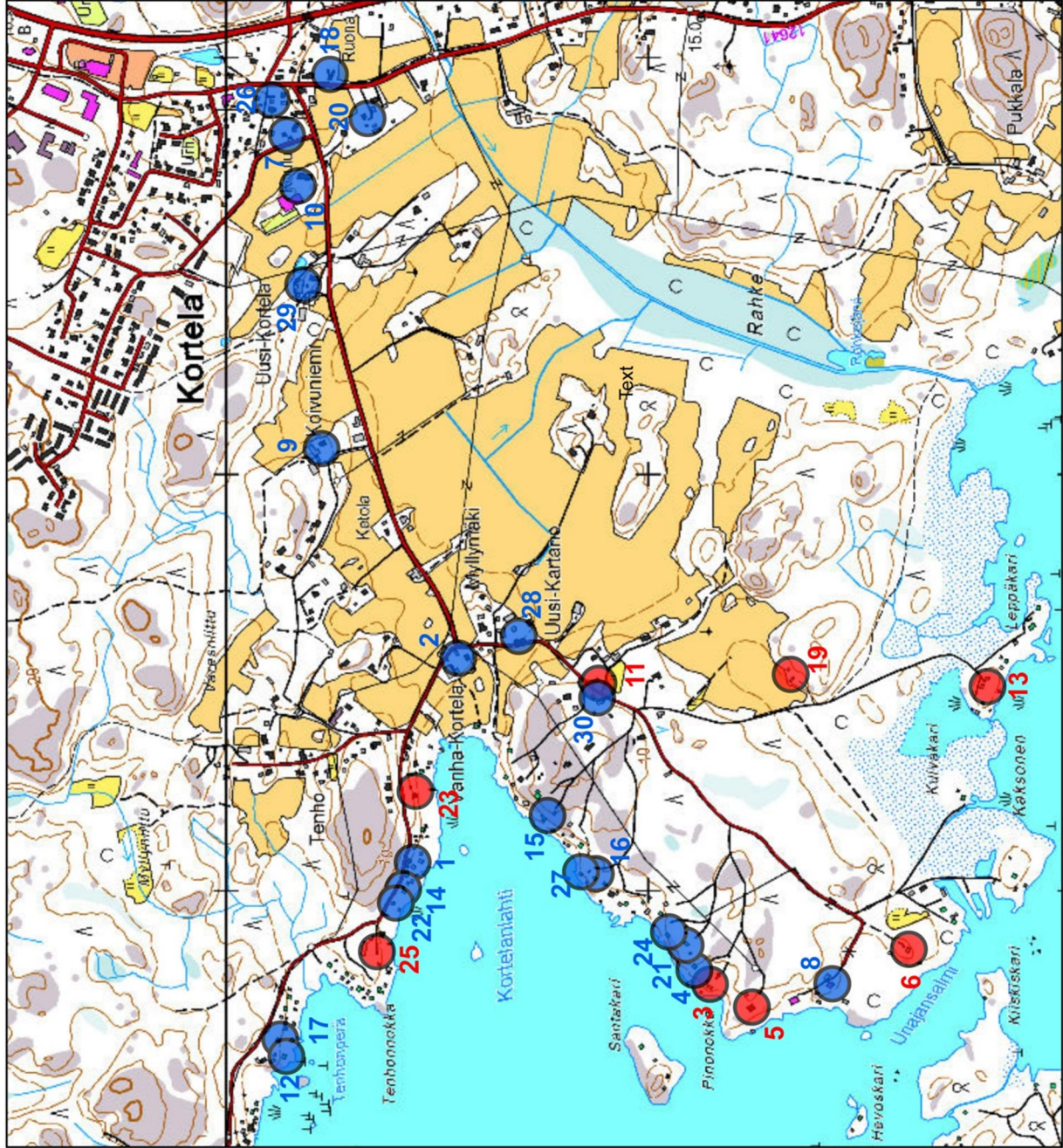

A- Suojeltavat kohteet

B- Lievemmin suojeltavat kohteet

1. Aaltoranta
2. Alatalo
3. Hiekkaranta
4. Jyrkänkallio
5. Kallioranta
6. Kaunismäki
7. Kivimäki
8. Kiviranta
9. Koivuniemi
10. Koulutörmä (Kortelan koulu)
11. Kustaankulma
12. Käpylä
13. Leppäkari
14. Merisauna
15. Metsola
16. Myrskyranta
17. Oravisto
18. Peltola
19. Puhti
20. Puistola
21. Rajakallio
22. Saunaranta
23. Seiskari
24. Tellervola
25. Tenhoniemi
26. Tiilimäki
27. Tuulenpesä
28. Uusikartano
29. Uusikortela
30. Uusiperhe

Kortelan alueen kaavassa suojeltaviksi esitettävät kohteet.

Inventoidut kohteet

AALTORANTA 684-420-1-127
Santperäntie 54, Kortela

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Santperäntien varrella Kortelanlahden rannalla sijaitseva lähes autenttisesti säilynyt 1940-50-luvun asuintontti maisemallisesti merkittävällä paikalla. Rakennukset ovat säilyneet erittäin hyvin hoidettuina autenttisisissa asuissaan. Tontilla on vuonan 1951 valmistunut asuinrakennus sekä hieman aiemmin valmistunut saunatupa sekä 1950–60-lukujen vaihteessa valmistunut autotallirakennus.

Vaikka kiinteistö on valmistunut sodan jälkeen ja kyseessä ei ole loma-asunto, sijaitsee poikkeuksellisen hyvin säilynyt kohde merkittävällä paikalla ja otettiin tästä syystä inventointiin mukaan. Asuinrakennus edustaa myös rakennusajankohdalle yksilöllisempää tyyliä.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen

ALATALO 684-420-1-150
Kortelantie 141, Kortela

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Kortelan vanha kantatila, joka sijaitsee maisemallisesti merkittävällä paikalla Kortelantien päässä. Tilalla on säilynyt runsaasti hyvin säilyneitä ja kyläkuvan kannalta merkittäviä ulkorakennuksia. Vanha päärakennus on aikanaan purettu ja tilalle on valmistunut mitä ilmeisimmin 1960-luvulla uusi asuinrakennus, jota on sittemmin melko merkittävästi muutettu. Tilaan kuuluu tien varressa sijaitsevat kaksi aittaa, mansardikattainen 1920-luvulla valmistunut kookas navetta sekä muita iäkkäitä, mutta vaatimattomampia ulkorakennuksia. Aitat sekä navettarakennus ovat kyläkuvan kannalta merkittäviä.

Tilan vanha päärakennus on purettu ja 1960-luvulla valmistunut, sittemmin merkittävästi muutettu asuinrakennus laskee kohteen kokonaisarvoa.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (kantatila) ja maisemallinen

HIEKKARANTA 684-420-1-63
Veljentie 6, Kortela

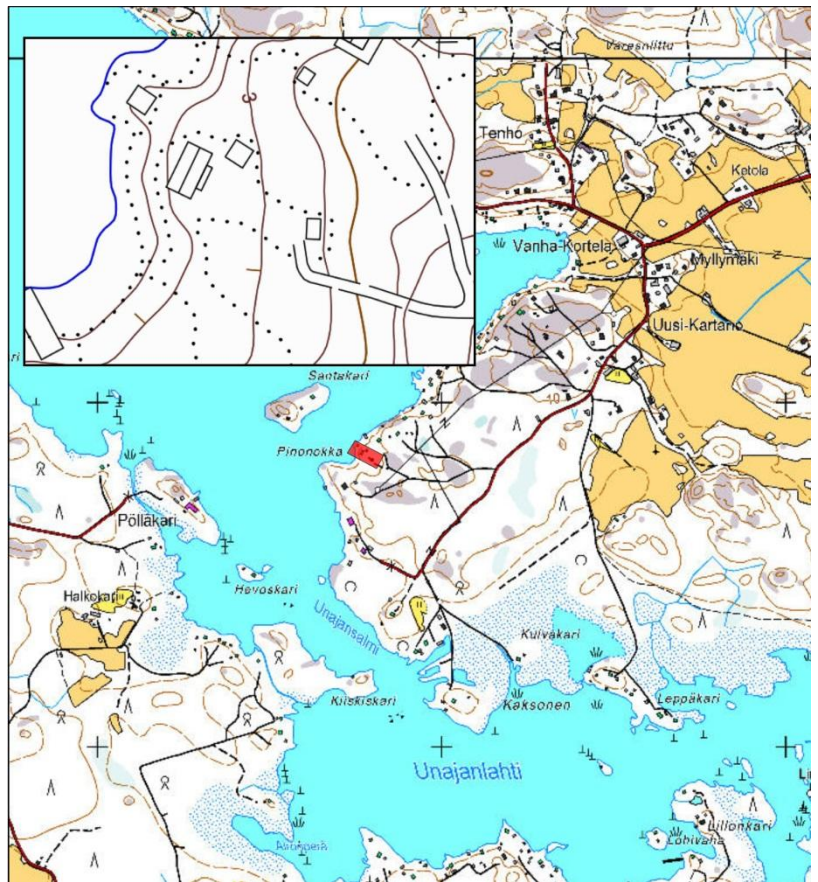
Luokka A: Suojeltava kohde.

Maakunnallisesti merkittävällä huvila-alueella sijaitseva 1920–1930 lukujen vaihteen erittäin hyvin säilynyt ja eheä huvilatontti Kortelanlahden rannalla. Tontilla on ilmeisesti kolmessa vaiheessa 1920–30-lukujen aikana valmistunut huvilarakennus, jonka nykyulkoasu on vuodelta 1933. Rakennus käsitti alun perin Hanhisista siirretyn pienen hirsirunkoisen torpan. Ulkoasu edustaa ehkäpä enemmän jugendtyyliä kuin rakennusajankohdalle ominaista klassismia. Kiinteistöön kuuluu myös ilmeisesti 1930-luvulla valmistunut rankorakenteinen rantasauna, joka on toteutettu tyyllillisesti vastaamaan huvilarakennusta. Rakennus on säilynyt erittäin hyvin alkuperäisessä asussaan. Lisäksi tontilla on pari vaatimattomampaa ulkorakennusta.

Hiekkaranta on Kortelanlahden ensimmäinen varsinainen huvilatontti ja eheä 1920–1930-lukujen vaihteen kokonaisuus. Kiinteistöllä on rakennushistoriallisten arvojen lisäksi maisemallista merkitystä Kortelanlahden rannalla.

Arviointi koskee huvilarakennusta ja saunaa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

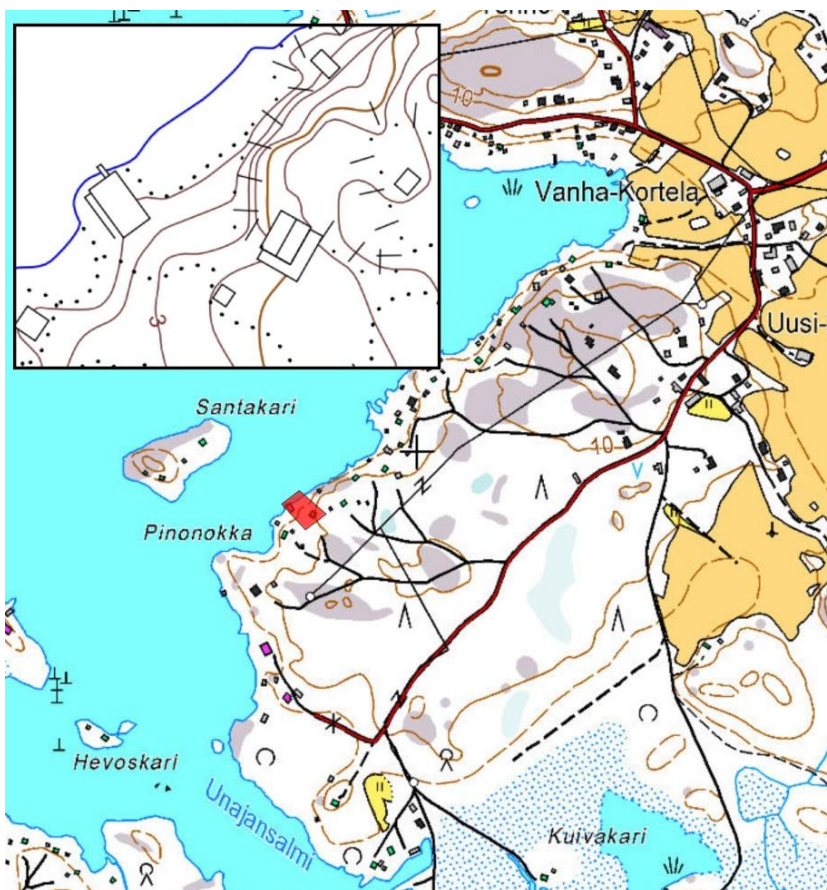
JYRKÄNKALLIO 684-420-1-107
Veljentie 10, Kortela

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1930-luvun lopulla valmistunut huvila Kortelanlahden rannalla, joka toimi 1950-luvun alusta sotainvalidien veljestupana. Tontilla on vuonna 1937 valmistunut tai mahdollisesti tontille siirretty hirsirunkoinen ja satulakattainen huvila, jonka ympärille on 1950-luvulla valmistunut terassiosa. Laajennuksen seurauksena pihan puolelta katsottuna 1950-luku on selkeimmin esillä. Rakennus on kuitenkin säilynyt erittäin hyvin tässä muutosasussa. Kiinteistöön kuuluu lisäksi vuonna 1965 valmistunut rankorakenteinen rantsauna. Kiinteistö on nykyään yksityisomistuksessa kesäasuntokäytössä sekä juhlatilana.

Jyrkänkallio on osa Kortelan alueen arvokasta ja osittain ajallisesti erittäin yhtenäistä sodan jälkeiseen aikaan ajoittuvaa kesäasuntokokonaisuutta, joka tulisi huomioida kokonaisuutena.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (järjestötoiminta), ja maisemallinen.

KALLIORANTA 684-420-1-737

Kalliorannatie 37, Kortela

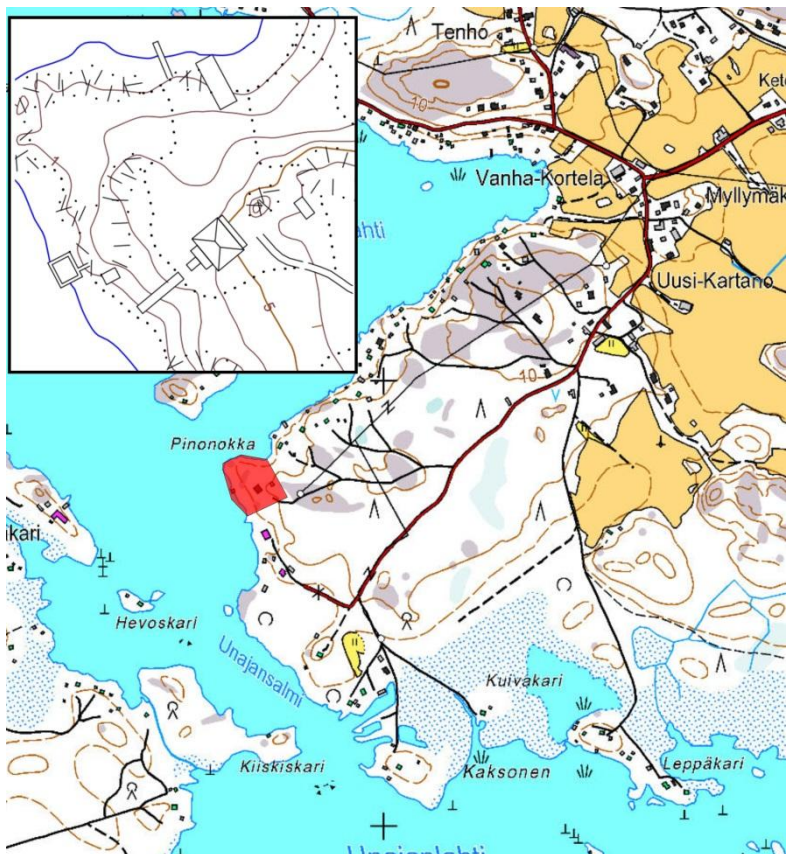
Luokka A: Suojeltava kohde.

1930-luvun näyttävä ja rakennustaiteellisesti merkittävä huvilatontti Kortelanlahden rannalla. Kiinteistö kuuluu Kortelan maakunnallisesti merkittävään huvila-alueeseen. Tontilla on vuonna 1932 valmistunut kookas klassismia edustava taitekattoinen, mitä ilmeisimmin hirsirunkoinen huvilarakennus, joka on säilynyt ulkoisesti erittäin hyvin. Lisäksi kiinteistöön kuuluu entinen venevaja, jonka toisessa päässä on sijainnut talousrakennus, mahdollisesti pakari. Rakennus on valmistunut mitä ilmeisimmin samoihin aikoihin huvilan kanssa, mutta valitettavasti pahoin sortunut lähi-aikoina. Rannassa on alun perin mahdollisesti 1930-luvulla valmistunut ranta-sauna, joka on kuitenkin lähivuosina korjattu perusteellisesti. Tontilla on myös pieni rantavaja sekä puuvarasto. Villa Kallioranta toimii nykyään kokous- ja juhlatilana.

Huvilarakennus on säilynyt ulkoisesti erittäin hyvin ja poikkeaa lähiympäristön muusta rakennuskannasta näytävyydellään. Pihapiirin muut rakennukset ovat myös osittain säilyneet. Maisemallisesti merkittävällä paikalla rannalla sijaitsevassa ranta-saunassa on hieman uudisrakennusmainen ilme. Rannassa sijaitsee myös hyvin säilynyt rantahuone 1900-luvun alkupuolelta.

Arviointi koskee huvilarakennusta. Sortunut venevaja jää arvioinnin ulkopuolelle.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

KAUNISMÄKI 684-420-1-528
Kivirannantie, Kortela

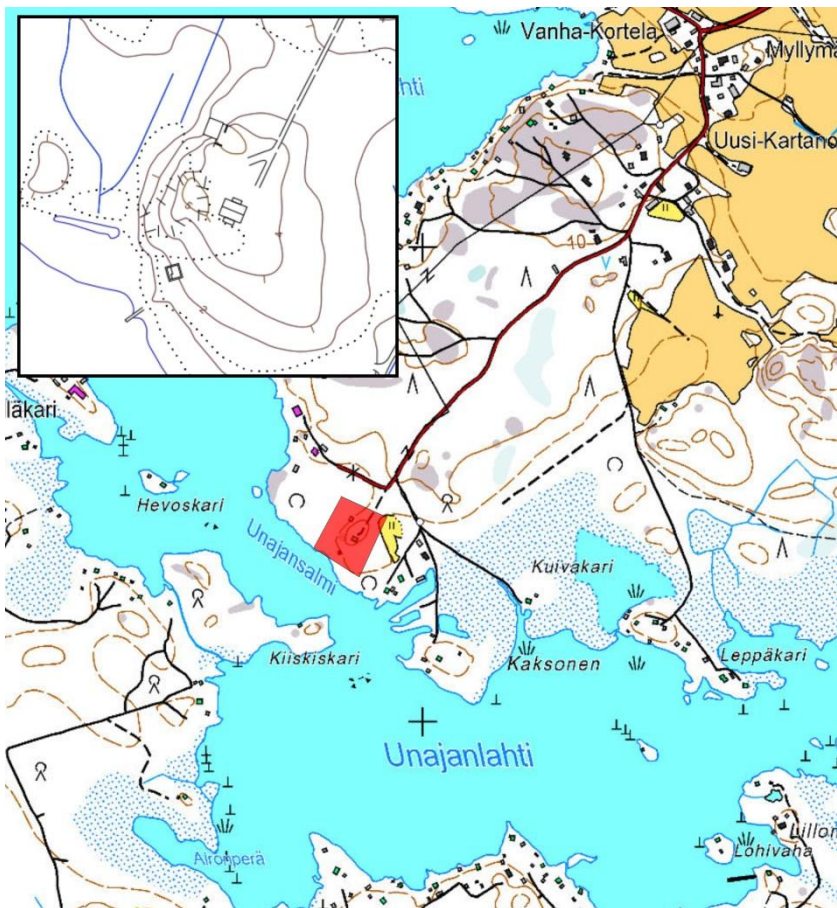
Luokka A: Suojeltava kohde.

Poikkeuksellisen hyvin säilynyt 1920-luvun asuintila Unajansalmen rannalla. Kiinteistö kuuluu maakunnallisesti merkittävään Kortelan huvilaluokkaan.

Kaunismäki on toiminut vuosikymmenten ajan huvilakäytössä. Vuonna 1926 valmistunut hirsirunkoinen ja satulakattoinen päärakennus on säilynyt nyt jo iästä vesikatetta lukuun ottamatta autenttisenä ja edustaa rakennusajankohdalleen tyyppistä, mutta rakennustaiteellisesti korkeatasoisempaa selkeän klassista tyyliä. Myös pihapiirin 1920-luvulla valmistunut entinen eläinsuoja- ja saunarakennus on säilynyt erittäin hyvin.

Arviointi koskee päärakennusta sekä vanhaa eläinsuoja- ja saunarakennusta.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

KIVIMÄKI 684-420-1-42

Välikuja 3, Kortela

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1920–30-lukujen vaihteen asuintontti Kortelan asemakaavoitetulla tiheimmin rakennetulla alueella. Kohde edustaa lähiympäristön ikäämpää rakennuskantaa ja on myös lähiympäristössä poikkeuksellisesti pääosin hyvin säilynyt. Viimeistään 1930-luvulla valmistuneessa rakennusajankohdalleen tyypillisessä rankorakenteisessa asuinrakennuksessa on toteutettu joitakin muutoksia lähivuosikymmenten aikana, mutta alkuperäinen rakennusajankohta sekä tyylilliset yksityiskohdat ovat edelleen selkeästi havaittavissa. 1900-luvun alkupuolelle ajoittuva satulakattoinen sekä mahdollisesti osin hirsirunkoinen saunarakennus on säilynyt erittäin hyvin.

Rakennusten alkuperäinen rakennusajankohta on edelleen selkeästi havaittavissa. Asuinrakennuksessa lähivuosikymmeninä toteutetut muutokset eivät ole mittavia, mutta laskevat kuitenkin rakennushistoriallista arvoa ja siten myös kokonaisarvoa. Saunarakennus on säilynyt erittäin hyvin. Kohteella on maisemallista arvoa Einontien ja Hakamäentien risteyksessä.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

KIVIRANTA 684-420-1-64
Kivirannantie, Kortela

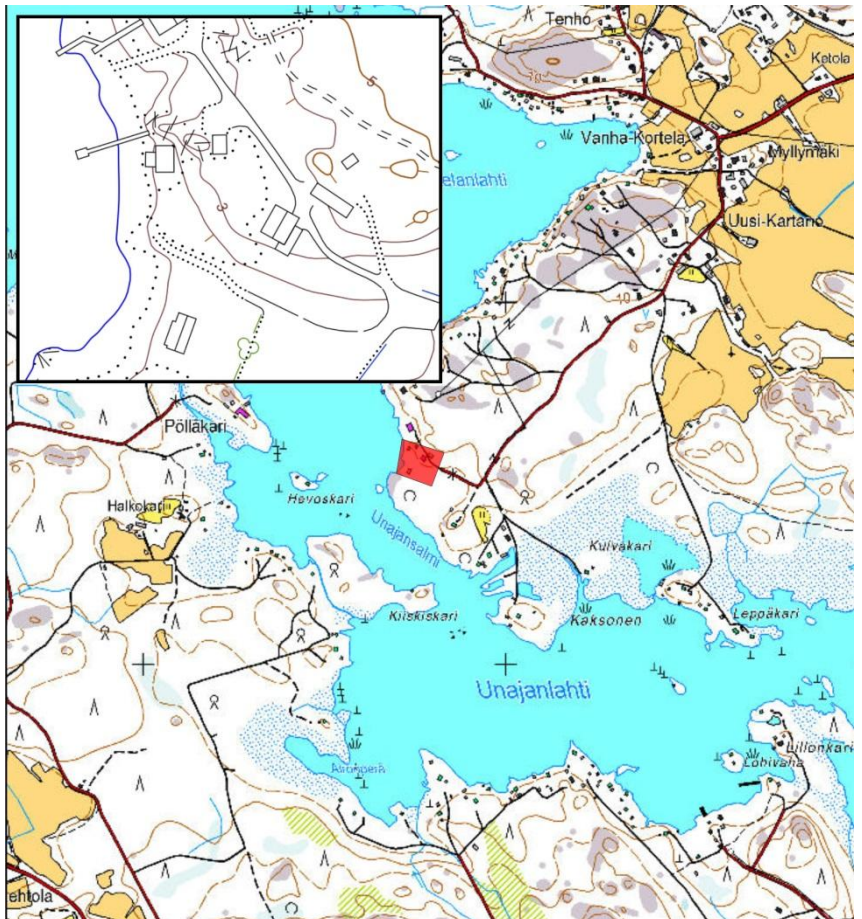
Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1920–30-luvun maakunnallisesti merkittävällä Kortelan huvila-alueella sijaitseva vapaa-ajantontti Kortelanlahden rannalla. On mahdollista, että Kiviranta toimi alun perin vakituksena asuintilana. 1920–30-luvulla valmistunut päarakennus on edelleen näyttävä ja rakennushistoriallisesti tärkeä. Rakennusta on laajennettu 1900-luvun puolivälin jälkeen lasikuistiosalla, joka ei kuitenkaan riko kokonaisuutta ja alkuperäinen rakennusajankohta sekä tyylilliset yksityiskohdat ovat edelleen selkeästi havaittavissa.

UPM Kymmenen omistaman kiinteistön alueelle rakennettiin 1960–1970-luvulla kaksi uutta saunaa, jotka edustavat rakennusajankohdalleen tyyppistä laatikkomaista ratkaisua ja ovat ulkoisesti ristiriidassa näyttävän päarakennuksen kanssa.

Kokonaisuutena piha-alue on tyyppilinen yhteisön kesänviettopaikka ja kaikki historialliset toiminnalliset jäljet ovat hävinneet.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen

KOIVUNIEMI 684-420-1-656

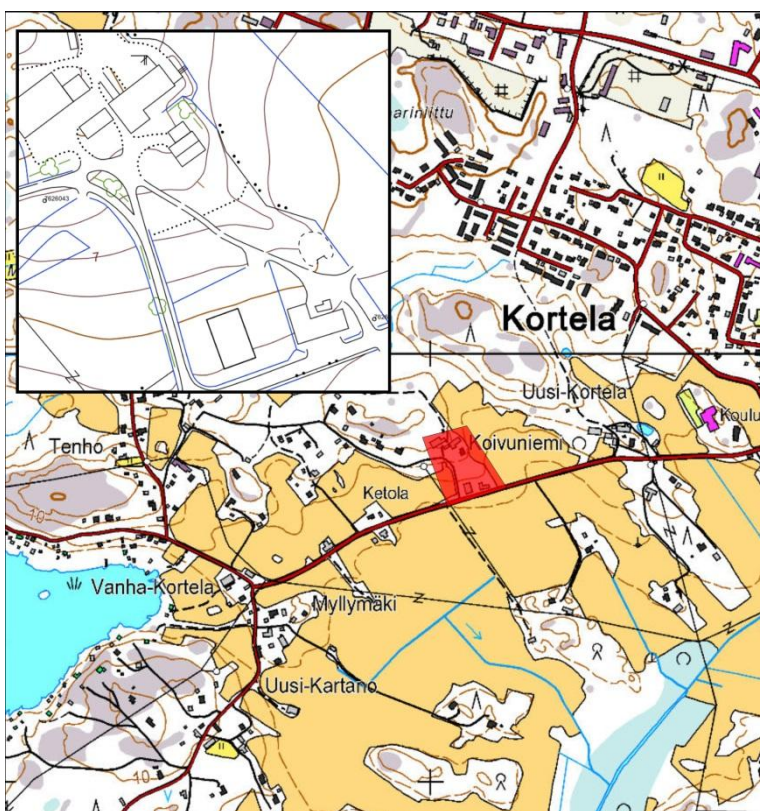
Kitulantie 9, Kortela

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1920–30-luvun vaihteen edelleen toiminnassa oleva maatila maisemallisesti merkittäväällä paikalla peltoaukean laidalla Kortelantien varrella. Pihapiirin rakennuskanta ajoittuu pääosin 1920–30-luvun vaihteeseen. Päärakennus on valmistunut 1930-luvun alussa ja edustaa tyyllisesti sekä runkomalliltaan tyypillistä aikansa rakentamista. Rakennusta on laajennettu matalammalla siipiosalla 1970-luvun alussa, mutta alkuperäinen rakennusajankohta on edelleen selkeästi havaittavissa. Pihapiirissä oleva osin hirsi-, osin rankorakenteinen navettarakennus on valmistunut vuonna 1928 ja säilynyt alkuperäiseltä osaltaan hyvin. Rakennusta on laajennettu siipiosalla 1970-luvulla. Pihan vanhempaa rakennuskantaa edustaa lisäksi 1920- ja 1930-luvun aikana valmistunut aitan ja puuhuoneen käsittävä osin sementtitiilirunkoinen, osin rankorakenteinen ulkorakennus, joka on säilynyt ulkoisesti hyvin. Aivan Kortelantien varressa sijaitsee 1900-luvun alkupuolella tai puolivälin paikkeilla valmistunut suuli. Muut tilaan kuuluvat rakennukset ovat uudempia.

Päärakennuksessa 1970-luvulla toteutetut muutokset laskevat kuitenkin rakennushistoriallista arvoa. Tilakokonaisuudella on tärkeä merkitys Kortelan kyläkuvassa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

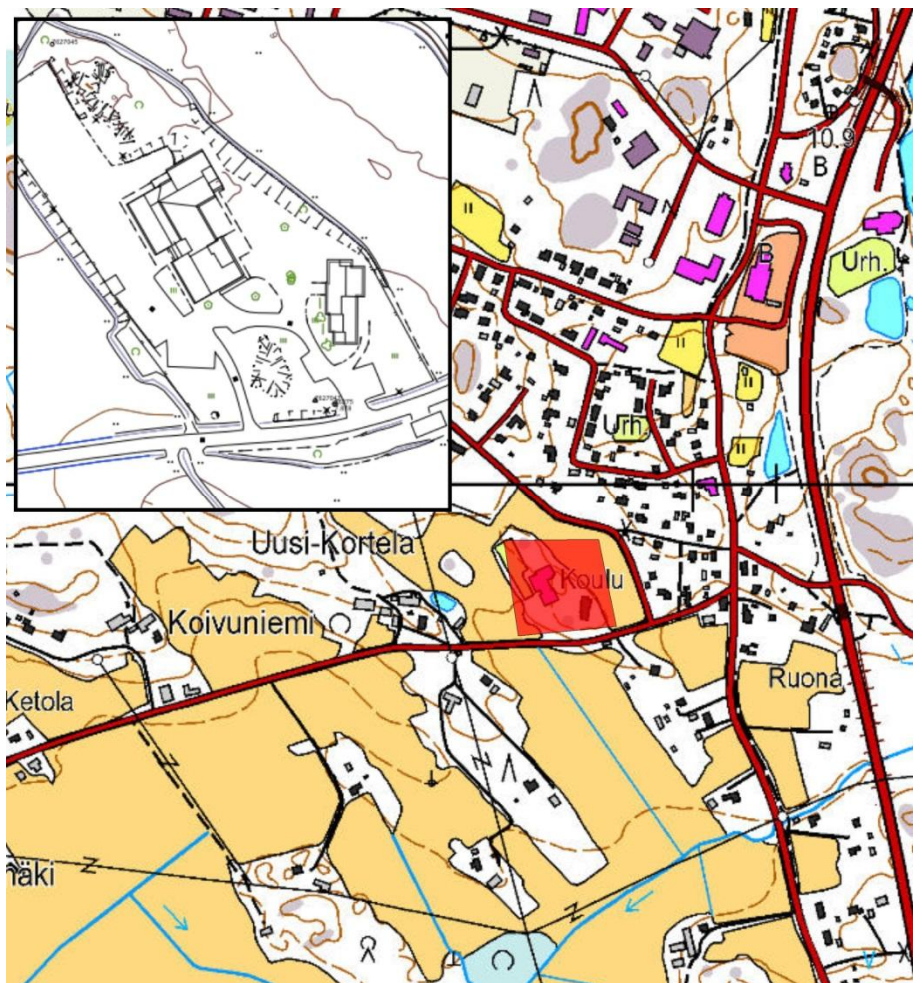
KOULUTÖRMÄ (KORTELAN KOULU) 684-420-1-728

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1950-luvulla valmistunut koulu-rakennus, joka edustaa rakennusajankohdalleen tyypillistä ratkaisua. Rakennusta on sittemmin laajennettu kookkaalla osalla, jossa on mitä ilmeisimmin juhlasali. Tontilla on lisäksi mitä ilmeisimmin samoihin aikoihin alun perin asuinkäyttöön valmistunut rankorakenteinen ja satulakattoinen rakennus, jota on laajennettu huomattavasti lähivuosisikymmeninä. Laajennus on toteutettu kuitenkin sopimaan alkuperäiseen runkomalliin sekä tyyliin.

Vuosikymmenten aikana toteutetut laajennukset molemmissa rakennuksissa laskevat rakennushistoriallista arvoa ja siten kokonaisarvoa. Koulutontti sijaitsee maisemallisesti erittäin merkittävällä paikalla, jossa Kortelan tiiviisti rakennettu asemakaavoitettu alue vaihtuu maaseutumaiseen miljööseen.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (sivistyshistoriallinen) ja maisemallinen.

KUSTAANKULMA 684-420-1-699
Kivirannantie, Kortela

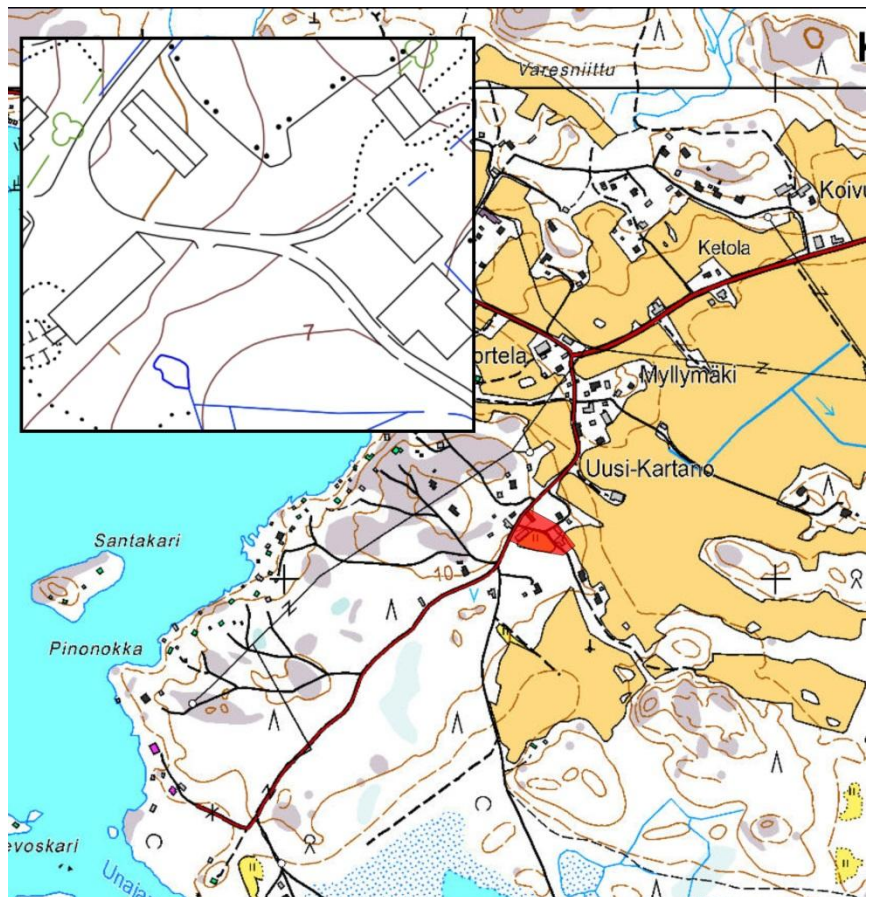
Luokka A: Suojeltava kohde.

Vuosisadan vaihteen maatala maisemallisesti erittäin näkyvällä ja merkittävällä paikalla mäen päällä Kivirannantien varrella. Vuosisadan vaihteessa valmistunut erittäin hyvin säilynyt päärakennus erottuu kauaksi ja on kyläkuvan kannalta erittäin merkittävä. Tilaan kuuluu lisäksi alun perin myös vuosisadan vaihteessa valmistunut luonnonkivi- ja hirsirunkoinen navetta, joka on muutettu nykyiseen asuunsa 1920-luvulla sekä 1940-luvulla valmistunut hyvin säilynyt kookas autotalli- ja saunarakennus.

Viereisen Uusiperheen tontin rakennukset ovat aikanaan kuuluneet Kustaankulman pihapiiriin ja edelleen Kivirannantien molemmiin puolin sijoittuvat rakennukset muodostavat umpi-
pihamaisen kokonaisuuden. Vaikka Uusiperheen tontin rakennukset ovatkin kokeneet enemmän muutoksia, tulee näiden kahden tontin rakennukset huomioida yhtenä historiallisena ja maisemallisena kokonaisuutena.

Arviointi koskee päärakennusta sekä navettaa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

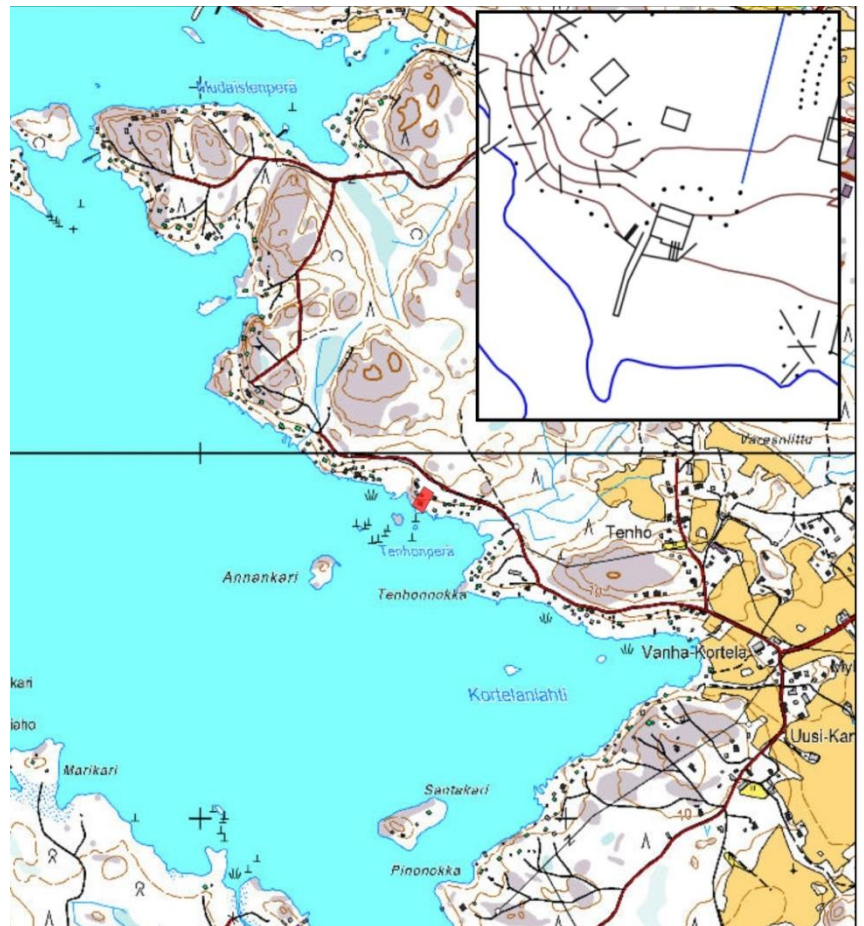
KÄPYLÄ 684-420-1-263
Santperäntie 114, Kortela

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1950-luvun loma-asunto Kortelanlahden rannalla Santperäntien varrella. Tontilla on lähes autenttisenä säilynyt pieni rankorakenteinen ja satulakattoinen vapaa-ajanasunto, joka edustaa tyyllisesti tyypillistä aikansa rakentamista. Tontilla on lisäksi vaatimaton ulkorakennus.

Kohde edustaa Kortelanlahden rannan hyvin säilynyttä jälleenrakennuskauden loma-asuntorakentamista. Pieni vapaa-ajanasunto on säilynyt ulkoisesti vesikatetta lukuun ottamatta autenttisenä ja edustaa tyypillistä aikansa rakentamista. Tontilla oleva ulkorakennus on vaatimaton.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen

LEPPÄKARI 684-420-1-72

Leppäkarintie 84c, Kortela

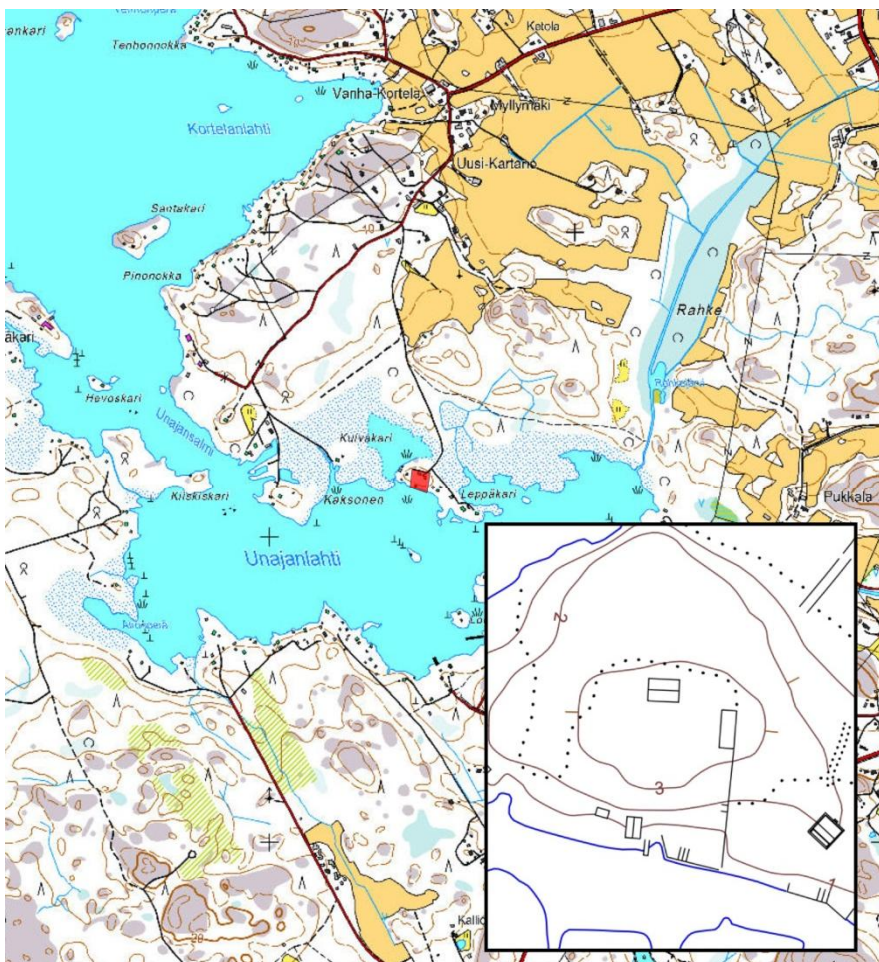
Luokka A: Suojeltava kohde.

Erittäin hyvin säilynyt 1900-luvun alkupuolen huvilatontti Unajanlahden rannalla. Tontilla on mitä ilmeisimmin 1920–30-luvulla valmistunut, mahdollisesti hirsirunkoinen, satulakattoinen huvila, joka on säilynyt ulkoisesti erittäin hyvin. Tyyllilliset seinät sekä osittain myös materiaalit vaikuttavat alkuperäisiltä. Rannassa on pieni sauna, joka jugendtyylisine yksityiskohtineen edustaa alueelle poikkeavaa saunarakennusta. Sauna on säilynyt ulkoisesti lähes autenttisenä. Lisäksi tontilla on vaatimatompaa rankorakenteinen ulkorakennus, joka on valmistunut mahdollisesti 1900-luvun puolivälin paikkeilla. Rakennukset muodostavat eheän kokonaisuuden.

Vaikka kohde ei sijaitsekaan maakunnallisesti merkittävällä Kortelan huvila-alueella, voidaan se katsoa kuuluvan kuitenkin alueen erittäin hyvin säilyneisiin 1900-luvun alkupuolen huvilakiinteistöihin.

Arviointi koskee huvilarakennusta sekä saunaa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen

MERISAUNA 684-420-1-125
Santperäntie 62, Kortela

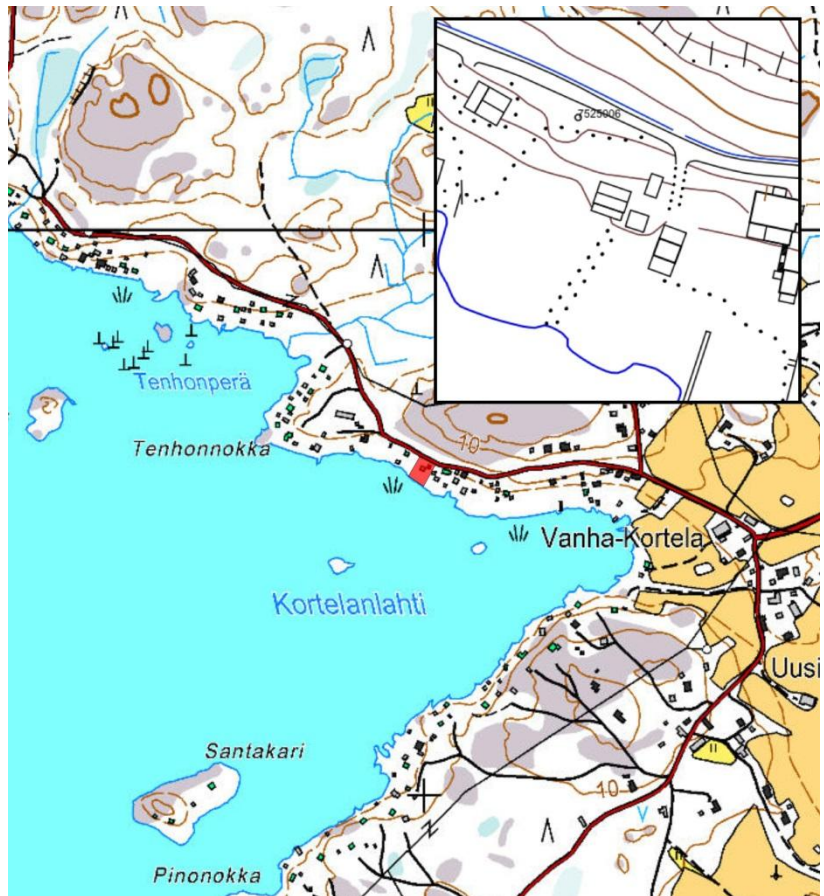
Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1900-luvun alkupuolen pieni kesähuvila Kortelanlahden rannalla Santperäntien varrella. Tontilla on pieni, mitä ilmeisimmin rankorakenteinen huvila, jossa on havaittavissa selkeästi 1940–50-lukujen rakentamista, mutta runkomalli sekä tietyt yksityiskohdat viittaavat mahdollisesti varhaisempaan rakennusajankohtaan.

Kiinteistö edustaa Kortelan alueen varhaisempaa kesäasuntorakentamista. Pieni, osittain hyvin säilynyt rakennus on kuitenkin melko vaatimaton. Materiaalit ovat säilyneet osittain hyvin. Myös runkomalli vaikuttaa alkuperäiseltä, joskin hieman yleisilmettä iäkkäämmältä. Rakennuksessa on selkeästi havaittavissa 1940–50-lukujen rakentaminen, joka korostuu varsinkin rannan puolella. Piha-piiriin kuuluva pieni varastorakennus on erittäin vaatimaton.

Merisauna sijaitsee maisemallisesti merkittävällä paikalla, mutta on jäänyt erittäin pahasti modernin asuintontin puuristikseen.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

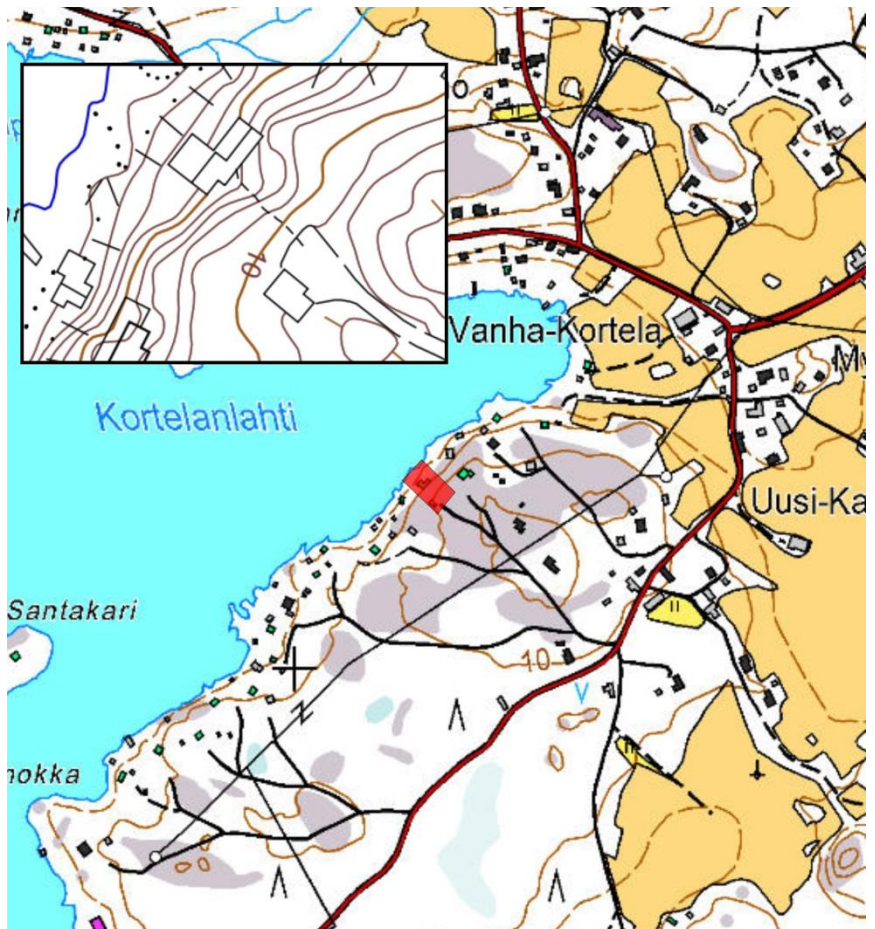
METSOLA 684-420-1-241
Suvilystintie 24A, Kortela

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Rauman kaupungin omistuksessa oleva vapaa-ajantontti Kortelanlahden rannalla. Metsola edustaa Kortelanlahden hyvin säilynyttä sodan jälkeen rakennettua vapaa-ajanasumista maisemallisesti merkittävällä paikalla. Tämä rakennettu alue tulisi huomioida kokonaisuutena.

Tontilla on mitä ilmeisimmin 1950-luvulla valmistunut parvellinen rankorakenteinen vapaa-ajanrakennus, joka on säilynyt hyvin alkuperäisessä asussaan myös materiaaleiltaan. Rakennusta on myöhemmin, mahdollisesti 1960–70-luvulla, laajennettu matalammalla saunasivellä, joka ei kuitenkaan riko eheää kokonaisuutta.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

MYRSKYRANTA 684-420-1-197
Nopontie 33a, Kortela

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1950-luvun vapaa-ajantontti maisemallisesti merkittävällä paikalla Kortelanlahden rannalla. Tontilla on rankorakenteinen ja satulakattoinen kesäasunto, joka edustaa tyyllisesti tyypillistä 1950-luvun rakentamista nauhaikkunallisine kuisteineen. Rantasauna on valmistunut samoihin aikoihin ja on toteutettu samaan tyyliin loma-asunnon kanssa. Molemmat rakennukset ovat säilyneet ulkoisesti lähes autenttisina ja muodostavat eheän kokonaisuuden. Tontilla on myös rankorakenteinen varastorakennus, joka saattaa olla hieman myöhäisempi.

Kohde on osa Kortelanlahden rannan erittäin hyvin säilynyttä sodanjälkeistä huvila-asutusta, joka tulisi huomioida kokonaisuutena.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

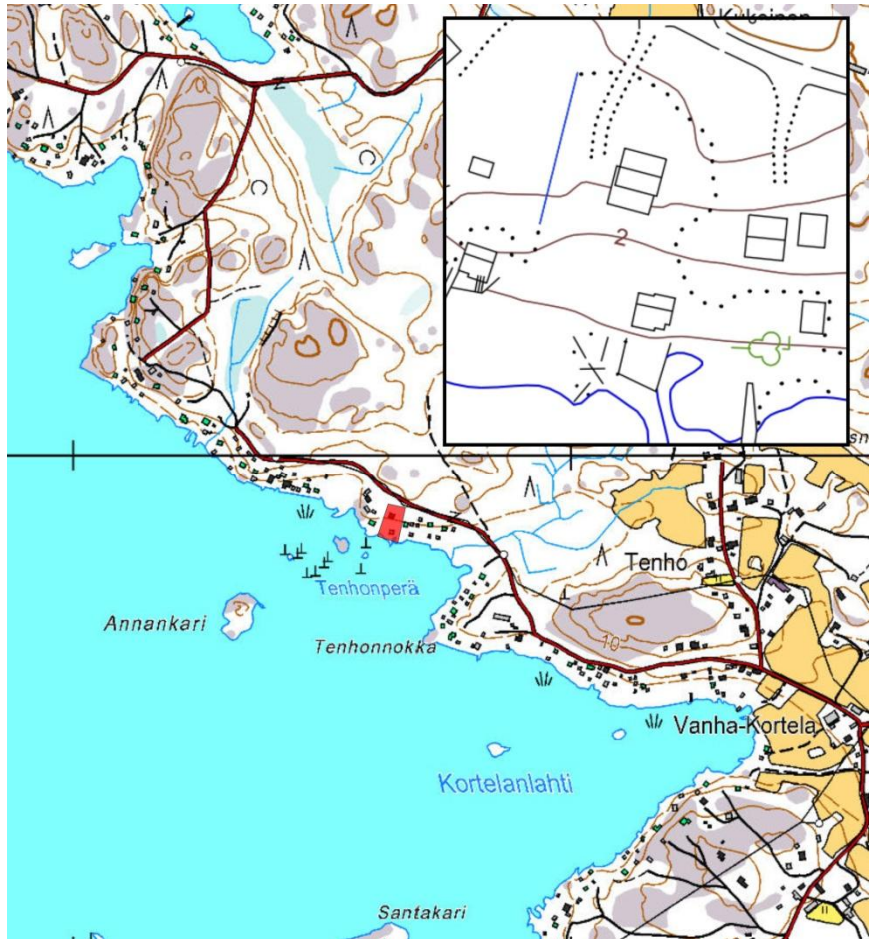
ORAVISTO 684-420-1-237
Santperäntie 116, Kortela

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1950-luvulla ilmeisesti asuinkäyttöön alun perin valmistunut asuintontti Kortelanlahden rannalla. Tontilla on runkomalliltaan sekä tyyllisesti hyvin säilynyt jälleenrakennuskaudelle tyypillinen asuinrakennus, joka on säilynyt runkomalliltaan sekä yksityiskohdiltaan alkuperäisenä. Poikkeuksena on rannan puolella sijaitseva kookas terassi. Tontilla on myös mitä ilmeisimmin 1950–60-luvulla valmistunut rantorakenteinen ja satulakattoinen rantasauna. Kiinteistö on nykyään ilmeisesti loma-asuntona.

Vaikka kiinteistö on valmistunut sodan jälkeen ja kyseessä ei ole alun perin loma-asunto, sijaitsee poikkeuksellisen hyvin säilynyt kohde merkittäväällä paikalla ja otettiin tästä syystä inventointiin mukaan. Tontti kuuluu osana Kortelan alueen jälleenrakennuskauden hyvin säilyneeseen loma-asutukseen.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

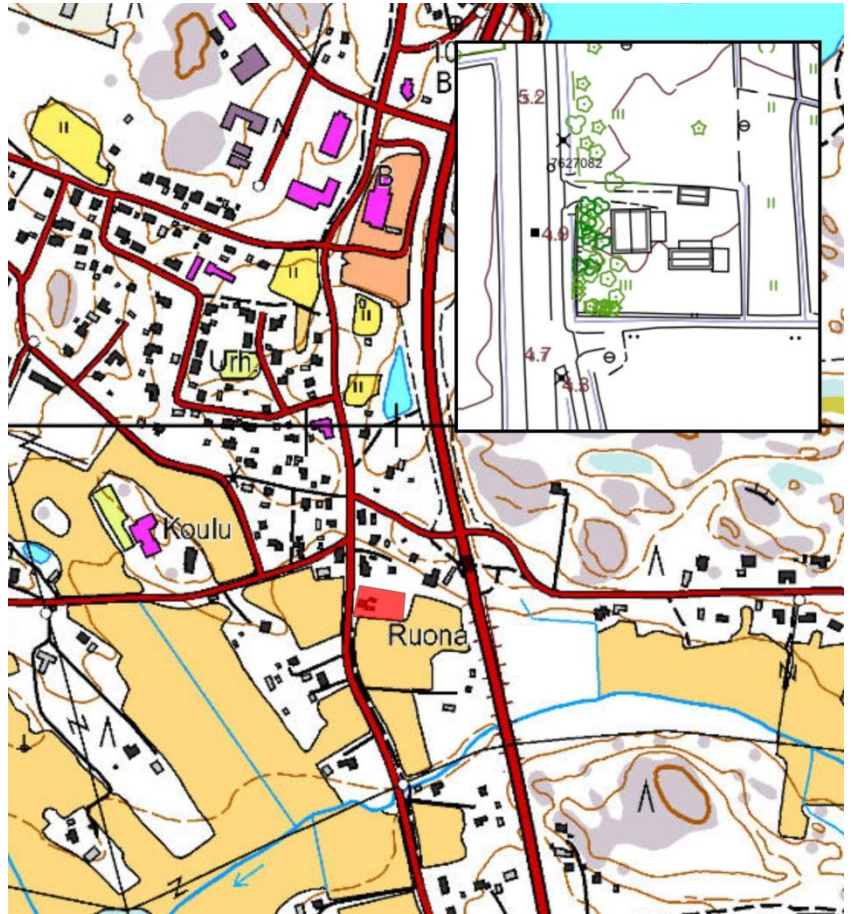
PELTOLA 684-420-1-114
Unajantie 70, Kortela

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1930-luvun hyvin säilynyt asuintontti maisemallisesti merkittäväällä paikalla Unajantien varressa Kortelassa. Tontilla on vuonna 1936 valmistunut rannorakenteinen ja satulakattoinen asuinrakennus, joka edustaa rakennusajankohdalleen tyypillistä runkomallia. Rakennus on säilynyt ulkoisesti hyvin. Pulpettikattoinen kuisti on toteutettu 1980-luvulla. Tontilla on lisäksi 1930-luvulla valmistunut hirsirunkoinen saunarakennus, joka on myös säilynyt hyvin sekä 1970-luvulla valmistunut varistorakennus.

Tontti edustaa Kortelan Unajantien varren tiheästi rakennetun alueen varhaisempaa ja poikkeuksellisesti hyvin säilynyttä rakennuskantaa. Asuinrakennuksessa on runkomallin lisäksi säilynyt tyyllilliset yksityiskohdat sekä osin myös pintamateriaalit. Ikkunat ovat suurelta osin alkuperäiset.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

PUHTI 684-420-1-129
Leppäkarintie 44, Kortela

Luokka A: Suojeltava kohde.

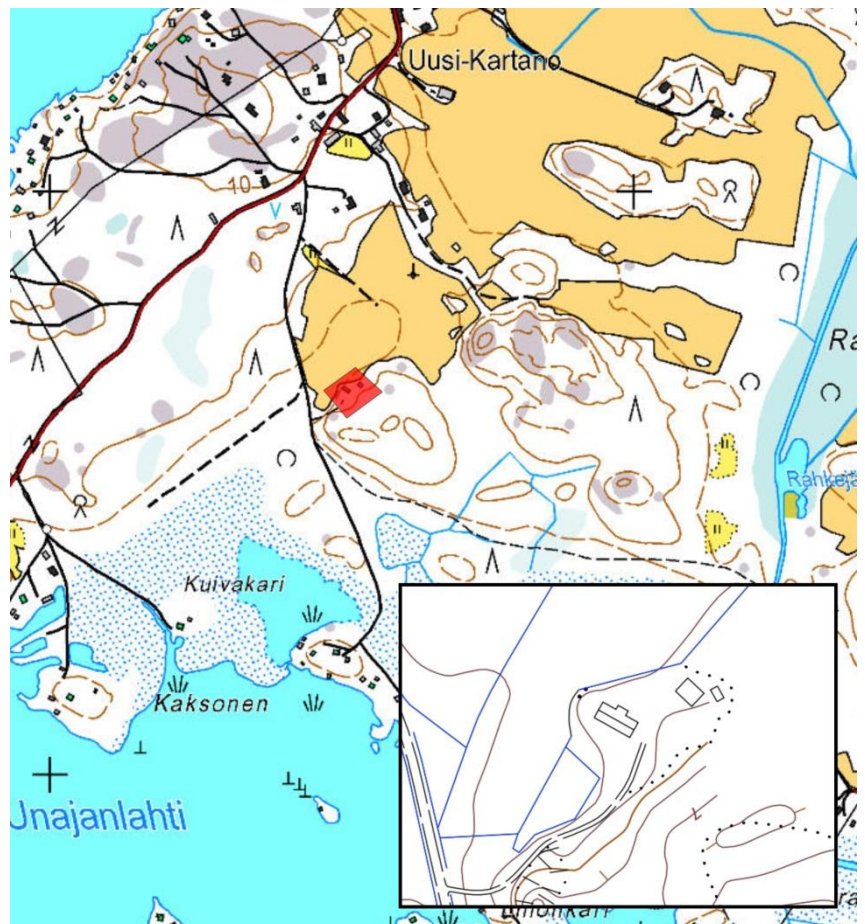
Mahdollisesti vuosisadan vaihteeseen ajoittuva pieni torppa Leppäkarintien varressa Kortelassa. Torpan asuinrakennus erottuu melko kauas peltoaukean laidalla. Pitkänurkkainen, pohjakaavaltaan mahdollisesti paritupamallinen torppa on säilynyt ulkoisesti erittäin hyvin. Pihapiirin muu läikkäämpi rakennuskanta on hävinnyt. Kiinteistö on nykyään ilmeisesti kesäasuinkäytössä.

Kohde edustaa Kortelan nykyään jo harvaa säilynyttä torppa-asutusta. Päärakennus on säilynyt ulkoisesti erittäin hyvin ja rakennushistoriallisten arvojen lisäksi sillä on maisemallista merkitystä.

Arviointi koskee vanhaa torppaa. Pihapiirin muu rakennuskanta jää arvioinnin ulkopuolelle.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

PUISTOLA 684-420-1-98

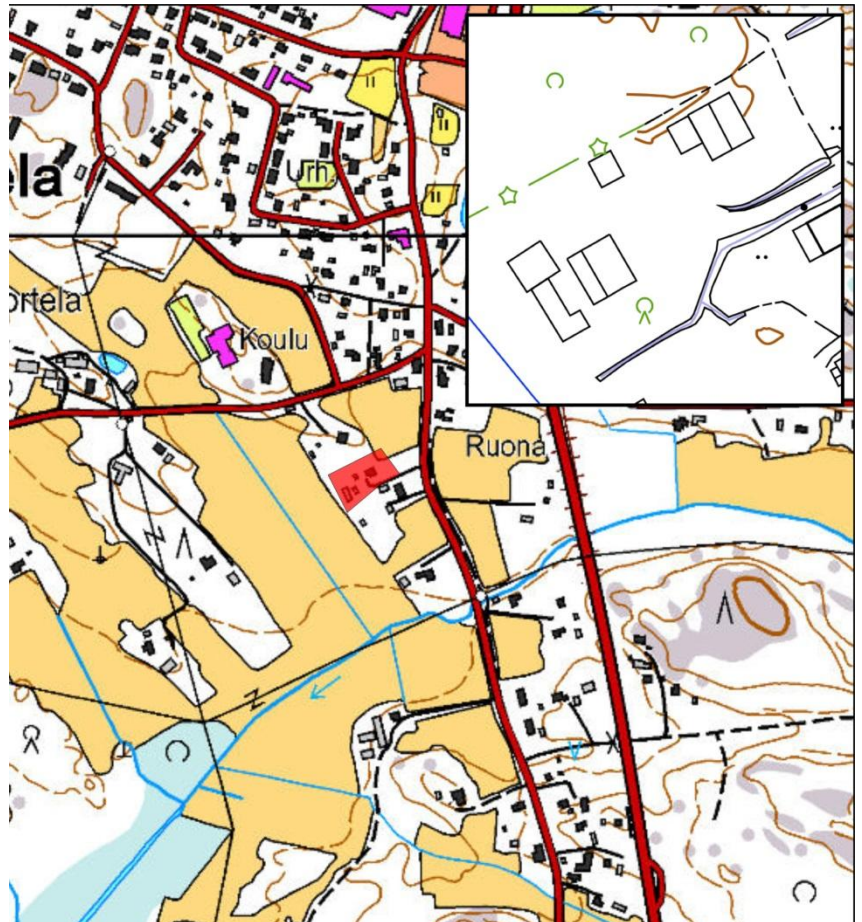
Unajantie 77, Kortela

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1930-luvun asuintontti maisemallisesti merkittävällä paikalla Unajantien varressa. Tontilla on rankorakenteinen ja satulakattoinen 1930-luvulla valmistunut asuinrakennus, joka edustaa rakennusajankohdalleen tyypillistä ratkaisua ja on säilynyt ulkoisesti julkisivultaan erittäin hyvin. Rakennusta on laajennettu mitä ilmeisimmin 1960-luvulla satulakattoisella melko kookkaalla kuistiosalla. Tontilla oleva saunarakennus on valmistunut 1930–40-luvulla ja säilynyt ulkoisesti alkupe räisenä. Muut ulkorakennukset ovat pääosin uudempia ja vaatimattomia.

Kohde edustaa Kortelan Unajantien varren varhaista rakennuskantaa. Melko mittava kuistilaajennus ei sotke pahemmin muilta osin eheää kokonaisuutta, mutta laskee kylläkin hieman rakennushistoriallista arvoa. 1930–40-luvulla valmistunut saunarakennus on säilynyt ulkoisesti erittäin hyvin. Muut ulkorakennukset ovat uudempia ja melko vaatimattomia.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen

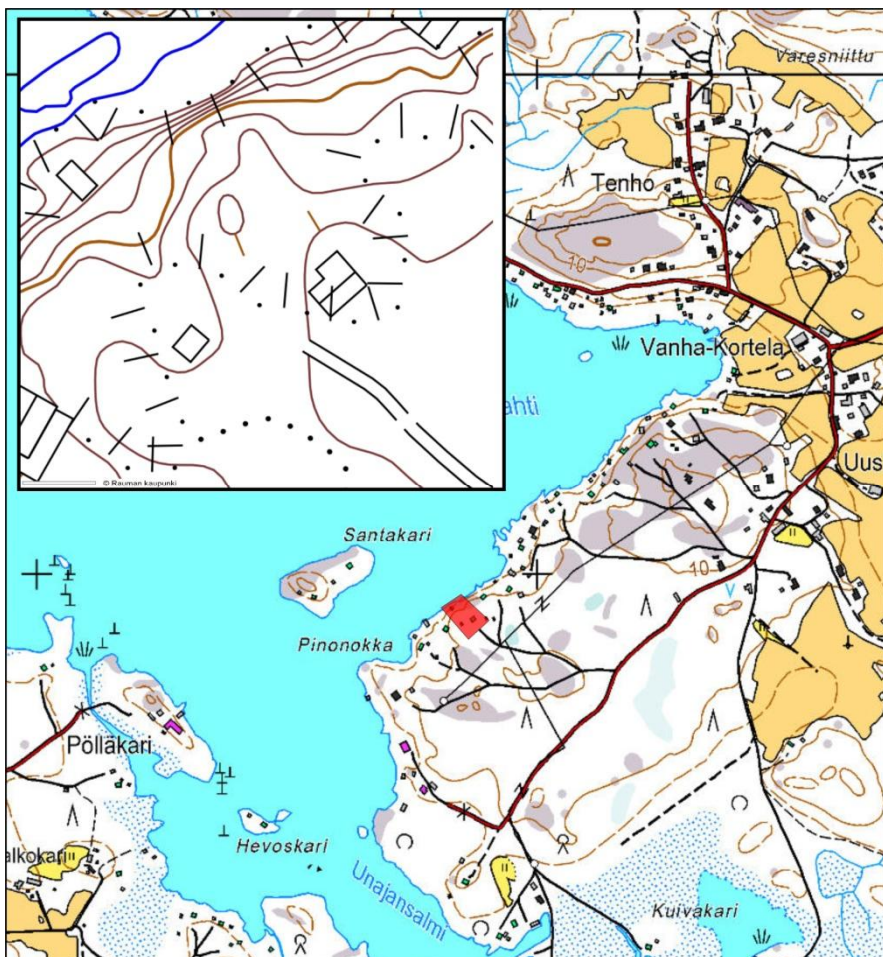
RAJAKALLIO 684-420-1-108
Suvikalliontie, Kortela

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1940–1950-luvun kesäasunto Kortelanlahden rannalla. Tontilla on mitä ilmeisimmin rankorakenteinen ja satulakattoinen pieni kesäasunto, joka on valmistunut ulkoasusta päätellen 1940–50-luvulla ja edustaa rakennusajankohdalleen tyyppillistä ratkaisua. Rakennus on säilynyt tyyllisesti erittäin hyvin. Rannassa on myös hyvin säilynyt saunarakennus, joka ajoittuu myös 1950-luvun paikkeille.

Tontti on osa lähiympäristön hyvin säilynyttä kesäasuntokokonaisuutta, joka ajoittuu pääasiassa sodan jälkeiseen aikaan. Kortelan alueen 1940–50-luvun kesäasunnot tulisi huomioida kokonaisuutena.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

SAUNARANTA 684-420-1-124
Santperäntie 66, Kortela

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1950-luvun vapaa-ajantontti maisemallisesti merkittävällä paikalla Santperäntien varrella Kortelanlahden rannalla. Kohde edustaa alueen 1940-luvulta lähtien syntyneitä loma-asutusta. Tontilla on erittäin hyvin säilynyt rankorakenteinen ja satulakattoinen loma-asunto, joka edustaa melko tyypillistä 1940–50-luvun vaihteen rakentamista. Lisäksi tontilla on melko iäkäs vaatimaton varastorakennus sekä uudempi rantasauna.

Kesäasunto on erittäin hyvin säilynyt sekä tyyllisesti että materiaaleiltaan. Kohteella on maisemallista merkitystä Santperäntien varressa Kortelanlahden rannalla.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

SEISKARI 684-420-1-710
Santperäntie 38, Kortela

Luokka A: Suojeltava kohde.

Alun perin 1910-luvulle ajoittuva huvilatontti maisemallisesti merkittävällä paikalla Kortelanlahden rannalla. Kohde edustaa alueen varhaisinta huvilarakentamista. Tontilla oleva huvilarakennus on muutettu nykyiseen asuunsa 1920-luvulla ja se on säilynyt tässä asussa erittäin hyvin ja edustaa alueelle poikkeuksellista rakennustyyliä. Rakennus on myös kunnostettu lähivuosina alkuperäisilmettä kunnioittaen. Tontilla on lisäksi 1900-luvun alkupuolelle tai puolivälin paikkeille ajoittuva aumakattoinen saunarakennus sekä vaatimaton varastorakennus.

Arviointi koskee lähinnä huvilarakennusta. Kokonaisuudessaan merkittävä kohde poikkeaa lähiympäristön muusta rakennuskannasta ja sillä on tärkeä merkitys rantamaisemassa sekä kyläkuvassa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

TELLERVOLA 684-420-1-109

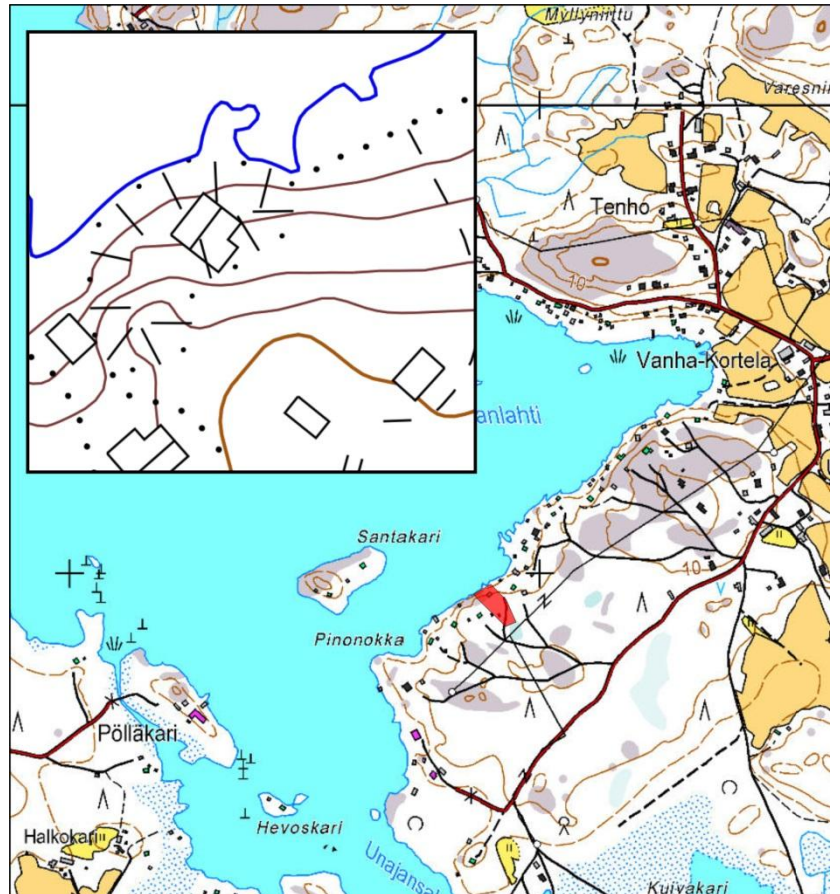
Suvikalliontie, Kortela

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Erittäin hyvin säilynyt 1940–50-luvun vapaa-ajan asunto Kortelanlahden rannalla. Kohde kuuluu Kortelan alueen erittäin hyvin säilyneeseen ajalliseen loma-asuntokokonaisuuteen. Tontilla on mitä ilmeisimmin rankorakenteinen ja satulakattoinen kesäasunto, joka on säilynyt ulkoisesti lähes autenttisesti asussaan. Tonttiin kuuluu myös ylempänä lähellä ajotietä sijaitseva suurelta osin purettu jäännös tiilirunkoisesta ulkorakennuksesta, josta on vain yksi pääty pystyssä.

Tellervola muodostaa viereisten tonttien samanikäisten rakennusten kanssa rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaan kokonaisuuden.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

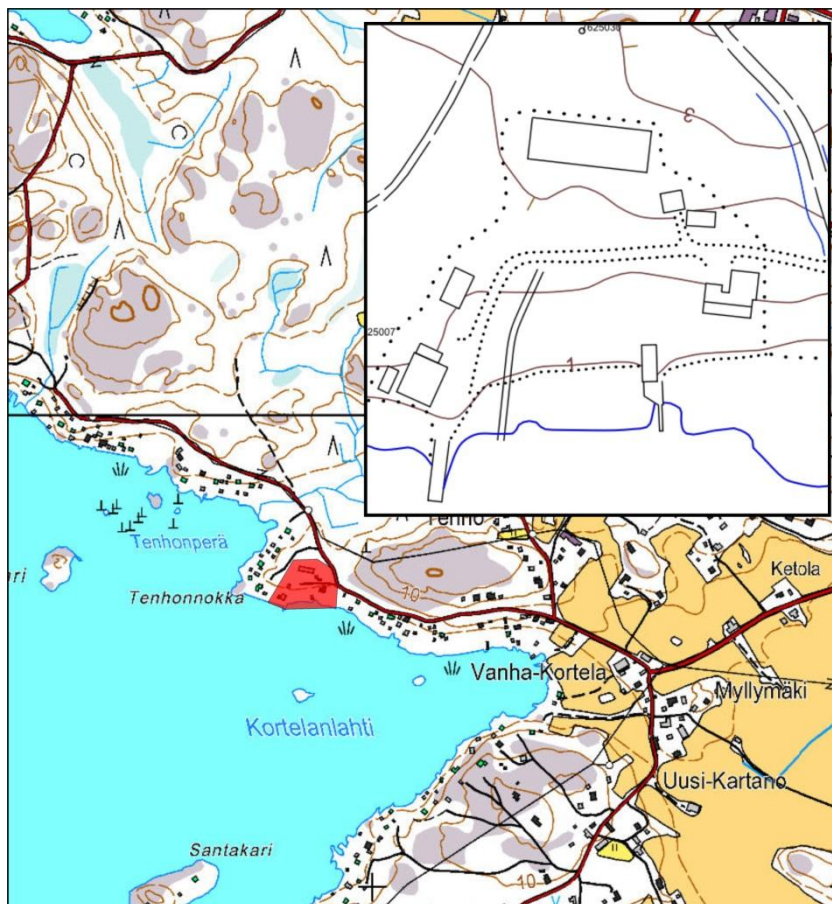
TENHONIEMI 684-420-1-59
Santperäntie 72, Kortela

Luokka A: Suojeltava kohde.

1920-luvun elinkeinohistoriallisesti tärkeä asuintontti maisemallisesti merkittävällä paikalla Kortelanlahden rannalla. Kiinteistön merkittävin rakennus on vuonna 1920 valmistunut hyvin säilynyt ja hiljattain kunnostettu hirsirunkoinen pajarakenus, joka liittyy tontilla pitkään harjoitettuun pienimuotoiseen konepaja- ja laivanrakennusteollisuuteen. Pajatoimintaan liittyy myös erittäin kookas 1920-luvulla valmistunut taite- ja mansardikattoinen venevaja, joka toimii edelleen alkuperäisessä käytössä. Rakennus on päässyt hieman ränsistymään. Tontin vuonna 1921 valmistunut päärakennus on muutettu merkittävästi 1960-luvulla. Rakennus on säilynyt tässä 1960-luvun muutosasussaan, mutta rakennushistoriallinen arvo on sinänsä laskenut. 1920-luvulla valmistunut pieni ja vaatimaton kanalarakennus on säilynyt lähes alkuperäisessä asussaan. Muut rakennukset ovat uudempia.

Arviointi koskee lähinnä tontin vanhaa pajarakennusta ja venevajaa.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (elinkeinohistoriallinen) ja maisemallinen.

TIILIMÄKI 684-420-1-97

Hakakuja 2, Kortela

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1920–30-lukujen vaihteen asuintontti maisemallisesti näkyvällä paikalla Unajantien varressa edustaa nykyisten Unajantien ja Einontien risteysalueen ympäristöön syntyneitä varhaisempaa tiivistä rakennuskantaa. Tontin vanha asuinrakennus on ulkoisesti iäkkäämmästä runkomallista huolimatta valmistunut mitä ilmeisimmin 1920–30-lukujen taiteessa. Rakennuksen kuisti on toteutettu mahdollisesti 1950–60-luvulla. Pihapiirin vanhat ulkorakennukset ovat hävinneet ja ilmeisesti niiden paikalle on valmistunut myöhemmin uusi omakotitalo sekä autotalli.

Vanha asuinrakennus edustaa alueen varhaisempaa rakennuskantaa ja on ympäristöönsä nähden poikkeuksellisen hyvin säilynyt. Kokonaisarvoa laskee pihapiirin muiden iäkkäämpien rakennusten häviäminen sekä rakennuksen mahdollinen käyttötarkoituksen puute.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen

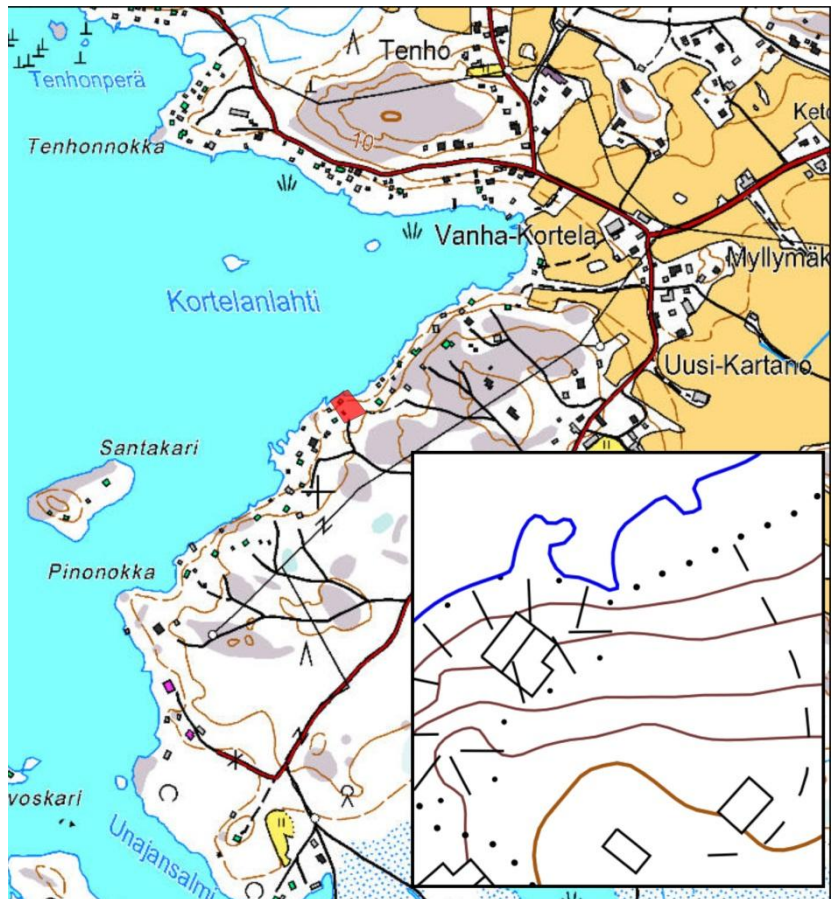
TUULENPESÄ 684-420-1-198
Nopontie 33b

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1950-luvun huvilatontti maisemallisesti merkittävällä paikalla kallion päällä Kortelanlahden rannalla. Tuulenpesä kuuluu Kortelan alueen erittäin hyvin säilyneeseen jälleenrakennuskauden huvila-asutukseen ja muodostaa viereisten tonttien samanikäisten rakennusten kanssa rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaan kokonaisuuden.

Tontin mitä ilmeisimmin 1950-luvulla valmistunut rankorakenteinen ja satulakattoinen loma-asunto on säilynyt ulkoisesti lähes autenttisenä ja edustaa rakennusajankohdalleen tyypillistä, loma-asunnoksi kuitenkin näyttävämpää rakentamista. Tontilla on lisäksi 1900-luvun puolivälin tienoille ajoittuva vaatimaton rankorakenteinen ja pulpettikattoinen varasto.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen

UUSIKARTANO 684-420-1-681
Kivirannantie 12, Kortela

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1860-luvulla syntynyt maatila Kortelan historiallisella kylätontilla. Tilakokonaisuus sijaitsee Kortelantien ja Kivirannantien risteyksen ympäristössä maisemallisesti näkyvällä ja kyläkuvallisesti merkittävällä paikalla. Varsinkin tilan vanha päärakennus on kyläkuvan kannalta merkittävä. Rakennus on valmistunut nykyiseen runkomalliinsa kahdessa vaiheessa 1800-luvun loppupuolella ja viimeistään aivan 1900-luvun alussa. Kookas rakennus on säilynyt tyyllisesti hyvin, mutta kaipaa kunnostusta. Tontilla on lisäksi 1900-luvun alkupuolella valmistunut mansardikattoinen tiili- ja rankorakenteinen navetta. Tien toisella puolella sijaitsee 1900-luvun alkupuolen kuivurirakennus. Muut tilaan kuuluvat rakennukset ovat uudempia ja valmistuneet 1980-luvun jälkeen. Nykyinen asuinrakennus on valmistunut vuonna 1995.

lakkäät ulkorakennukset ovat kokeneet joitakin muutoksia, jotka laskevat rakennushistoriallista arvoa. Niillä on kuitenkin maisemallista arvoa kyläkuvassa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

UUSIKORTELA 684-420-1-684
Kortelantie 43, Kortela

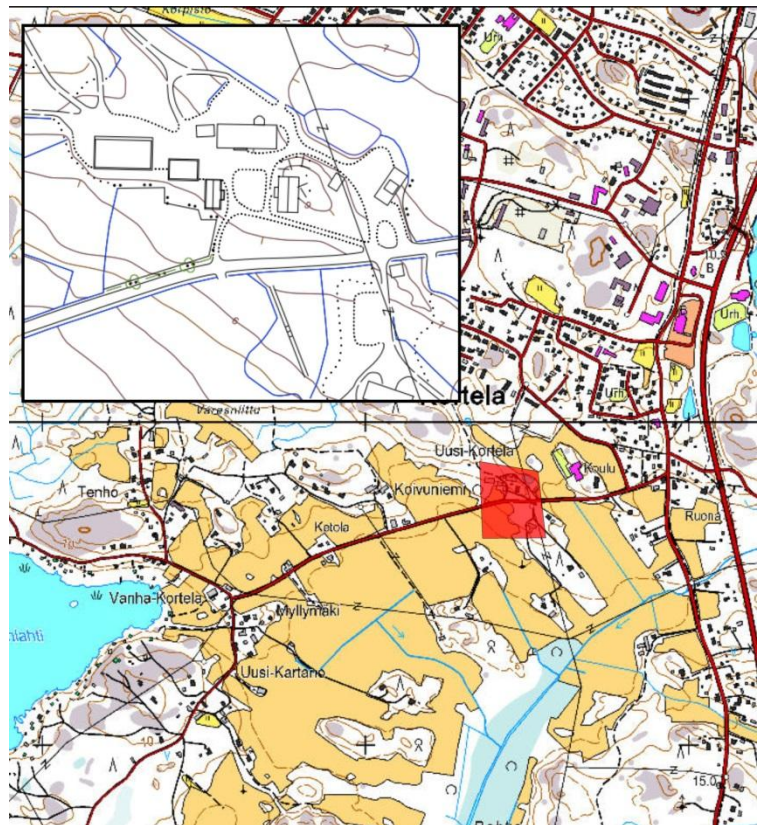
Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1920–30-lukujen edelleen toiminnassa oleva maatilakokonaisuus maisemallisesti ja kyläkuvan kannalta merkittävällä paikalla Kortelantien varrella. Uusikortelan historia ulottuu 1860-luvulle. Tilaan kuuluu vuonna 1927 valmistunut kookas hirsirunkoinen päärakennus, joka on säilynyt tyyllisesti hyvin. Lisäksi pihapiirissä on lähes autenttisenä säilynyt hirsirunkoinen 1930-luvun toinen asuinrakennus sekä 1960-luvulla valmistunut navetta, 1970-luvulla valmistunut verstaas sekä 1900-luvun alkupuolella valmistunut valettu kellari. Kortelantien toisella puolella sijaitsee tilaan kuuluva autenttisenä säilynyt sementtitiilirunkoinen makasiini 1920–30-luvulta sekä rankorakenteinen suuli. Lisäksi tilaan kuuluu vielä kookas alun perin 1900-luvun alkupuolelle ajoittuva kuivuri, jota on muutettu ja laajennettu merkittävästi 1990–2000-luvulla.

Päärakennus sekä asuinrakennus muodostavat hyvin säilyneen ja eheän kokonaisuuden, joka myös erottuu selkeästi Kortelantielle. Kyläkuvan kannalta merkittävä on myös pihapiiriä vastapäätä tien toisella puolella sijaitseva autenttisenä säilynyt makasiini 1920–30-luvulta. Edelleen toiminnassa olevan maatilau muilla ulkorakennuksilla on lähinnä maisemallista merkitystä Kortelantien varrella.

Pääosin hyvin säilynyt tilakokonaisuus on kyläkuvan kannalta erittäin merkittävä Kortelantien varren historiallisessa viljelymaisemassa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

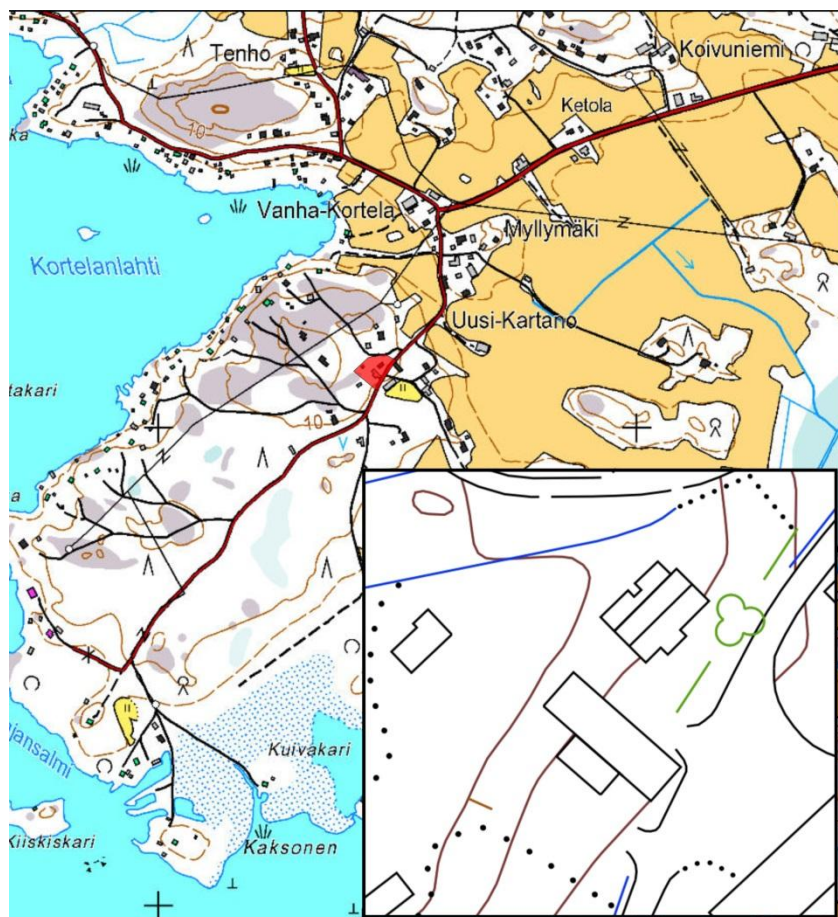
UUSIPERHE 684-420-1-672
Kivirannantie 39, Kortela

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1900-luvun alkuun ajoittuva tontti maisemallisesti merkittävällä paikalla Kivirannantien varressa. Tontilla oleva hirsirunkoinen asuinrakennus on valmistunut alun perin ilmeisesti 1900-luvun alussa. Rakennus oli alkujaan saunatupa ja kuului viereiseen Kustaankulman (ent. Sunila) tilaan. Kahden tontin muodostama rakennusryhmä tulisi huomioida kokonaisuutena. Asuinrakennuksen ulkoasusta on vielä havaittavissa 1900-luvun alun ja alkupuolen rakennusajankohdat. Rakennuksessa on tehty muutoksia myös 1950–60-luvulla. Sitten varsinkin sisäpuolella on toteutettu muutoksia ja sinne on valmistunut kaksi rankorakenteista laajennusosaa. Tontilla on lisäksi 1900-luvun alkupuolella mahdollisesti kahdessa vaiheessa valmistunut hyvin säilynyt ulkorakennus.

Rakennusten alkuperäiset rakennusajankohdat ovat edelleen havaittavissa. Asuinrakennuksessa toteutetut muutokset laskevat rakennushistoriallista arvoa sekä kokonaisarvoa. Molemmat rakennukset ovat Kortelan kyläkuvan kannalta merkittäviä.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

C-kohteet sekä arvioinnin ulkopuolelle jääneet kohteet Kortelassa

EINOLA	684-420-1-618	Unajantie 82
ELLELÄ	684-420-1-243	Mudaistentie 226
HAKAKUJA 5	684-29-2920-9	Hakakuja 5
KALELA	684-420-1-234	Santperäntie 100
KETOSAARI	684-420-1-599	Kortelantie 109
KULMALA	684-420-1-52	Einontie 2
LAURILA	684-420-1-27	Kodisjoentie 350 (?)
LÄNSILAHTI	684-420-1-273	Mudaistenperäntie 12
NETTILÄ	684-420-1-759	Unajantie 81
RAJAMÄKI	684-420-1-53	Kodisjoentie 256
SAVILAHTI	684-420-1-212	Mudaistenperäntie 16
SINISALMI	684-420-1-213	Mudaistenperäntie 18a
SUOJA	684-420-1-733	Santperäntie 34
SUOMISTO	684-420-1-123	Unajantie 15
VESIRANTA	684-420-1-211	Mudaistenperäntie 18b

VASARAINEN

Kylän historiaa

Vasaraisten kylä ajoittuu mitä ilmeisimmin 1300–1400-luvulle. Kylä muodosti keskiajalla jakokunnan viereisten Soukaisten, Nihattulan ja Tarvolan kanssa. Vasaraisten nimi esiintyy ensimmäistä kertaa kirjallisissa lähteissä vuonna 1540. Vuonna 1571 kylässä oli tietävästi kuusi taloa. Vasarainen autioitui isovihan (1713–1721) seurauksena ja ainoastaan Isotalon peltoja pidettiin kaiken aikaa viljelyksessä. Vuosikymmenten kuluessa oli rajojen suhteen syntynyt suurta sekaannusta. Tämän vuoksi Anders Mörne oli kartoittanut kylän jo vuonna 1754 saamatta kuitenkaan maanomistussuhteita tyydyttävästi järjestyksi.

Vuonna 1772 ryhdyttiin kartoittamaan Vasaraisten kylää isojakoa ja autiotilusten erottamista varten. Vasaraisten isojakotoimitus saatiin päätökseen vasta vuonna 1791 erinäisten naapurikylien kanssa valinneiden aluekiistojen vuoksi. Maat jaettiin kuuden tilan kesken. Tilat olivat kruunun autiotila Marttila, Hannula, Tiila (Lauri), Kestilä, Paavola ja Isotalo. Paavolaa viljeltiin isojaon aikana jo kahdessa osassa (Paavola ja Jokela). Puolet Isotalosta kuului puolestaan Soukaisten rusthollarille.

Kylätontti sijaitsi isojaon aikoihin nykyisen koulun eteläpuolella Nihattulantien ja Vasaraistentien risteyksen läheisyydessä Nairastenojan molemmin puolin. Kylätontti on säilynyt samalla paikalla viimeistään 1500-luvulta. Vuoden 1772 kartan mukaan joen eteläpuolella sijaitsivat Hannulan talo, Marttilan kruunun talo sekä Isotalo. Pohjoispuolella sijaitsivat puolestaan Tiila eli Lauri, Kestilä ja Paavola. Kylän pelto- ja niittymaat sijaitsivat Nairastenojan sekä pääosin Ihamonojan varsilla. Kylätontti sijaitsi viljelysten keskellä.

1800-luvun aikana kylän keskus säilyi entisellä paikallaan. Asutus oli kuitenkin levinnyt nauhamaiseksi pääosin Vasaraistentien varteen. Kyläkeskuksen pohjoispuolella peltoaukealla sekä rinteellä sijaitsi neljä tuulimyllyä. Myös lännempänä, lähellä nykyisen Muinan museotonttia sijaitsi yksi tuulimylly. Hiilitien ja Vasaraistentien risteyksen läheisyydessä Muinan vieressä harjoitettiin ainakin 1900-luvun puolella ilmeisesti tiiliteollisuutta, koska 1900-luvun alun venäläiseen topografikarttaan on merkitty sekä Vasaraistentien pohjois- että eteläpuolelle sana ”Tiiliruukki”. Vanhoista kantataloista oli jo ilmeisesti tässä vaiheessa siirretty Paavola ja Lauri lännemmäksi sekä Isotalo idemmäksi vanhasta kylätontista. Lauri eli Tiila oli myös jaettu kahteen osaan, jolloin oli syntynyt Uusitalon tila Hakrintien varteen. Vanhan kylätontin pohjoislaidalle valmistui vuonna 1911 Vasaraisten kansakoulu.

Kylän nykytila

Vasaraisten kylän vanha kylätontti sekä sitä ympäröivät viljelyalueet muodostavat maakunnallisesti merkittävän kulttuurimaiseman, joka ulottuu lännessä osittain Soukaisten kylän puolelle. Tämän arvoalueen rajaus noudattaa loogisesti pääosin historiallisia viljelyaukeita. Arvoalueen kuvaus kuuluu:

Vasaraisten kylä on asutettu myöhäiskeskiajalla. Tienristeyksessä on säilynyt osa vanhasta kyläkeskuksesta, johon on kuulunut mm. 1911 perustettu kansakoulu ja rukoushuone Lukula. Kylän laidassa on Muinan museomäki, jonne on siirretty vuonna 1723 rakennettu tuulimylly (jalkamylly) ja vanha luhti, vilja-aitta ja rantahuone sekä Lapista tuotu asuinrakennus.

Maisemallisesti merkittävä on laajan peltoaukean keskellä seisova Paratiisin rakennusryhmä. Uusi tienlinjaus on muuttanut maisemaa jonkin verran.

Kuvauksessa mainittu Paratiisin rakennusryhmä on ollut jo pitkään autiona ja erittäin huonossa kunnossa ja tulee häviämään lähivuosina.

Vasaraisten alueella on yksi maakunnallisesti merkittävä kohde, vuonna 1957 valmistunut arkkitehti Keijo Vallin suunnittelema Monnan kappeli.

Kylän keskus sijaitsee edelleen paikalla, jossa se on sijainnut viimeistään 1500-luvulta. Kantatalot ovat pääosin siirtyneet kauemmaksi kyläkeskuksesta ja nykyään paikalla on vuonna 1911 valmistunut Vasaraisten koulu, rukoushuone Lukula sekä Vähätalon tilan rakennukset tien varressa. Nämä rakennukset muodostavat merkittävän ja hyvin säilyneen kokonaisuuden.

Kylätontin ympäristö on pääosin hyvin säilynyt. Sen ympäristön merkittävimmät rakennukset ovat edellä mainitut koulu, rukoushuone sekä Vähätalon rakennusryhmä.

Lukulan rakennus on Vasaraisten ensimmäinen koulu. Vuonna 1949 se muutettiin hengellisten kokouksien pitopaikaksi. Kylätontin ympäristö muistuttaa vielä vanhasta ryhmäkylästä. Vanhat kantatilat ovat kuitenkin siirtyneet kauemmas kylätontista ja asutus on muodostunut enemmän nauhamaiseksi Vasaraisten tien varteen sekä levinnyt tien molemmin puolin. Pääosin Vasaraisten rakennuskanta on melko pienimuotoista ja merkittävämpiä talouskeskuksia kylässä ei juurikaan ole. Kenttätöiden yhteydessä ei noussut esiin myöskään alueella mahdollisesti aikanaan harjoitettu tiiliteollisuus, johon tuen teollisuudessa aikanaan käytettyjen rakennusten pienimuotoisuudesta ja kevytrakenteisuudesta.

Kylän nykyinen rakennuskanta ajoittuu pääosin 1900-luvun alkupuolelle. Varhaisimmat säilyneet rakennukset ajoittuvat 1800-luvun loppupuolelle. Vasaraisissa on myös hyvin säilynyttä jälleenrakennuskauden rakennuskantaa, joka ei kuitenkaan muodosta alueellisia kokonaisuuksia, mutta ovat merkittävä osa kylämaisemassa.

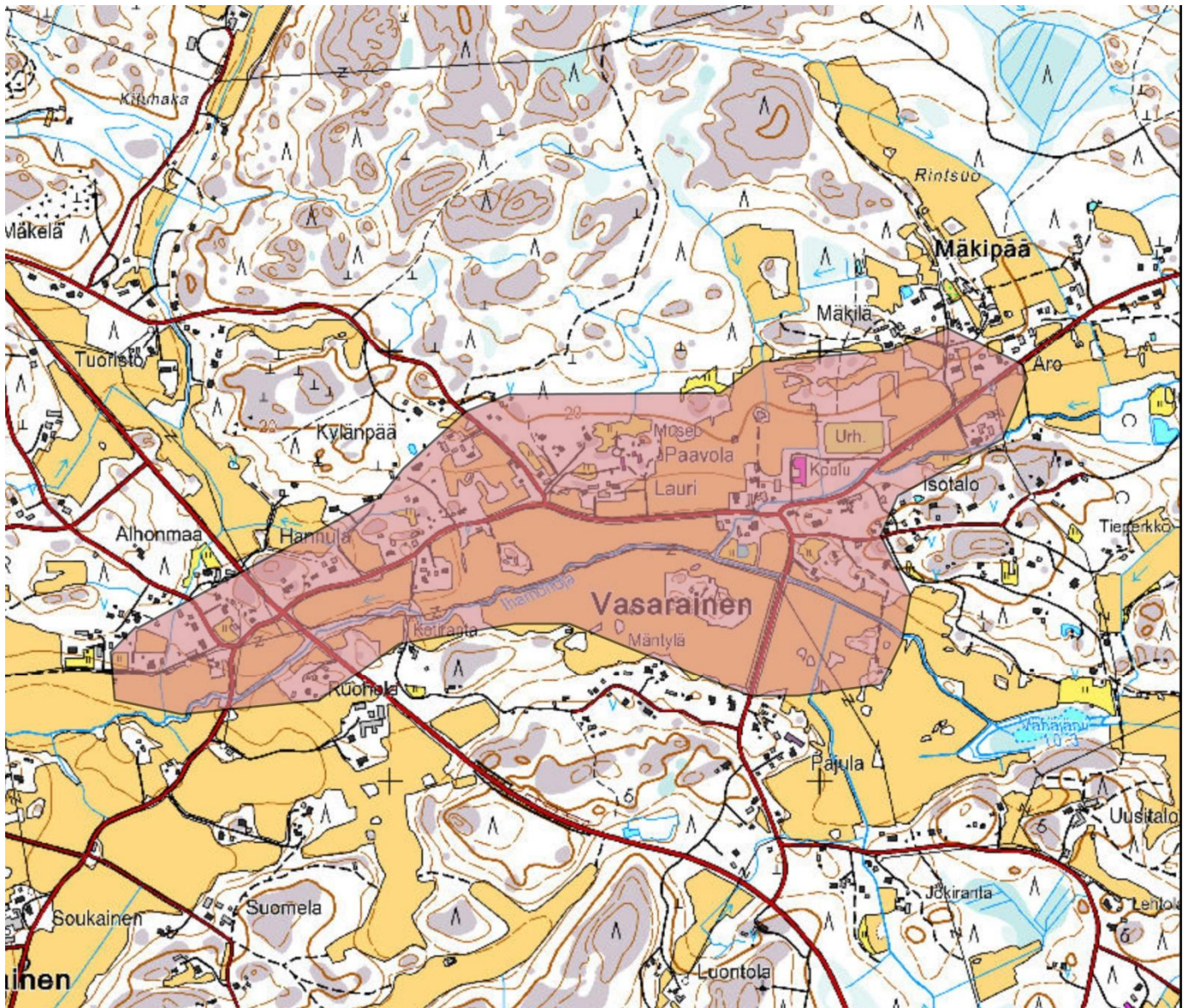
Historiallisen kylätontin etelä- ja itäpuolelle on syntynyt vuosikymmenten aikana tiheämpää asutusta, joka on joko uudempaa tai muutettua rakennuskantaa. Vasaraisten tien varren rakennuskanta on iältään myös kirjavaa. Kylätontista länteen sijaitsee Muinan museoalue, jonka aikanaan paikalle siirretyt rakennukset muodostavat maisemallisesti merkittävän kokonaisuuden. Muinan eteläpuolella sijaitsee Laurin talo, joka on yksi Vasaraisten kantataloista, mutta merkittävästi muutettu, kuten suuri osa muistakin säilyneistä kantataloista. Näiden ulkorakennukset ovat sen sijaan suurelta osin hyvin säilyneet ja maisemallisesti merkittäviä.

Vasaraistentien pohjoispuolella, Hillintien varrella, sijaitsee Kylänpään merkittävä rakennusryhmä 1930-luvulta. Vasaraistentien varrella Ihamontien risteyksessä sijaitsee myös Pikkukoulu -niminen tontti, jossa sijaitsee pieni, maisemallisesti ja rakennushistoriallisesti merkittävä entinen alakansakoulu, joka on tärkeä osa Vasaraistentien näkymää. Pikkukoulua vastapäätä tien toisella puolella sijaitsee 1900-luvun alkupuolen asuintila, jossa toimi aikanaan kylän puhelinkekus.

Vasaraistentien linjaus on säilynyt osittain jo 1700-luvulta. Kylätontilta etelään jatkuva Nihattulantie esiintyy 1900-luvun alun topografikartoissa, joten se on viimeistään 1800-luvulta. Kylätontin itäpuolella Nihattulaan johtava historiallinen tielinja katkeaa Mäkipään kohdalla. Kylätontin länsipuolella tielinjaus katkeaa pääosin Kodisjoentiehen.

Vuodelta 1903 olevassa venäläisessä topografikartassa Unajaan johti vaatimaton tie aivan Koijärven silloista pohjoisrantaa seuraillen. Nykyinen tielinjaus kulkee pohjoisempana. Kyläalueen länsipäässä Hillintien sekä Ristiperkontien linjaukset ovat säilyneet 1800-luvulta.

Vasaraisten maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön raja, joka ulottuu lännessä osittain Soukaisten kylän puolelle.

VASARAISTEN KOHTEET

● A- Suojeltavat kohteet

● B- Lievemmin suojeltavat kohteet

1. Aaltola
2. Aro
3. Ihanmäki
4. Jokela (Vasaraisten koulu)
5. Kaunisto
6. Kestilä
7. Kotiranta
8. Kotirinne
9. Muina
10. Kyliänpää
11. Lehtola
12. Lukula
13. Monnan kappeli
14. Ojala
15. Paavola
16. Pikkukoulu
17. Raitanen
18. Uusitalo
19. Vahala
20. Viljala
21. Vähätalo

Vasaraisten alueella kaavassa suojeltaviksi esitettävät kohteet.

Inventoidut kohteet

AALTOLA 684-415-6-44

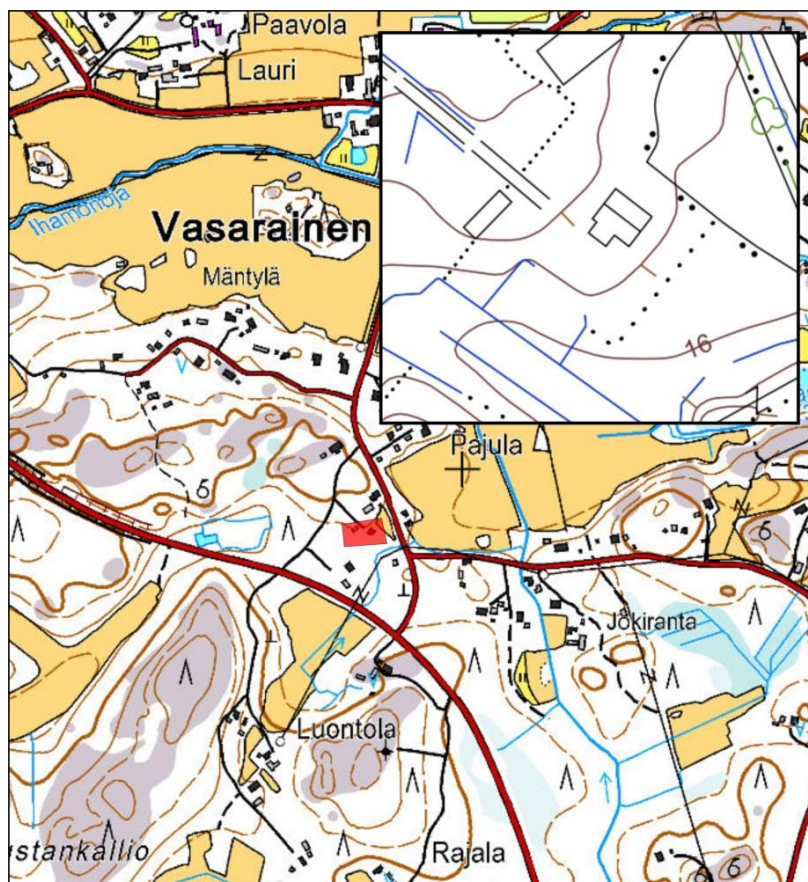
Tiililäntie 15, Vasarainen

Luokka B: Lievemmin suojettava kohde.

1930-luvun asuintontti Tiililäntien varressa Vasaraisissa. Hirsirunkoinen ja satulakattoinen päärakennus on säilynyt pääosin hyvin ja alkuperäinen rakennusajankohta on edelleen selkeästi havaittavissa. Jälkikäteen toteutettua kuistiosaa lukuun ottamatta rakennus edustaa rakennusajankohdalleen tyypillistä runkomallia. Tontilla oleva rankorakenteinen ulkorakennus on valmistunut myöhemmin ja on melko vaatimaton. Asuinrakennus on säilynyt tyyllillisesti sekä osin myös materiaaleiltaan hyvin. Jälkikäteen toteutettu kuisti sopii hyvin rakennuksen alkuperäisilmeeseen, mutta laskee hieman rakennushistoriallista arvoa.

Aaltola sijaitsee hieman syrjässä metsäkaistaleiden keskellä ja tämä vaikuttaa maisemalliseen arvoon.

Arvot: Rakennushistoriallinen.

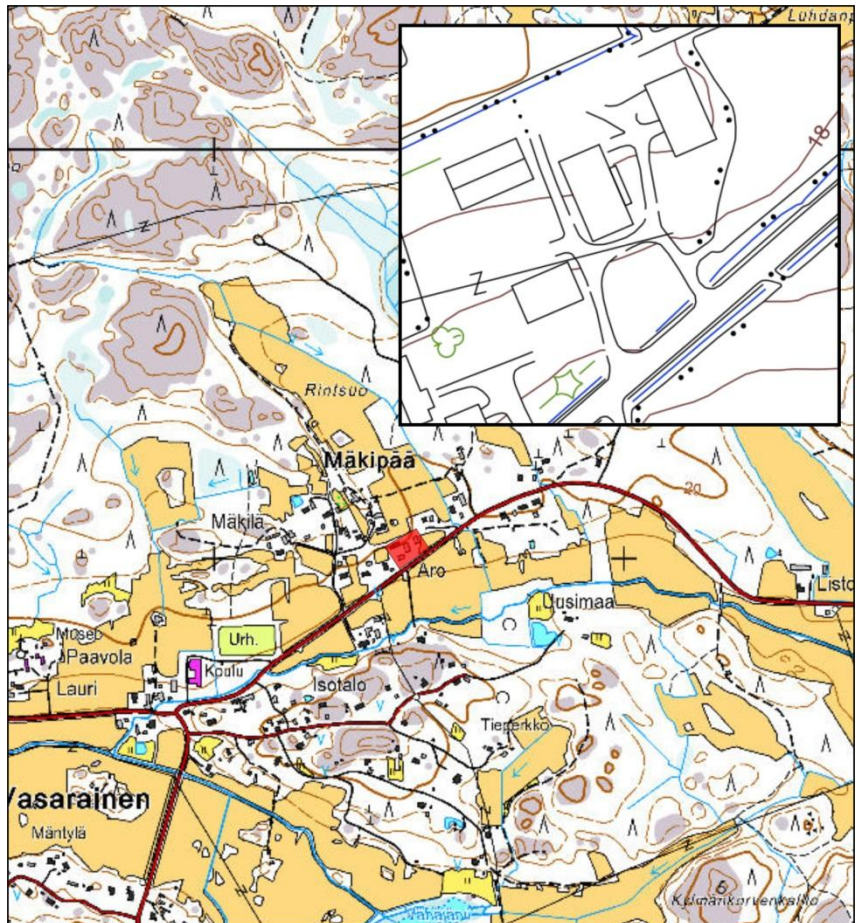
ARO 684-415-6-186
Nihattulantie 421, Vasarainen

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1910-luvulle ajoittuva maatila maisemallisesti erittäin merkittäväällä paikalla Nihattulantien varrella. 1910-luvulla valmistunut osin hirsi-, osin rankorakenteinen asuinrakennus on laajennettu nykyiseen runkomalliinsa 1930-luvulla. Alkuperäinen rakennusajankohta ei ole enää havaittavissa. Rakennus on säilynyt runkomalliltaan sekä tyyllisesti laajennusajankohtansa asussa. Ikkunoiden ja vuorauksen uusiminen antaa rakennukselle hieman uudisrakennusmaisen ulkoilmeen. Tilaan kuuluvat 1940–50-luvulla valmistuneet navetta sekä kaksi suulirakennusta, joista toinen on osittain sementti- tiilirunkoinen, ovat säilyneet hyvin.

Pihapiirin ulkorakennukset ovat säilyneet kokonaisuudessaan ulkoisesti hyvin ja ovat kyläkuvan kannalta merkittäviä Nihattulantien varrella.

Arvot: Rakennushistoriallinen.

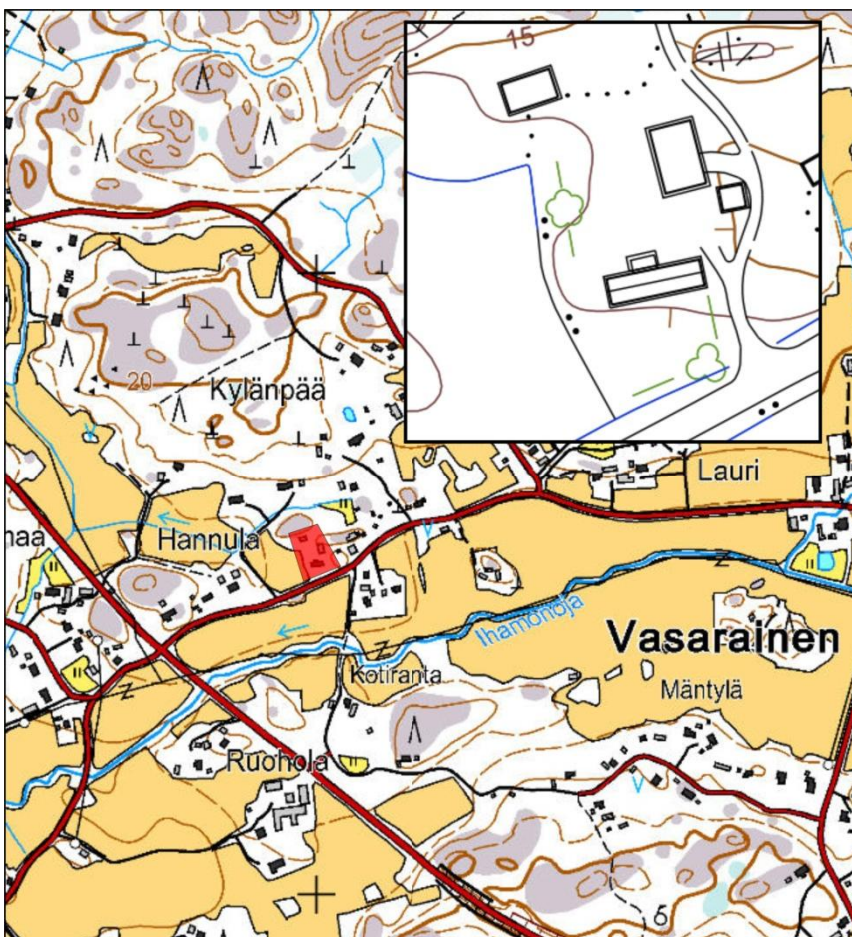
IHANMÄKI 684-415-4-72
Vasaraistentie 28, Vasarainen

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Maisemallisesti erittäin näkyvällä ja kyläkuvan kannalta merkittävällä paikalla Vasaraistentien varressa sijaitseva maatila. Tilaan kuuluu joko vuosisadan vaihteessa tai aivan 1900-luvun alussa valmistunut luonnonkiviperustainen kapea hirsirunkoinen päärakennus, jota on muutettu tyylistä päätellen 1950-luvulla. Rakennus on säilynyt tyyllisesti tässä muutosasussa. Tontilla on lisäksi 1950-luvun paikkeilla valmistunut tiili- ja rankorakenteinen navetta, joka on säilynyt pääosin hyvin sekä samoihin aikoihin valmistunut saunarakennus.

Päärakennuksen alkuperäinen rakennusajankohta on edelleen muutoksista huolimatta havaittavissa. Päärakennuksessa toteutetut muutokset sekä nykyisten ulkorakennusten rakennusajankohta muodostaa pihapiiristä 1900-luvun puolivälin kokonaisuuden. Päärakennuksessa sekä ulkorakennuksissa toteutetut muutokset laskevat kuitenkin hieman rakennushistoriallista arvoa ja siten myös kokonaisarvoa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

JOKELA (VASARAISTEN KOULU)

684-415-5-34

Nihattulantie 487, Vasarainen

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Alun perin vuonna 1912 valmistunut hirsirunkoinen ja satulakattoinen koulurakennus maisemallisesti merkittävällä ja näkyvällä paikalla Vasaraisten historiallisella kylätontilla. Rakennusta on laajennettu 1940-luvun paikkeilla sekä lähivuosikymmeninä. Osittain ilmeisesti laajennusten seurauksena koulutontin muu rakennuskanta on hävinnyt.

Rakennuksen alkuperäinen rakennusajankohta on selkeästi havaittavissa ja se edustaa rakennusajankohdalleen tyypillistä ratkaisua. Myös iäkkäät materiaalit, kuten vuorausta sekä ikkunoita on osittain säilynyt. 1940-luvulla sekä lähivuosikymmeninä toteutetut laajennukset erottuvat selkeästi, vaikkakin varhaisempi laajennus on aikaan pyritty toteuttamaan alkuperäisilmeeseen sopivaksi. Rakennushistoriallinen ja historiallinen arvo on edelleen merkittävä.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (sivistyshistoriallinen) ja maisemallinen.

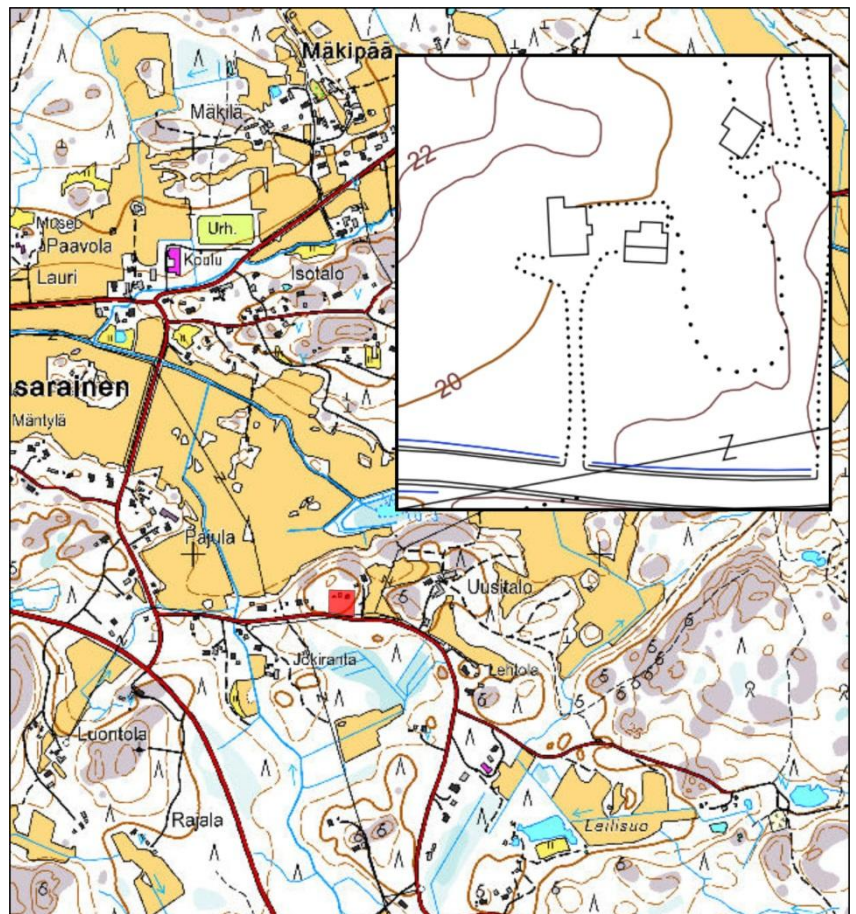
KAUNISTO 684-415-2-22

Hakrintie 44, Vasarainen

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1930-luvun pienimuotoinen asuintontti Hakrintien varrella. Tontti on nykyään kesäasukäytössä. Pihapiirissä on vuonna 1933 valmistunut hirsija rankorakenteinen sekä satulakattoinen asuinrakennus, joka on säilynyt pääosin alkuperäisessä asussaan. Rakennuksessa on toteutettu joitakin muutoksia 1950–60-luvulla, mutta alkuperäinen rakennusajankohta on edelleen selkeästi havaittavissa. Tontilla on lisäksi 1930-luvulla valmistunut navetta- ja saunarakennus, johon on toteutettu melko mittavia muutoksia lähivuosikymmeninä. Muutoksista huolimatta asuinrakennus sekä ulkorakennus muodostavat eheän kokonaisuuden.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

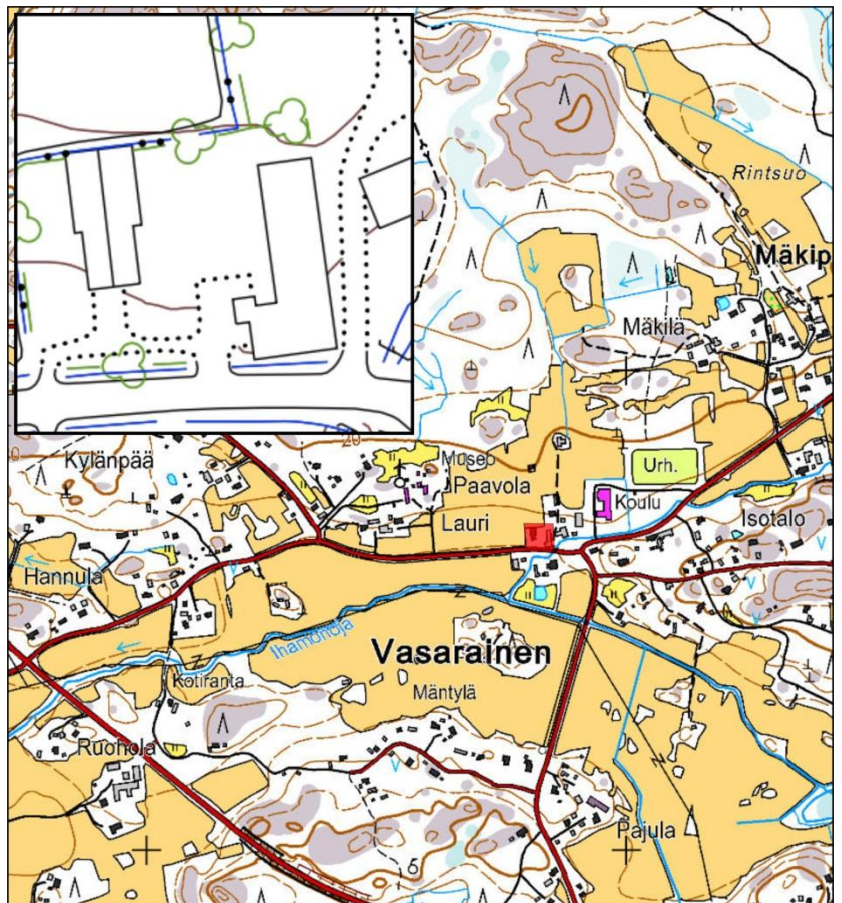

KESTILÄ 684-415-3-75
Vasaraistentie 120, Vasarainen

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Kestilä on yksi Vasaraisten kantatiloista. Tilan nykyinen rakennuskanta sijaitsee näkyvällä paikalla edelleen Vasaraisten historiallisen kylätontin ympäristössä. Vanha rakennuskanta on lähes täysin hävinnyt ja asuinrakennuksena on moderni omakotitalo. Aivan Vasaraistentien varressa sijaitsee maisemallisesti erittäin merkittävä vinkkelin mallinen entinen eläinsuojarakennus, joka on ainakin osittain lohkokiviperustainen ja ilmeisesti osittain hirsirunkoinen. Kookas ja melko näyttävä ulkorakennus ajoittuu mitä ilmeisimmin 1900-luvun alkuun tai alkupuolelle ja se on säilynyt ulkoisesti hyvin. Alkuperäinen käyttötarkoitus on edelleen havaittavissa. Rakennuksella on tärkeä merkitys Sorkan kyläkuvassa historiallisella kylätontilla. Muu iäkäs rakennuskanta on hävinnyt ja tämä vaikuttaa sekä rakennushistorialliseen että historialliseen arvoon.

Arvot: Maisemallinen.

KOTIRANTA 684-415-10-0

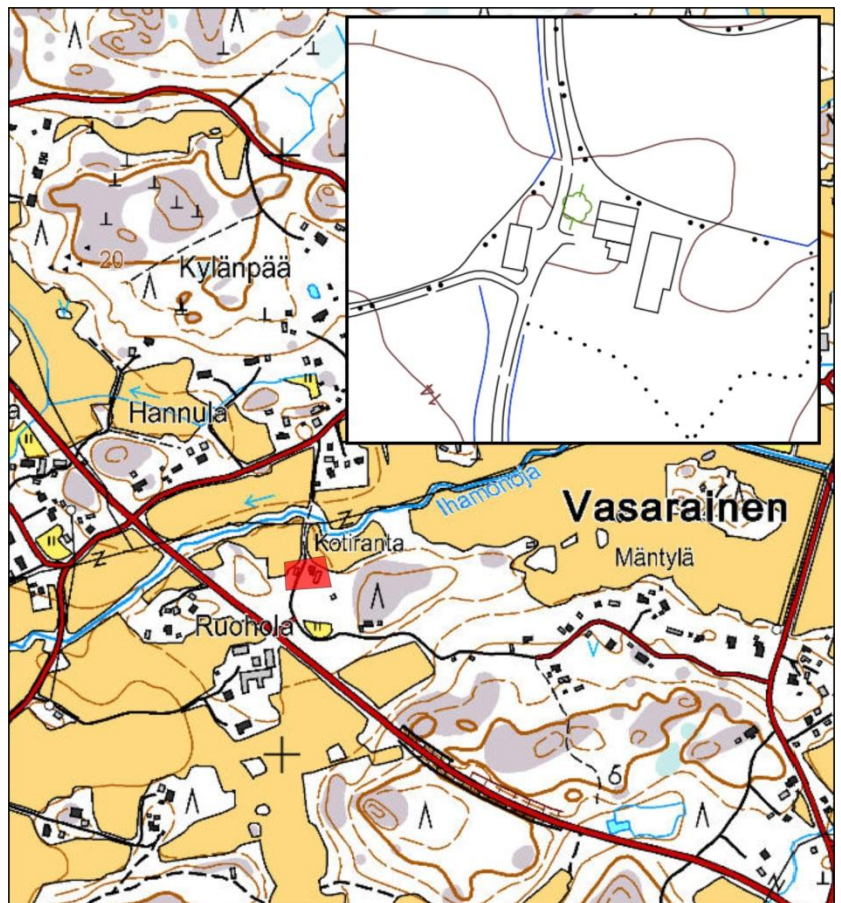
Lonkintie 95, Vasarainen

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1920–1930-luvun vaihteessa valmistunut pääosin hyvin säilynyt asuutilakokonnaisuus Lonkintien varrella. Tontilla on 1920-luvun lopulla valmistunut hirs- ja rankorakenteinen asuinrakennus, joka on säilynyt tyyllillisesti sekä osin myös materiaaleiltaan melko hyvin. Rakennusta on laajennettu siipiosalla 1980-luvulla, mikä rikkoo hieman eheää kokonaisuutta. Viimeistään 1930-luvulla valmistunut osaksi luonnonkivirunkoinen pienehkö navettarakennus on säilynyt pääosin alkuperäisessä asussaan. Tontilla on myös 1920–30-lukujen vaihteessa valmistunut sauna- ja varistorakennus, joka on kokenut muutoksia käyttötarkoituksen muutosten yhteydessä, mutta alkuperäinen käyttötarkoitus sekä rakennusajankohta on edelleen selkeästi havaittavissa.

Rakennukset muodostavat melko eheän ajallisen kokonaisuuden. Päärakennus on säilynyt tyyllillisesti pääosin hyvin, mutta 1980-luvulla toteutetut muutokset laskevat hieman rakennushistoriallista arvoa. Rakennusryhmä erottuu maakunnallisesti merkittävässä Vasaraisten kulttuuriympäristössä sijaitsevan peltoaukean laidalla.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maiseellinen.

KOTIRINNE 684-415-2-19

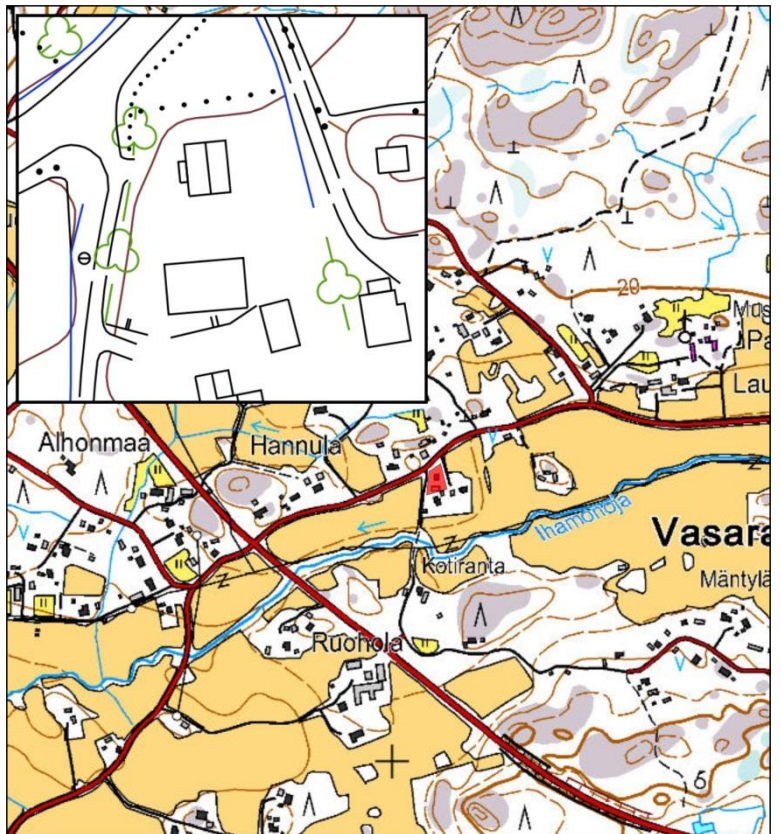
Ihamontie 2, Vasarainen

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1930-luvun erittäin hyvin säilynyt asuintontti maisemallisesti näkyvällä paikalla Vasaraistentien varressa maakunnallisesti merkittävässä kulttuuriympäristössä. Tontilla on lähes alkuperäisessä asussaan säilynyt vuonna 1936 valmistunut rankorakenteinen ja satulakattoinen asuinrakennus, joka edustaa rakennusajankohdalleen tyypillistä runkomallia sekä tyyllistä ratkaisua. Rakennuksessa toimi 1960-luvun alkuun asti Vasaraisten puhelinkeskus. Tontilla on lisäksi alun perin 1930-luvulla valmistunut sauna- ja varistorakennus, jota on laajennettu ja ilmeisesti myös korotettu 1900-luvun puolivälin paikkeilla. Alkuperäinen rakennusajankohta on edelleen havaittavissa.

Rakennukset muodostavat eheän ja yhteisen kokonaisuuden. Kohteella on entisenä kylän puhelinkeskuksena myös elinkeinohistoriallista arvoa rakennushistoriallisten ja maisemallisten arvojen lisäksi.

Arvot: Rakennushistoriallinen historiallinen (elinkeinohistoriallinen) ja maisemallinen.

KOTISEUTUMUSEO MUINA

684-415-1-62

Muinantie 7b, Vasarainen

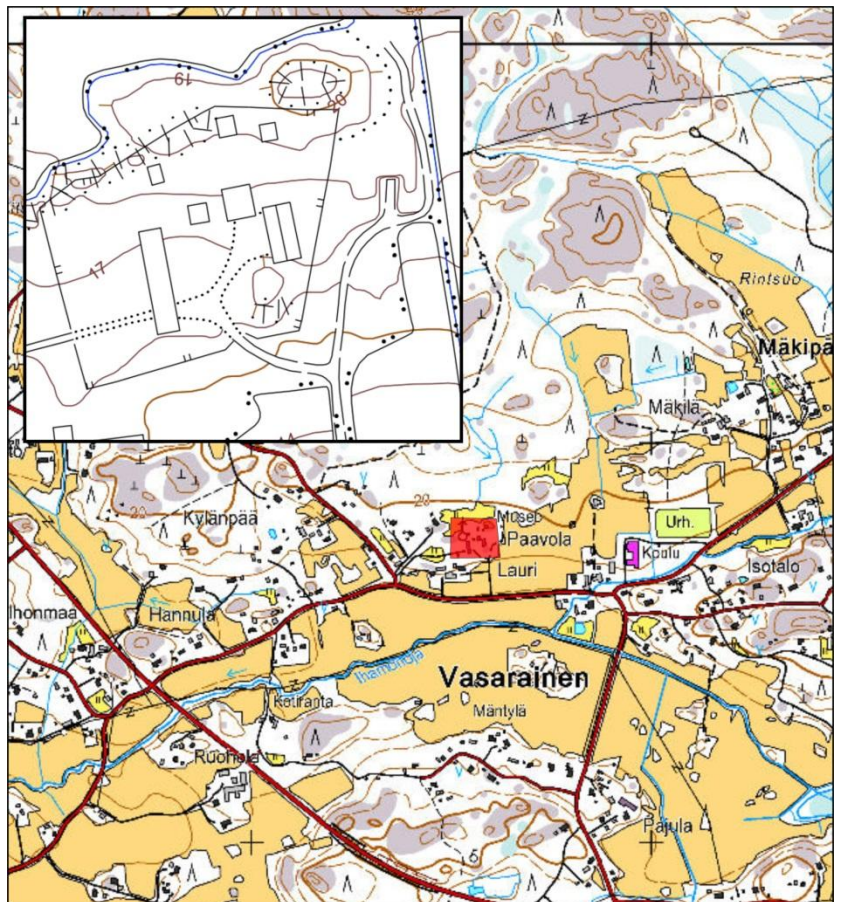
Luokka A: Suojeltava kohde.

Maisemallisesti näkyvällä paikalla sijaitseva kotiseutumuseo, jonka rakennukset ovat siirretyt pääosin Vasaraisten ulkopuolelta. Päärakennus on valmistunut alun perin ilmeisesti 1870-luvulla ja siirretty nykyiselle paikalleen 1980-luvulla Kodiksamista. 1800-luvulta oleva aitta on siirretty paikalle Nihatulasta. Pihapiirissä on lisäksi Kodisjoelta siirretty luhtiaitta vuosisadan vaihteen tienoilta. Mahdollisesti 1700-luvulle ajoittuva kontmylly-tyyppinen tuulimylly on siirretty aikanaan Kollasta Soukasiin, josta se siirrettiin Muinanmäelle 1960-luvulla. Pihapiiriin kuuluu lisäksi pienempiä iäkkäitä ulkorakennuksia. Pihapiiri on ollut aikanaan vakituisesti asuttu ja siitä on säilynyt kellari ja kaivo. Läpiajettava ulkorivi on rakennettu alueelle vanhan mallin mukaan.

Kaikki rakennukset ovat hyvin hoidettuja ja pihapiiri on tyylikkäästi toteutettu.

Arviointi koskee kaikkia iäkkäitä muuseorakennuksia.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

KYLÄNPÄÄ 684-415-3-73

Hillintie 129, Vasarainen

Luokka A: Suojeltava kohde.

Erittäin hyvin säilynyt 1930-luvun tilakokonaisuus maisemallisesti merkittävällä paikalla Hillintien varrella Vasaraisten maakunnallisesti merkittävässä kulttuuriympäristössä. Pihapiirin kaikki rakennukset ovat valmistuneet mitä ilmeisimmin 1930-luvulla. On mahdollista, että jotkin rakennuksista ajoittuvat myös 1920-luvun puolelle. Kaikki rakennukset ovat säilyneet lähes autenttisine. Pihapiiri käsittää kaksi hirsirunkoista asuinrakennusta, joista varsinaista päärakennusta on laajennettu 1960-luvulla, mutta tämä ei riko eheää kokonaisuutta. Lisäksi pihapiirissä on sementtitiilirunkoinen entinen viljavarasto, osittain sementtitiilirunkoinen navetta sekä hirsirunkoinen sauna- ja kuivurirakennus.

Rakennukset muodostavat poikkeuksellisen eheän ja hyvin säilyneen ajallisen kokonaisuuden. Kaikki rakennukset ovat erittäin hyvin hoidettuja ja säilyneet lähes autenttisine asuissaan. Muutokset ovat toteutettu alkuperäisilmettä kunnioittaen.

Arviointi koskee pihapiirin rakennuskantaa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

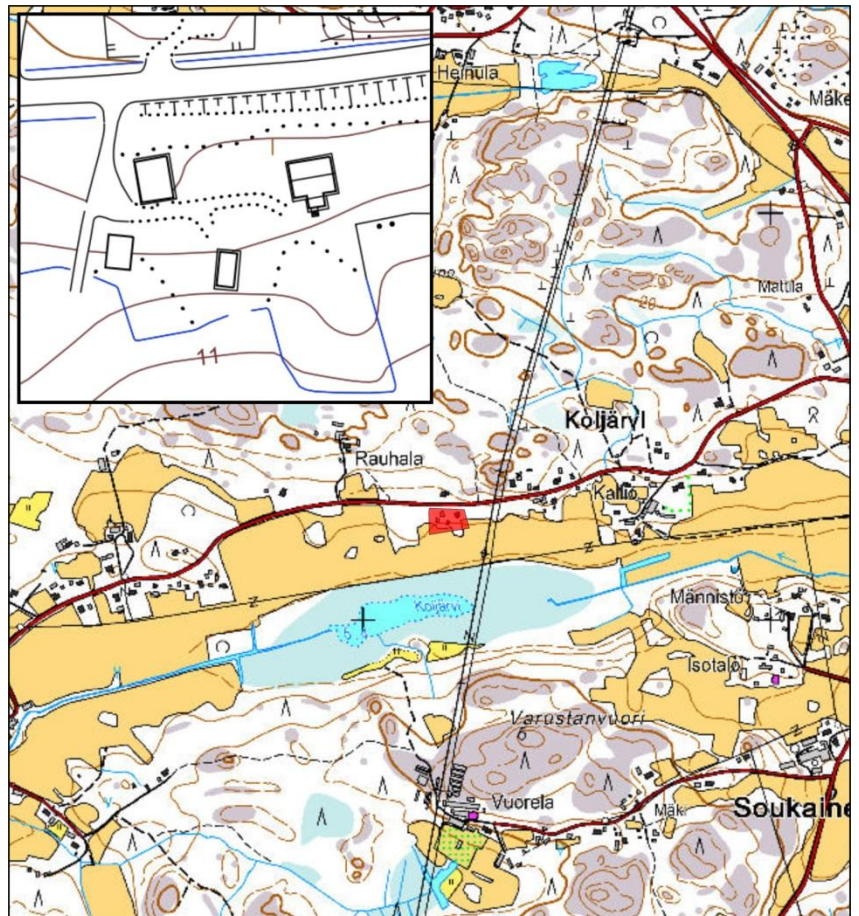
LEHTOLA 684-415-1-7
Kojjärventie 195, Vasarainen

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1920-luvun asuintontti maisemallisesti näkyvällä paikalla Kojjärventien varrella Kojjärven läheisyydessä. Tontilla oleva osittain hirsi-, osittain ran-
korakenteinen asuinrakennus valmistui vuonna 1928. Rakennus on säilynyt tyylillisesti hyvin ja edustaa ulkoisesti edelleen aikansa rakentamista. Rakennuksessa on kuitenkin toteutettu joitakin muutoksia vuosikymmenten aikana. Tontilla oleva saunarakennus valmistui myös 1920-luvulla ja se on kokenut lähivuosina melko mittavia muutoksia. Tontilla on lisäksi 1900-luvun alkupuolella valmistunut suuli, maakellari sekä 2000-luvulla valmistunut autotalli.

Asuinrakennuksessa toteutetut muutokset laskevat rakennushistoriallista arvoa. Muutokset ovat toteutettu kuitenkin alkuperäisilmettä kunnioittaen. Muun muassa rakennuksen kuisti sekä pihan puolen kaaveli ovat 2000-luvulta. Tontilla olevat ulkorakennukset ovat 1900-luvun alkupuolella valmistunutta suulia lukuun ottamatta joko muutettuja tai uusia.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

LUKULA 684-415-6-22
Vasaraistentie 132, Vasarainen

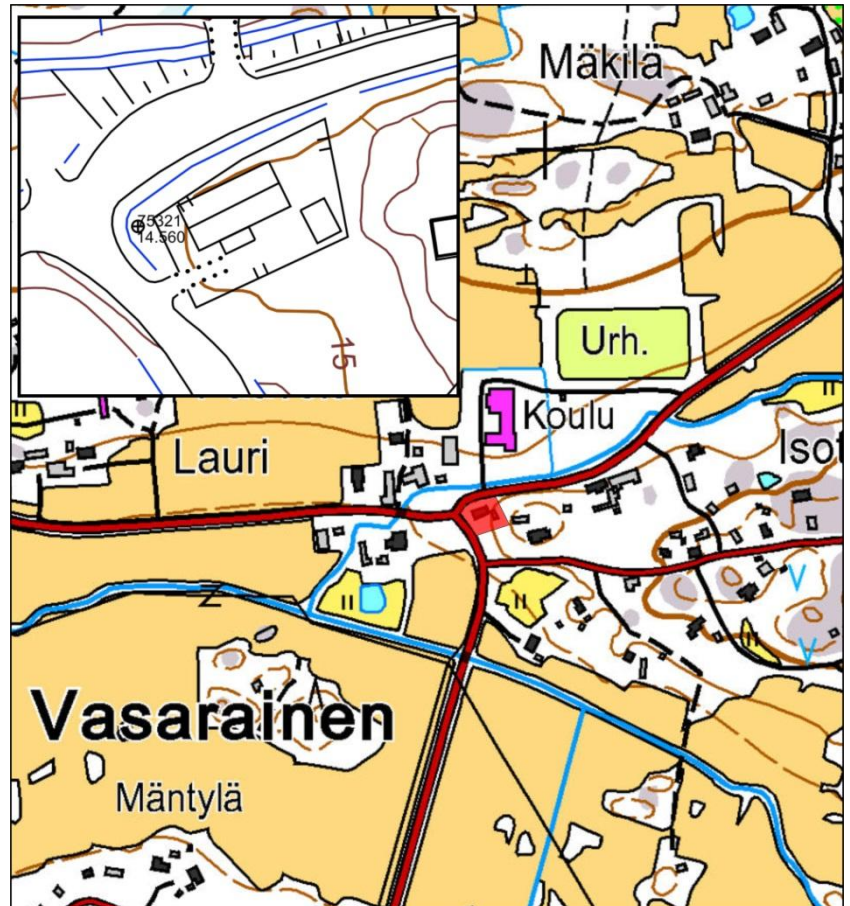
Luokka A: Suojeltava kohde.

Lukula on entinen vähäinlasten koulu, joka valmistui vuonna 1888. Tontilla oleva entinen koulurakennus on hirsirunkoinen ja satulakattoinen. Rakennus on kokenut sittemmin muutoksia ja nykyinen ulkoasu ajoittuu pääosin 1900-luvun puolivälin paikkeille. Rakennusta on myös laajennettu pituus-suunnassa ilmeisesti näihin aikoihin. Rakennuksen korkea ikä on kuitenkin edelleen havaittavissa tyyllillisistä yksityiskohdista. Lukula on toiminut jo vuosikymmenten ajan seurakunnan käytössä. Lukulan tontin sijainti on Vasaraisten kyläkuvalle keskeinen. Tontilla on lisäksi vaatimaton rankorakenteinen ulkorakennus.

Lukula sijaitsee historiallisella kylätontilla maakunnallisesti merkittävässä kulttuuriympäristössä ja on kyläkuvan kannalta ehkäpä merkittävin yksittäinen kohde. 1900-luvun puolivälin paikkeilla toteutettu laajennus laskee hieman rakennushistoriallista arvoa. Laajennus on kuitenkin toteutettu sopimaan rakennuksen alkuperäisilmeeseen. Maisemalliset arvot nostavat kohteen kokonaisarvoa.

Arviointi koskee entistä koulurakennusta.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (sivistyshistoriallinen) ja maisemallinen.

MONNAN KAPPELI

684-415-1-39

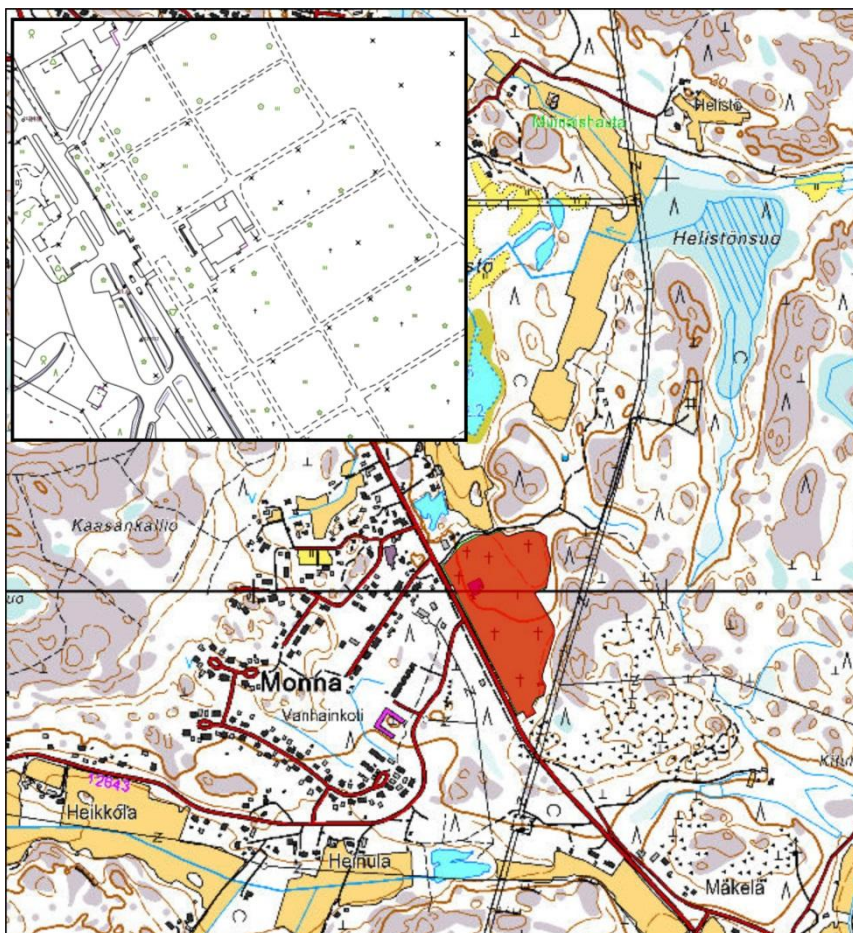
Kodisjoentie 284, Vasarainen

Luokka A: Suojeltava kohde.

Vuonna 1957 valmistunut arkkitehti Keijo Vallin suunnittelema Monnan Kappeli on maakunnallisesti merkittävä kohde. Kappeli sekä sitä ympäröivä hautausmaa sijaitsevat maisemallisesti erittäin merkittävällä ja näkyvällä paikalla Kodisjoentien varrella. Kappelia on laajennettu lähivuosisikymmeninä tiilivuoratulla matalammalla laajennuksella, joka ei kuitenkaan riko kokonaisuutta. Alkuperäinen osa on erittäin hyvin säilynyt yksityiskohdiltaan sekä materiaaleiltaan ja edustaa yksityiskohdiltaan rakennusajankohdalleen melko tyypillistä ratkaisua.

Arviointi koskee kappelirakennusta.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

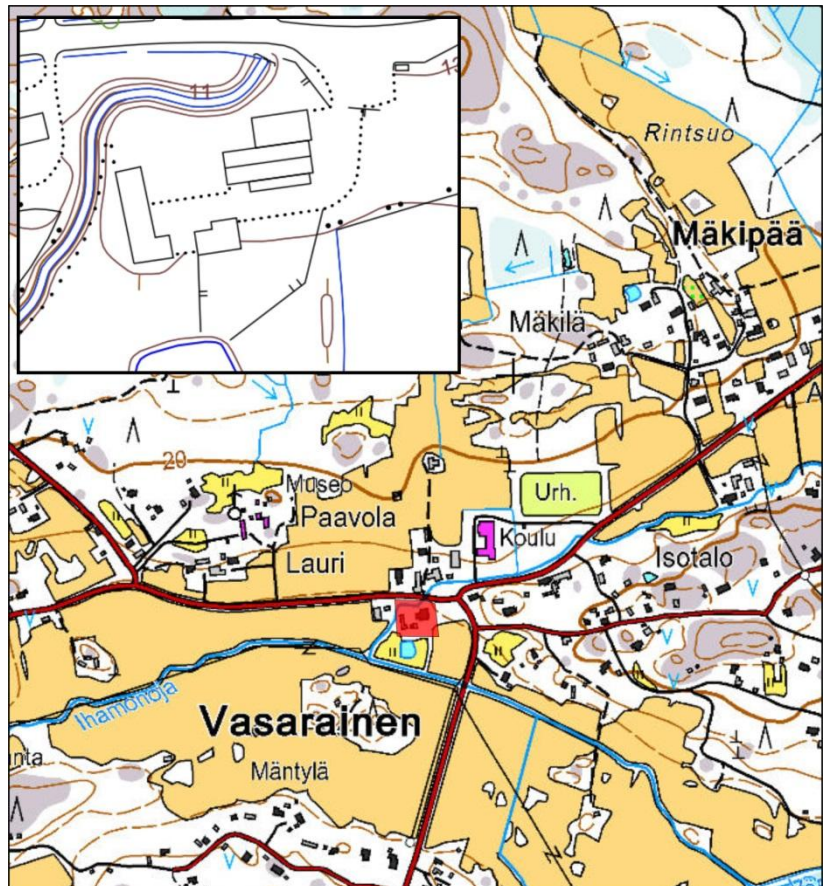
OJALA 684-415-3-12

Vasaraistentie 119, Vasarainen

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Ojala on entinen Vasaraisten kauppa ja sijaitsee maisemallisesti erittäin merkittävällä paikalla historiallisella kylätontilla. Alkuperäinen vuosisadan vaihteen tienoille ajoittuva rakennusajankohta sekä 1900-luvun alkupuolella toteutetut muutokset ovat edelleen selkeästi havaittavissa. Myös iäkästä materiaalia on säilynyt. Hallitsevana piirteenä oleva 1960-70-luvulla toteutettu laajennus laskee kuitenkin kokonaisarvoa. Mahdollisesti 1900-luvun alkupuolelle ajoittuvat ulkorakennukset ovat kokeneet joitakin muutoksia, mutta säilyneet tyylillisesti hyvin.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (elinkeinohistoriallinen) ja maisemallinen.

PAAVOLA 684-415-5-22
Vasaraistentie 124, Vasarainen

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

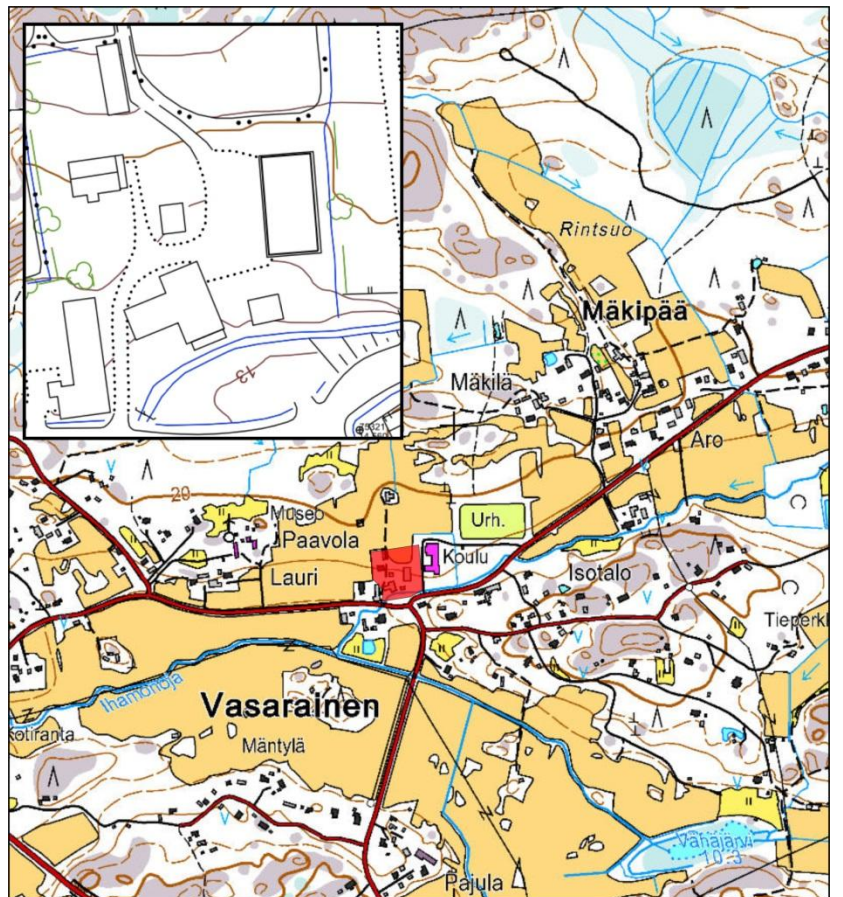
Paavola on yksi Vasaraisten kantatiloista ja sijaitsee maisemallisesti erittäin näkyvällä paikalla historiallisella kylätontilla Vasaraisten koulun vieressä.

Tilan nykyinen rankorakenteinen päärakennus on valmistunut vuonna 1947. Rakennus on kokenut melko mittavia muutoksia 1960-70-luvulla sekä 2000-luvulla, mutta alkuperäinen rakennusajankohta on edelleen havaittavissa.

Tilaan kuuluvat ulkorakennukset ovat säilyneet hyvin ja ovat kyläkuvan kannalta erittäin merkittäviä. Pihapiiriissä on 1920-luvulla valmistunut osittain luonnonkivirunkoinen navetta, 1900-luvun alkupuolella valmistunut osittain tiilirunkoinen sauna sekä samanikäinen kylmäilmakuivuri. Varsinkin navetta sekä sauna sijaitsevat näkyvällä paikalla tien varressa.

Päärakennuksessa toteutetut muutokset laskevat rakennushistoriallista arvoa ja vaikuttavat kokonaisarviointiin.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (kantatila) ja maisemallinen.

PIKKUKOULU 684-415-5-33

Vasaraistentie 30, Vasarainen

Luokka A: Suojeltava kohde.

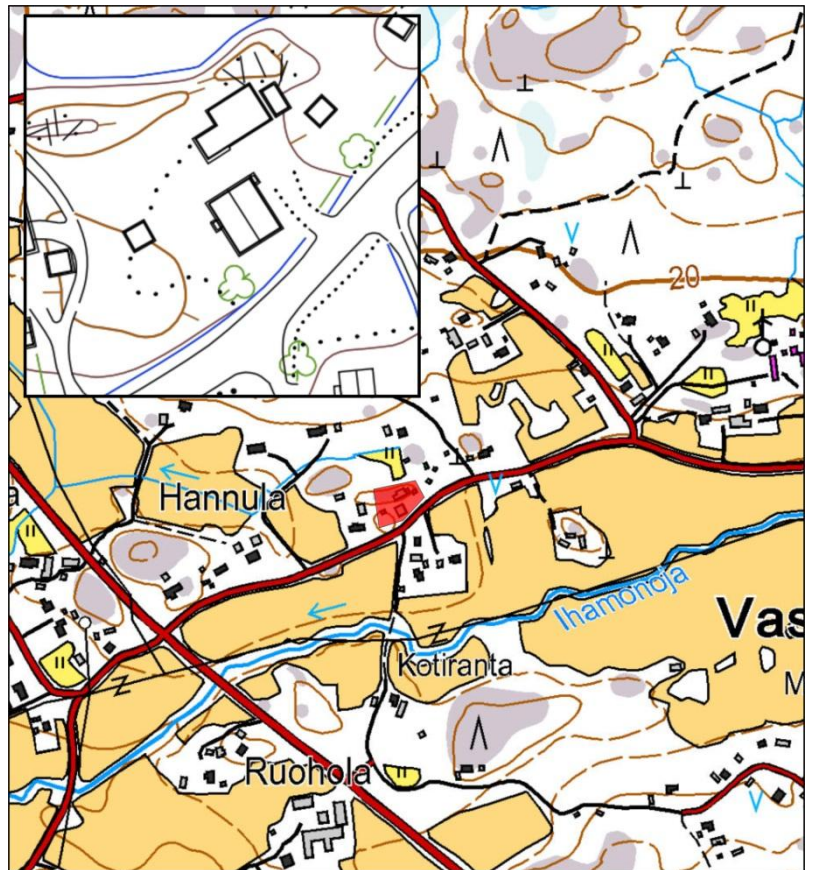
Vuonna 1923 perustetun Vasaraisten entisen alakoulun rakennus maisemallisesti ja koko kyläkuvan kannalta erittäin merkittävällä paikalla Vasaraistentien varrella. Tontilla oleva ilmeisesti hirsirunkoinen klassistisia piirteitä omaava koulurakennus on säilynyt ulkoisesti käytännössä autenttisenä. Ulkorakennus on kokenut melko mittavia muutoksia vuosien varrella. Tontilla on myös iäkäs kellari, joka on huonokuntoinen.

Entisellä koulurakennuksella on erittäin tärkeä merkitys Vasaraisten kyläkuvassa melko vilkkaan Vasaraistentien varrella. Pihapiiriin kuuluva ulkorakennus on kokenut melko mittavia muutoksia vuosien varrella, mutta sillä on maisemallista merkitystä siitä huolimatta. Tontilla oleva iäkäs kellari on huonokuntoinen ja jää arvioinnin ulkopuolelle.

Arviointi koskee vanhaa koulurakennusta.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (sivistyshistoriallinen) ja maisemallinen.

RAITANEN (aitat)

684-415-1-125

Kodisjoentie 368, Vasarainen

Luokka A: Suojeltava kohde.

Maisemallisesti näkyvällä paikalla Kodisjoentien varrella sijaitsevan Raitasen historia ulottuu pitkälle 1800-luvulle. Tilan vanha päärakennus on korvattu mahdollisesti 1980-luvulla modernilla omakotitalolla. Pihapiirissä on myös mahdollisesti 1900-luvun alkupuolelle tai puolivälin paikkeille ajoittuva navetta.

Pihapiirin merkittävimmät rakennukset ovat kaksi erittäin hyvin säilynyttä pitkänurkkaista aittaa, jotka ovat valmistuneet ilmeisesti vuonna 1856. Toista aittaa on sittemmin laajennettu rankorakenteisella osalla. Aitoilla on tärkeä merkitys Kodisjoentien maisemassa. Aitat ovat hyvin hoidettuja.

Arviointi koskee aittoja.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

UUSITALO 684-415-2-44

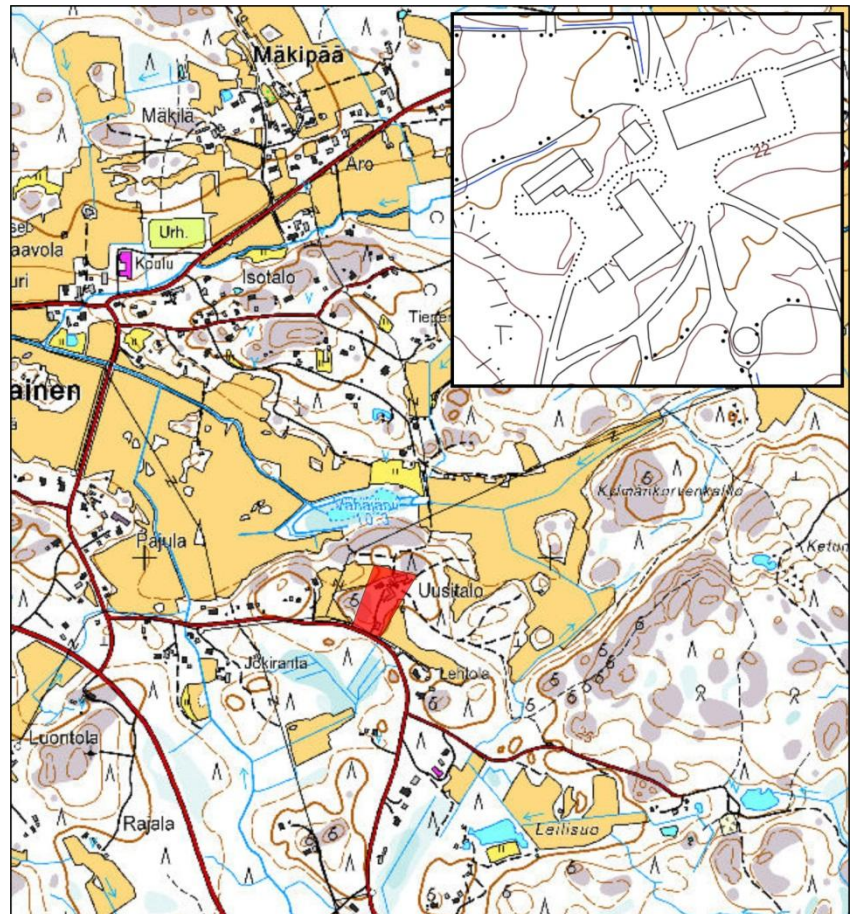
Hakrintie 62, Vasarainen

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Edelleen toiminnassa oleva maatila, jonka historia ulottuu nykyisellä paikalla 1880-luvulle. Tontilla oleva vinkkelin mallinen hirsirunkoinen päärakennus on valmistunut alun perin vuonna 1888 ja se on laajennettu nykyiseen runkomalliinsa 1920-luvulla. Rakennuksessa on toteutettu lähi-vuosina muutoksia, kuten ikkunoiden uusiminen, mikä antaa rakennukselle hieman uudisrakennusmaisen ulkoilmeen. Kookas, hyvin säilynyt navettarakennus on valmistunut 1950-luvulla. Pihapiiriin kuuluu myös iäkäs puuhuone- ja kellarirakennus sekä aitta. Muut ulkorakennukset ovat pääosin uudempia.

Uusitalo erottuu melko selkeästi Hakrintielle ja sillä on maisemallista merkitystä. Päärakennuksessa toteutetut muutokset laskevat kuitenkin rakennushistoriallista arvoa ja siten myös kokonaisarvoa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

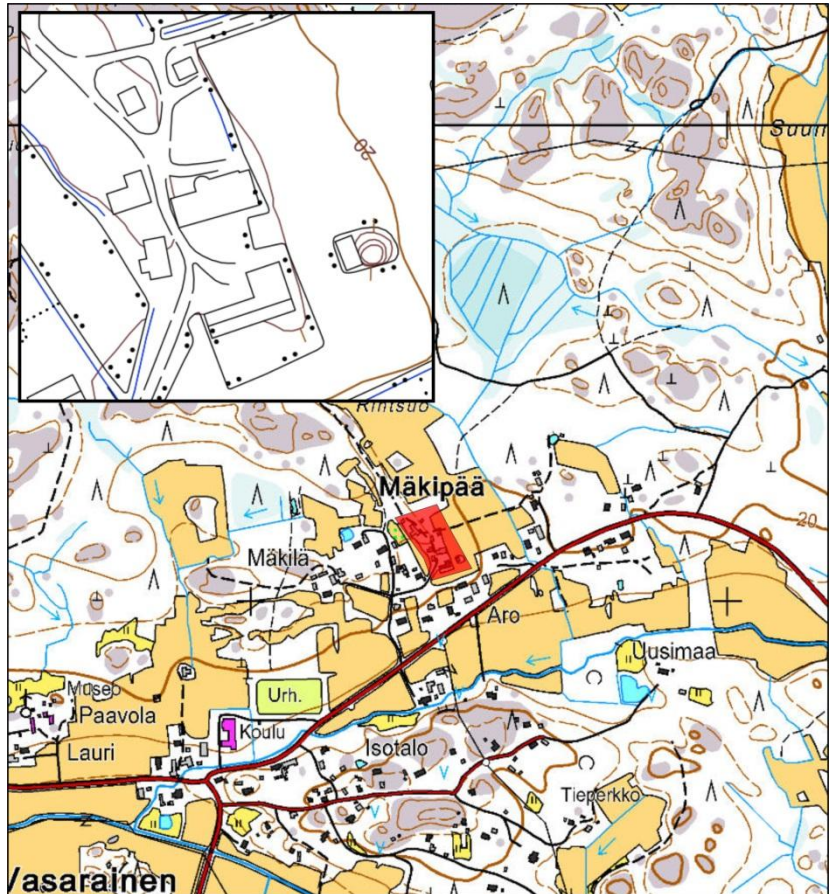
VAHALA 684-415-3-78
Nihattulantie 401, Vasarainen

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Vasaraissa sijaitseva 1800-luvun loppupuolelle ajoittuva maatalo maisemallisesti merkittävällä paikalla Nihattulantien varrella peltoaukeiden keskellä. Tilan hirsirunkoinen ja pitkänurkkainen, pohjakaavaltaan paritupamallinen päärakennus on valmistunut alun perin 1800-luvun loppupuolella ja säilynyt julkisivultaan hyvin. Rakennusta on laajennettu rankorakenteisella ja satulakattoisella vinkkeliosalla 1970-luvulla ja tämä on risti-riidassa rakennuksen alkuperäisilmeen kanssa. Pihan puolella on tehty myös muita muutoksia. Pihapiiriin kuuluu lisäksi monia eri-ikäisiä ulkorakennuksia, joilla on maisemallista merkitystä Vasaraisten kyläkuvassa. Näistä merkittävimmät ovat alun perin 1900-luvun alkupuolella valmistunut ja 1950-luvulla laajennettu navettarakennus sekä hirsirunkoinen sauna- ja kuivurirakennus.

Kohde edustaa päärakennuksen osalta Vasaraisten nykyään harvinaista iäkkäämpää säilynyttä rakennuskantaa. Rakennuksessa toteutetut muutokset sekä säilyneen osan huono kunto laskevat kuitenkin rakennushistoriallista arvoa. Pihapiirikokonaisuus on maisemallisesti ja kyläkuvan kannalta merkittävä.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

VILJALA 684-415-2-6

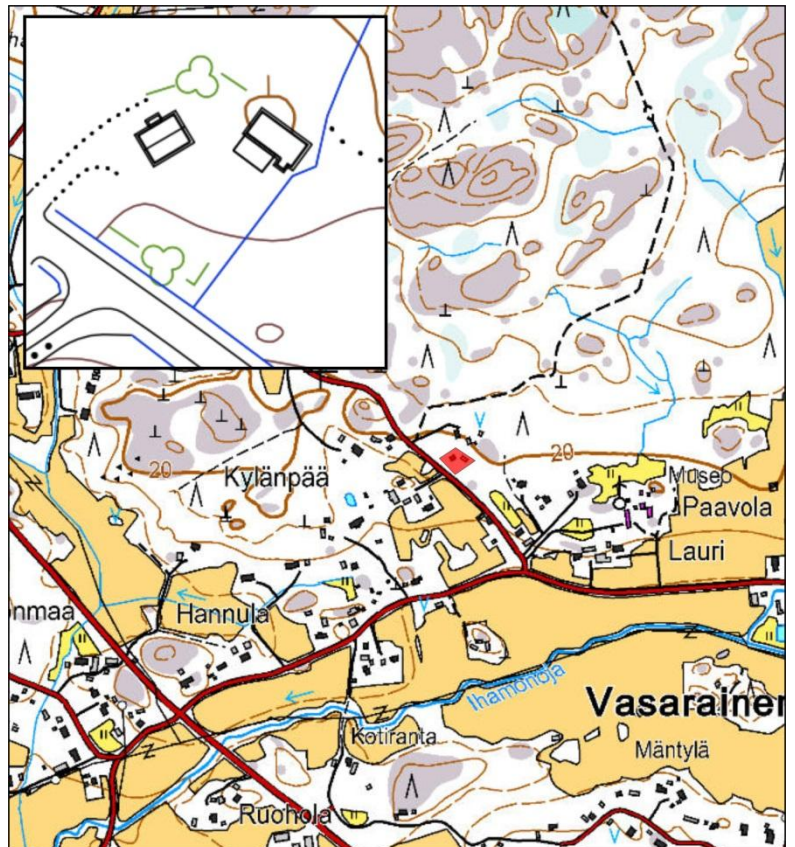
Hillintie 128, Vasarainen

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Maisemallisesti merkittävällä paikalla maakunnallisesti merkittävässä Vasaraisten kulttuuriympäristössä sijaitseva 1900-luvun alkupuolen pienimuotoinen, työväen-asumista edustava asuintontti. Tontin historia ulottuu kuitenkin mahdollisesti kauemmaksi. Kyseessä saattaa olla entinen torppa, jonka vanhemmat rakennukset ovat jo hävinneet. Tontilla oleva pieni asuinrakennus on valmistunut mitä ilmeisimmin 1920–30-luvulla ja säilynyt tyyllisesti pääosin hyvin. Lisäksi tontilla on 1900-luvun alkupuolella valmistunut saunarakennus, joka on kuitenkin kokenut melko mittavia muutoksia.

Viljala muodostaa ajallisen ja maisemallisen kokonaisuuden tien toisella puolella sijaitsevan Kylänpään tilan kanssa. Asuinrakennus edustaa rakennusajankohdalleen tyypillistä rakentamista ja on säilynyt tyyllisesti hyvin, mutta esimerkiksi vuoraus ja alakerran ikkunat ovat uusitut. Myös kuisti vaikuttaa myöhemmin toteutetulta, mutta on jo verrattain iäkäs. Rakennuksen alkuperäinen rakennusajankohta on edelleen selkeästi havaittavissa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

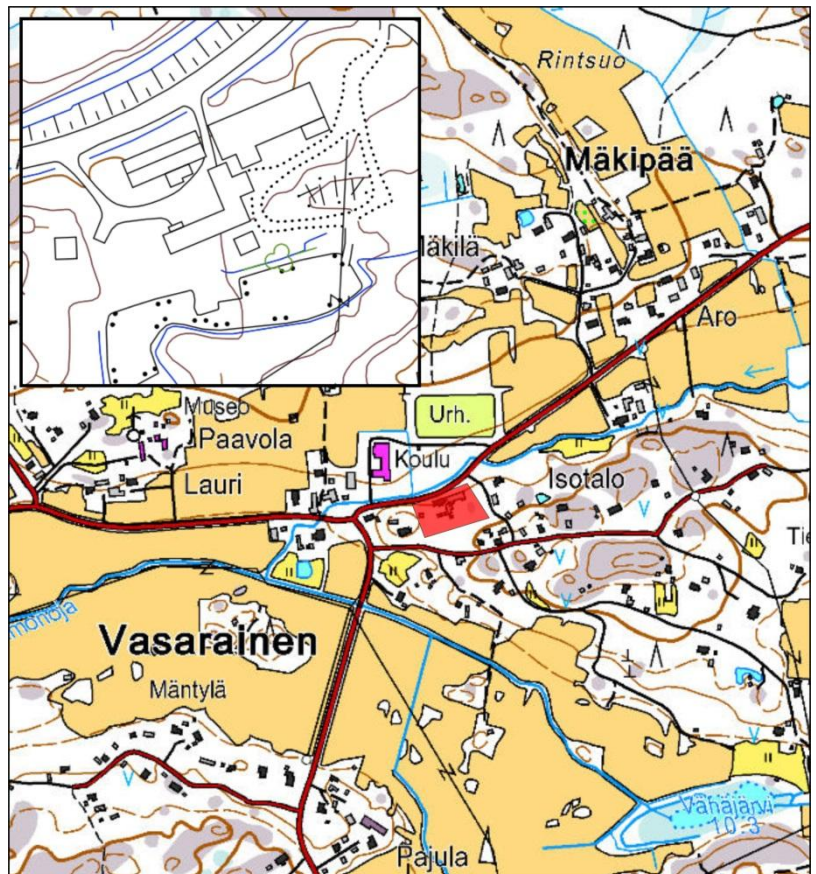
VÄHÄTALO 684-415-6-150
Nihattulantie 474, Vasarainen

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Maisemallisesti ja kyläkuvan kannalta merkittävällä paikalla Vasaraisten koulua vastapäätä sijaitseva 1800-luvun maatalon lähes umpihamainen pihapiiri. Päärakennus on valmistunut alun perin ilmeisesti vuoden 1889 paikkeilla. Samoihin aikoihin on valmistunut myös ns. "puaripipi", joka on myöhemmin valmistuneella vinkkeliosalla kiinni vuonna 1906 valmistuneessa luonnonkivirunkoisessa navetas- sa. Pitkänurkkainen aitta on valmistunut myös 1800-luvun puolella. Rakennuksista lähes kaikki ovat kokeneet muutoksia vuosikymmenten aikana, mutta alkuperäinen rakennusajankohta on edelleen havaittavissa.

Päärakennuksessa sekä ulkorakennuksissa vuosikymmenten aikana toteutetut muutokset laskevat rakennushistoriallista arvoa ja siten myös kokonaisarvoa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

C-kohteet sekä arvioinnin ulkopuolelle jääneet kohteet Vasaraissa sekä Monnan alueella

VASARAINEN:

KAIRO	684-415-7-0	Soukaistentie 5
KAITTEALHO	684-415-1-87	Kaittealhontie 32
KANERVA	684-415-1-8	Kojjärventie 218
KOSOLA	684-415-4-27	Hakrintie 218
LAURI	684-415-2-55	Vasaraistentie 92
MATTILA	684-415-6-156	Alhontie 2
METSÄLÄ	684-415-6-41	Uudenmaantie 11
METSÄRANTA	684-415-6-178	Lonkintie 40
PAJANKETO	684-415-2-27	Hillintie 150
PARATIISI	684-415-5-5	Vasaraistentie 53
RAJASUO	684-415-4-44	Kodisjoentie 924
SAARELA	684-415-6-18	Hakrintie 7
SANTALA	684-415-3-6	Hillintie 141

MONNA:

HIEKKAKUOPANTIE 1	684-27-2708-3	Hiekkakuopantie 1
TUOHIKUJA 2	684-27-2702-10	Tuohikuja 2
VIISTOTIE 5	684-27-2702-6	Viistotie 5
VIISTOTIE 6	684-27-2703-4	Viistotie 6
VIISTOTIE 9	684-27-2702-4	Viistotie 9

SOUKAINEN

Kylän historiaa

Soukaisten kylä on perustettu 1300- tai 1400-luvun aikana. Ensimmäiset kirjalliset maininnat kylästä ovat vuodelta 1540. Vuonna 1571 Soukaisissa oli viisi taloa. Soukainen koottiin 1600-luvun lopulla kruununrustholliksi. 1770–1780-luvulla rustholli halottiin kahtia. Maanmittari August Andersin suoritti ratsutilan isojaon vuosina 1791–1793. Soukainen muodosti yksinään jakokunnan, jonka piirirajat vaikiinutettiin isojaon avulla.

Sekä Juho Soukainen (Isotalo) että Heikki Soukainen (Soukainen) saivat manttaalinsa mukaisesti kumpikin puolet kylästä. Isojaon aikainen kylätontti sijaitsi nykyisellä paikallaan Soukaisten talon kohdalla. Mitä ilmeisimmin kylätontti oli sijainnut tällä paikalla jo 1500-luvulla. 1800-luvun aikana Isotalo siirtyi vanhasta kylätontista nykyiselle paikalleen hie-man pohjoisemmaksi, mutta jäi kuitenkin vanhan kylätontin välittömään läheisyyteen. Kylän pelto- ja niittyalueet sijaitsivat ja sijaitsivat edelleen pääosin kylätontin ympärillä Soukaistentien molemmin puolin.

Vuodelta 1903 olevan venäläisen topografi-kartan mukaan asutusta oli levinnyt jonkin verran myös Kallenmäentien varteen sekä etelämmäksi Soukaistentien varteen. Myös kylätontin länsipuolella sekä pohjoispuolella oli joitakin rakennuksia. Vasaraisista saapuva Soukaistentie oli merkitty melko leveäksi aina kylätontille saakka, mutta jatkui etelään vaatimattomampana tienä. Rustilan eli Isotalon luoteispuolelle oli merkitty tuulimyly. Viljely-alueet eivät olleet juurikaan kasvaneet isojaon ajasta.

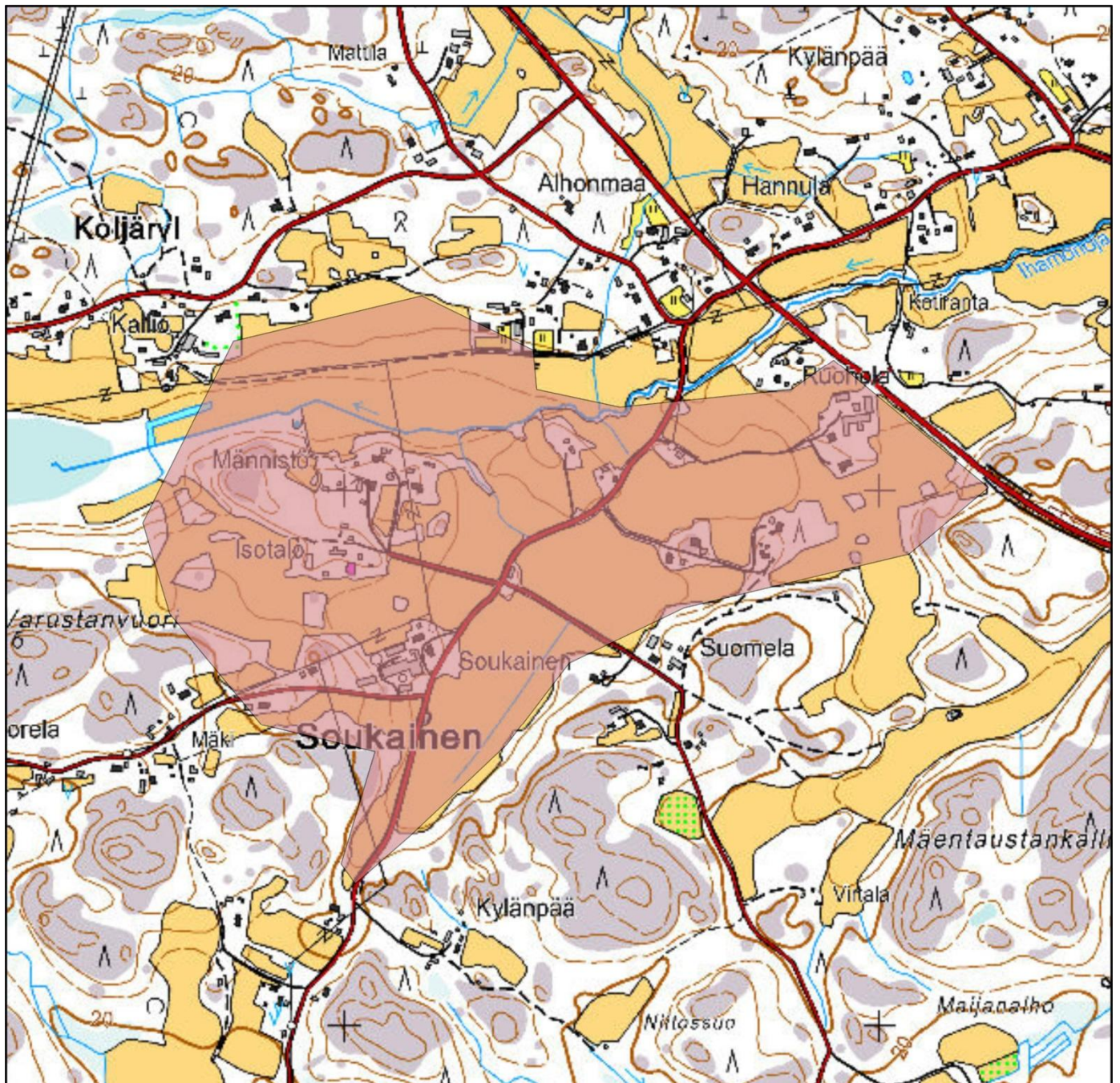
Nykytila

Soukaisten historiallinen kylätontti sijaitsee kyläalueen pohjoisosassa, kuten myös suurin osa kylän viljelyksistä. Eteläosa, jota hallitsevat Pitkäjärvi, Varijärvi, Löyttyjärvi sekä Meri-Pitkäjärvi on harvaan asuttua takamaata. 1900-luvun aikana järville on syntynyt loma-asutusta.

Kylätontin ympäristö on säilynyt melko rakentamattomana näihin päiviin saakka. Rakennuskannassa ja ympäristössä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia 1950–1960-lukujen jälkeen. Vasaraisten suunnasta avautuvat maisemallisesti merkittävät viljelyalueet Soukaistentien molemmin puolin. Vanha kyläkeskus on edelleen samalla paikalla kuin 1700-luvun lopulla. Alue tulisikin nähdä paikallisesti merkittävänä hyvin säilyneenä kokonaisuutena.

Soukaisissa on edelleen tallella jaetusta kruununrustholista syntyneet Soukaisten ja Rustilan eli Isotalon kantatilat. Rustilan talo on huomioitu maakuntakaavassa maakunnallisesti merkittävänä kohteena. Soukaisten tila sijaitsee edelleen historiallisella kylätontilla. Tilan päärakennus on valmistunut mitä ilmeisimmin vuosisadan vaihteen tienoilla ja säilynyt ulkoisesti hyvin. Tilalla olevat talousrakennukset ovat pääasiassa uudempia, mikä kertoo jatkuneesta maatalouden harjoittamisesta. Rustilan eli Isotalon rakennukset ovat huomioitu maakunnallisesti merkittäviksi. Muilta osin kylässä ei ole suurempia talouskeskuksia kuin edellisten lisäksi ehkä Vuorelan tila kylätontin länsipuolella. Muilta osin iäkkäämpi rakennuskanta on melko pienimuotoista ja vaatimatonta ja lohkottu aikanaan kantatiloista asuintiloiksi. Kallenmäentien on 1800–1900-lukujen vaihteen rakennuskantaa, joka on kuitenkin kokenut mit-tavia muutoksia. Järvien rannoille on syntynyt jonkin verran loma-asutusta. Soukaisten kylän läpi johtava Soukaistentie on säilynyt linjaukseltaan osin jo 1700-luvulta, ainakin kylätontin pohjoispuolelta. Nykyinen linjaus kokonaisuudessaan on säilynyt täysin 1800-luvulta. Myös kylätontilta itään sekä järville johtava Kallenmäentie on säilynyt aivan alkupäätä lukuun ottamatta viimeistään 1800-luvun loppupuolelta. Tie haarautuu etelässä Varijärventieksi, joka on myös säilynyt linjaukseltaan hyvin.

Arvoalue

Soukaisten paikalliseksi merkittäväksi kulttuuriympäristöksi esitettävä historiallinen viljelymaisema.

SOUKAISTEN KOHTEET

A- Suojeltavat kohteet

B- Lievemmin suojeltavat kohteet

1. Kylänpää
2. Markkula
3. Ruuhola
4. Rustila (Isotalo)
5. Sievola
6. Soukainen
7. Suomela
8. Välimäki

Soukaisten kaavassa suojeltavaksi esitettävät kohteet.

Inventoidut kohteet

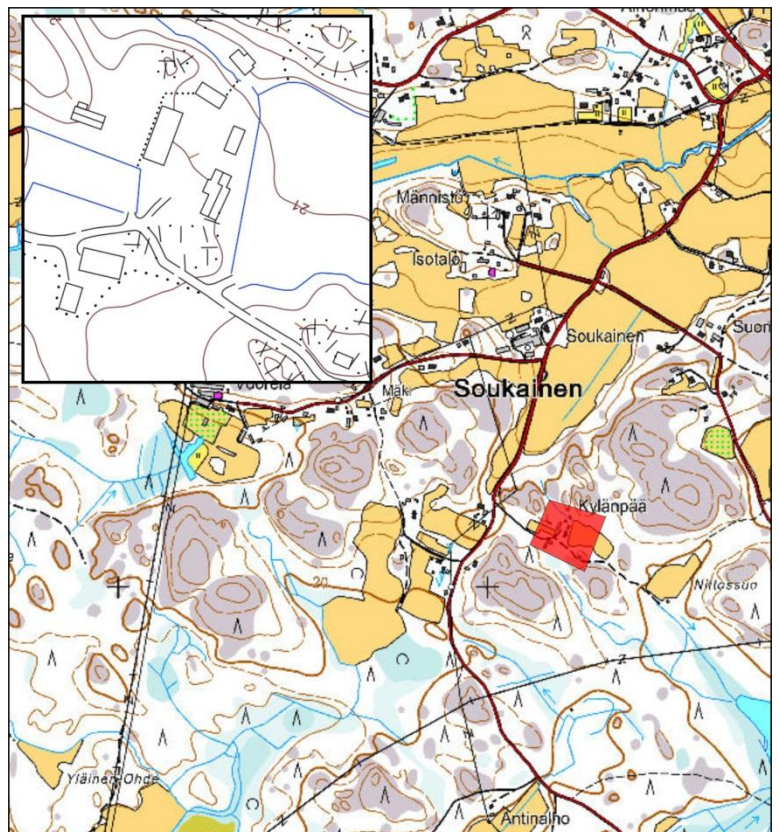
KYLÄNPÄÄ 684-410-1-25
Soukaistentie 144, Soukainen

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Viimeistään 1920-luvulle ajoittuva pieni maa-tila Soukaisissa kallioisen metsän keskellä. Pihapiirissä on melko poikkeuksellisen hyvin säilynyt rakennuskanta, lukuun ottamatta alun perin paritupapohjaista päärakennusta, jota on muutettu melko runsaasti sittemmin. Muutos ajoittuu varhaisimmillaan 1960-luvulle. Pihapiirissä on lisäksi toinen asuinrakennus, joka on myös paritupapohjainen ja ilmeisesti rankorakenteinen. Hyvin säilynyt rakennus ajoittuu mitä ilmeisimmin 1930–40-luvulle ja on mahdollista, että se on siirretty nykyiselle paikalleen. Tilan ulkorakennukset ovat säilyneet lähes autenttina. Pihapiirissä on osittain hirs-, osittain rankorakenteinen navettarakennus ilmeisesti 1920–30-luvulta sekä samoihin aikoihin ajoittuva osittain pitkänurkkainen ja kaksihuoneinen aitta. Pihalla on myös 1900-luvun puolivälin paikkeille ajoittuva rankorakenteinen kanala sekä hirsirunkoinen sauna. Hieman muita rakennuksia kauempana sijaitsee betonirakenteinen kellari 1900-luvun puolivälistä sekä kauempana tien varressa sijaitseva hirsirunkoinen riipi.

Kohde sijaitsee melko syrjässä. Päärakennus on muutettu merkittävästi 1960-luvun jälkeen. Alkuperäinen rakennusajankohta on kuitenkin edelleen juuri ja juuri havaittavissa. Pihapiirin muu rakennuskanta on sen sijaan säilynyt ja myös hoidettu erittäin hyvin. Maa-tilatoiminnan jäljet ovat säilyneet poikkeuksellisen hyvin.

Arvot: Rakennushistoriallinen.

MARKKULA 684-410-1-118

Kuusmontie 5, Soukainen

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Mitä ilmeisimmin 1800-luvun lopulle ajoittuva torppa Pitkäjärven rannalla Soukaisissa. Pihapiirissä on paritupapohjainen hirsirunkoinen päärakennus, joka on säilynyt runkomalliltaan sekä suurelta osin tyyllisesti mahdollisesti 1900-luvun alkupuolen muutosasussa. Rakennuksessa on toteutettu joitakin muutoksia vuosien varrella. Tontilla on lisäksi viimeistään 1900-luvun alkupuolelle ajoittuva kellari, joka on muutettu melko merkittävästi vuosien varrella sekä saunarakennus 1900-luvun alkupuolelta, joka on säilynyt tyyllisesti melko hyvin. Lähempänä rantaa sijaitsee uudempi sauna sekä ulkorakennuksia.

Kaikissa iäkkäämmissä rakennuksissa on toteutettu jonkin verran muutoksia, mutta alkuperäiset rakennusajankohdat ovat edelleen havaittavissa. Kohde edustaa Soukaisten 1800–1900-lukujen vaihteen torppa-asumista. Pihapiiri sijaitsee melko syrjässä, joten sillä ei ole varsinaisesti maisemallista tai kyläkuvallista merkitystä. Aivan pihapiirin lähiympäristössä länsipuolella sijaitsee kiviröykkiöitä, jotka ovat muinaisjäännösrekisterissä Pitkäjärven Suurenniemi -nimellä.

Arvot: Rakennushistoriallinen.

RUOHOLA 684-410-3-4
Ruoholantie 29, Soukainen

Luokka A: Suojeltava kohde.

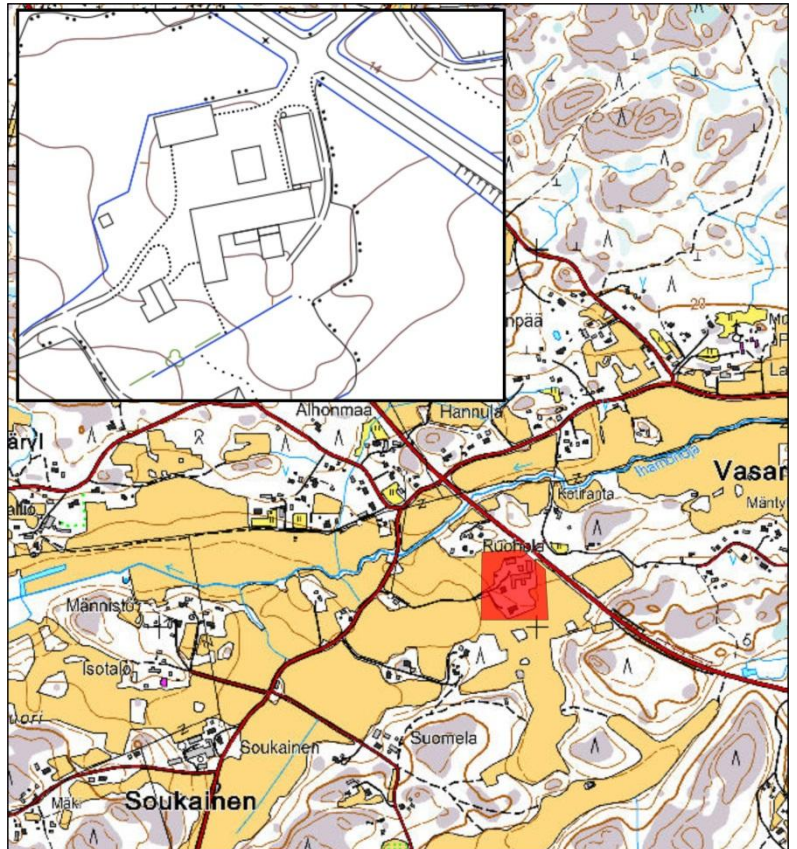
Edelleen toiminnassa oleva 1910-luvun maatila maisemallisesti erittäin merkittäväällä paikalla Kodisjoentien ja Soukaistentien väliin jäävän peltoaukean keskellä. Pihapiirissä on alueelle näyttävämpää arkkitehtuuria edustava jugend-tyylinen hirsirunkoinen päärakennus vuodelta 1918. Rakennus on säilynyt runkomalliltaan ja tyyllisesti alkuperäisenä. Muutokset ovat toteutettu alkuperäisilmettä kunnioittaen. Pihapiirissä on myös hyvin säilynyt iäkäs pitkänurkkainen aitta. Tontin muut ulkorakennukset ovat joko uudempia tai muutettu vastaamaan ajan tarpeita. Rakennuksilla on kuitenkin maisemallista merkitystä.

1910-luvulle ajoittuva maatila sijaitsee maisemallisesti erittäin näkyvällä paikalla viljelyaukean keskellä.

Edelleen toiminnassa olevan maatalan ulkorakennukset ovat kokeneet melko mittavia muutoksia vuosien varrella, mutta ovat siitä huolimatta maisemallisesti tärkeitä Kodisjoentien sekä Soukaistentien maisemassa.

Arviointi koskee päärakennusta ja aittaa.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

RUSTILA (ISOTALO) 684-410-1-162
Rustilantie 28, Soukainen

Luokka A: Suojeltava kohde.

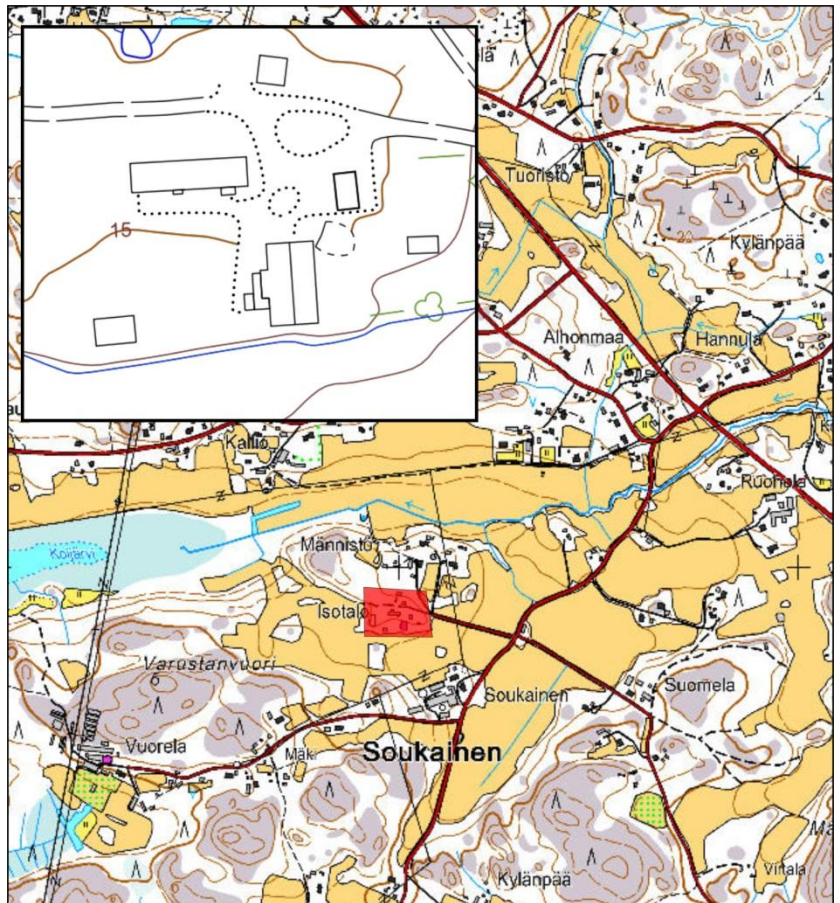
Maisemallisesti merkittävällä paikalla sijaitseva maakunnallisesti merkittävä tila, jonka historia ulottuu 1700-luvulle. Tilaan kuuluu tyyllisesti ja yksityiskohdiltaan hyvin säilynyt kookas uusrenessanssityylinen päärakennus, joka on valmistunut 1800-luvun lopulla. Tontilla on lisäksi mahdollisesti 1870-luvulle ajoittuva vanha renkitupa, joka on nykyään asuinkäytössä. Rakennus on säilynyt osittain hyvin, mutta kokenut myös mittavia muutoksia lähivuosina tai lähivuosikymmeninä. Vanhemmista ulkorakennuksista tallella on kookas aitta, joka on säilynyt pääosin hyvin, mutta siitä on aikanaan purettu osa pois. Lisäksi pihapiirissä on vanhan kivinavetan rauniot sekä pienempiä vaatimattomampia tai uudempia ulkorakennuksia.

Kantatilan kookas päärakennus on säilynyt runkomalliltaan sekä tyyllisiltä yksityiskohdiltaan hyvin. Mahdolliset muutokset on toteutettu alkuperäisilmettä kunnioittaen. Ilmeisesti 1870-luvulla valmistunut toinen asuinrakennus on kokenut lähivuosina melko mittavia ja kulttuurihistoriallista arvoa heikentäviä muutoksia, mutta alkuperäinen rakennusajankohta on edelleen havaittavissa.

Rustila sijaitsee maisemallisesti ja kyläkuvan kannalta erittäin merkittävällä paikalla viljelysten keskellä.

Arviointi koskee päärakennusta, toista asuinrakennusta sekä aittaa.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (kantatila) ja maisemallinen.

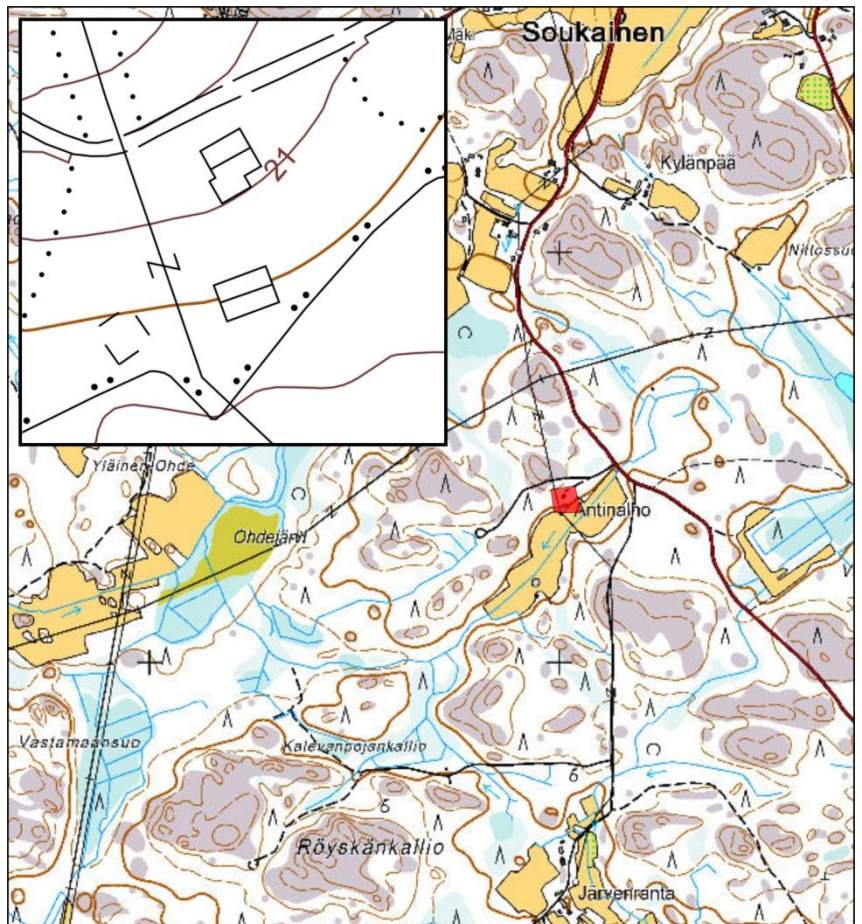
SIEVOLA 684-410-1-221
Niemenmaantie 231, Soukainen

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

1920–30-luvun vaihteen pienimuotoinen asuintontti Soukaisissa. Tontilla on joko 1920-luvulla tai viimeistään 1930-luvun alussa valmistunut hirsirunkoinen pieni asuinrakennus, joka on nykyään vapaa-ajan asuntona. Rakennus on säilynyt pienistä muutoksista huolimatta hyvin ja alkuperäinen rakennusajankohta on edelleen selkeästi havaittavissa. Tontilla on lisäksi 1900-luvun alkupuolella valmistunut hirsirunkoinen sauna- ja varstorakennus, joka on säilynyt myös ulkoisesti melko hyvin.

Kohde edustaa aikansa pienimuotoisempaa asuinrakentamista. Asuinrakennus on säilynyt pääosin hyvin osin myös materiaaleiltaan. Kuistiosa sekä terassi on toteutettu 1980-luvulla ja tämä hieman laskee rakennushistoriallista arvoa. Saunarakennus on säilynyt ulkoisesti pääosin hyvin. Tontti rakennuksineen erottuu melko selkeästi Niemenmaantielle.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

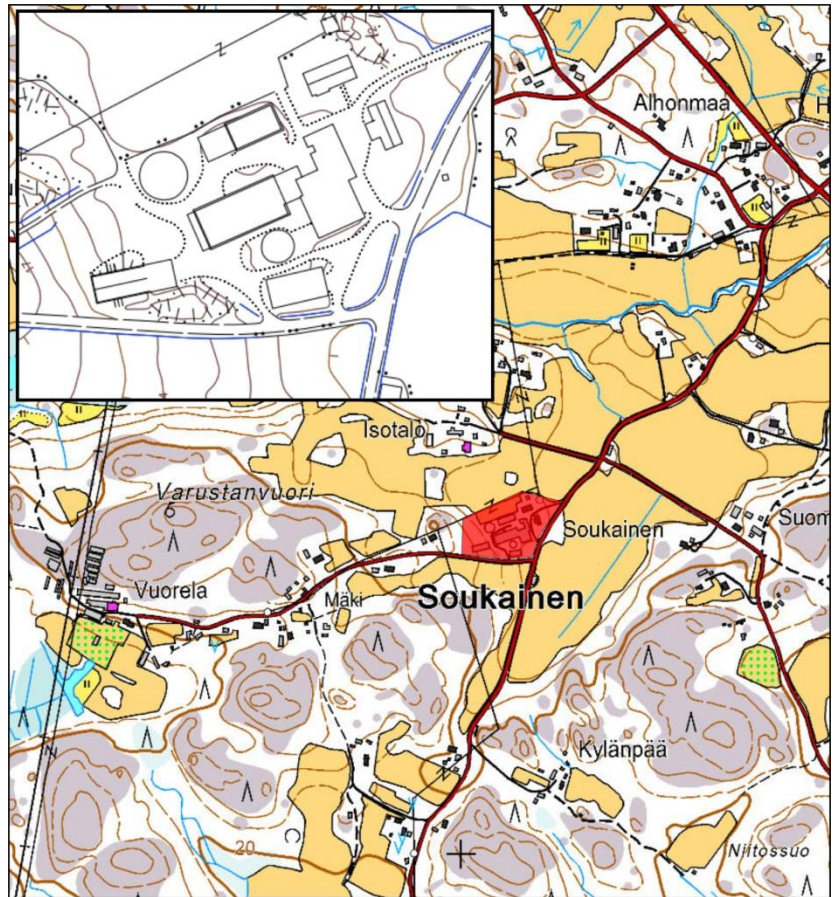
SOUKAINEN 684-410-2-3
Soukaistentie 103, Soukainen

Luokka A: Suojeltava kohde.

Soukaisten kantatila, jonka historia ulottuu 1600-luvulle. Tila toimii edelleen karjatilana. Vanha päärakennus on valmistunut alun perin 1870-luvulla ja sitä on muutettu hieman 1900-luvun alussa ja 1950-luvuilla. Rakennus on säilynyt kuitenkin hyvin ja on kyläkuvan kannalta erittäin merkittävä. Koska tila on edelleen toiminnassa on ulkorakennuskanta kokenut melko runsaita muutoksia sekä uudistunut. Tontilla on säilynyt 1800-luvulle ajoittuva aittarakennus. Nykyinen navetta on rakennettu alun perin 1950-luvulla ja sitä on laajennettu 1960-luvulla. Tontilla oleva nykyinen asuinrakennus on valmistunut vuonna 1979.

Arviointi koskee vanhaa päärakennusta sekä aittaa. Muilla ulkorakennuksilla on kuitenkin maisemallista merkitystä Soukaisten kyläkuvassa. Kohteella on kantatilana myös historiallista arvoa.

Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen (kantatila) ja maisemallinen.

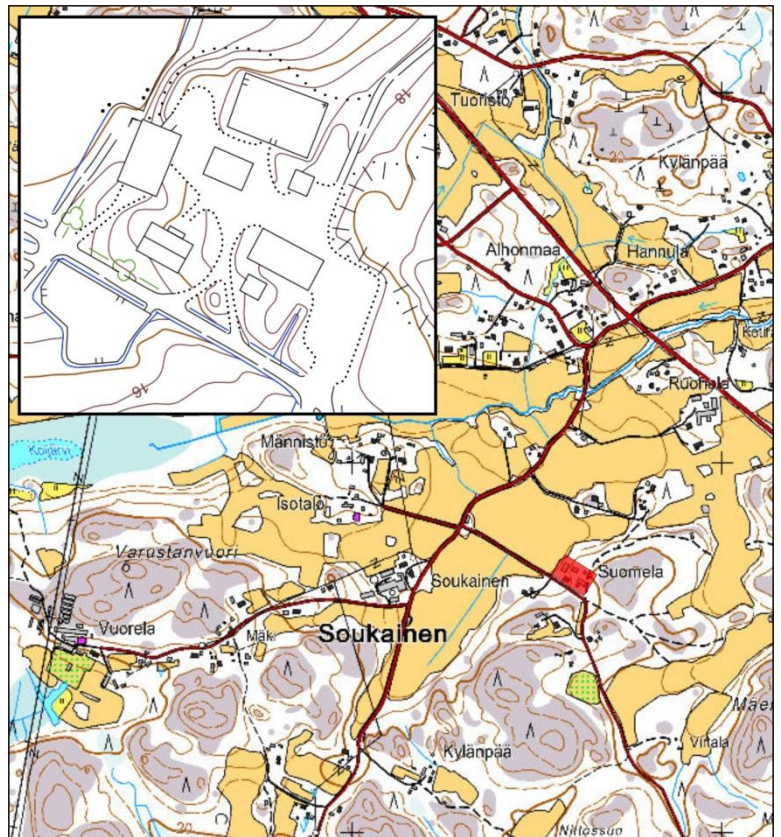
SUOMELA 684-410-1-227
Kallenmäentie 28, Soukainen

Luokka B: Lievemmin suojeltava kohde.

Maisemallisesti erittäin merkittävällä paikalla sijaitseva 1930-luvun tila, joka on säilynyt pääosin hyvin ja on kyläkuvan kannalta merkittävä. Tilaan kuuluu pääosin melko hyvin säilynyt hirsirunkoinen Arvi Leikarin 1920-luvulla suunnittelema hirsirunkoinen melko kookas päärakennus. Pihapiiriin kuuluu myös 1950-luvun paikkeilla valmistunut navetta sekä 1900-luvun alkupuolelle ajoittuva osittain luonnonkivirunkoinen, osittain hirsirakenteinen makasiinirakennus. Muut ulkorakennukset ovat uusia tai merkittävästi muutettuja.

Tila erottuu peltoaukeiden laidalla kauaksi. Päärakennus on säilynyt runkomalliltaan sekä tyyllisiltä yksityiskohdiltaan hyvin 1920-luvun asussaan, mutta lähivuosina toteutettujen kunnostusten ym. seurauksena ulkoasu on hieman uudisrakennusmainen. Myös aukotusta on muutettu jonkin verran. Navettarakennus on säilynyt hyvin 1900-luvun puolivälin asussaan ja on maisemallisesti erittäin tärkeä. Makasiinirakennus on säilynyt ulkoisesti lähes autenttisenä.

Arvot: Rakennushistoriallinen ja maisemallinen.

VÄLIMÄKI 684-410-1-29
Wahlqvistintie 69, Soukainen

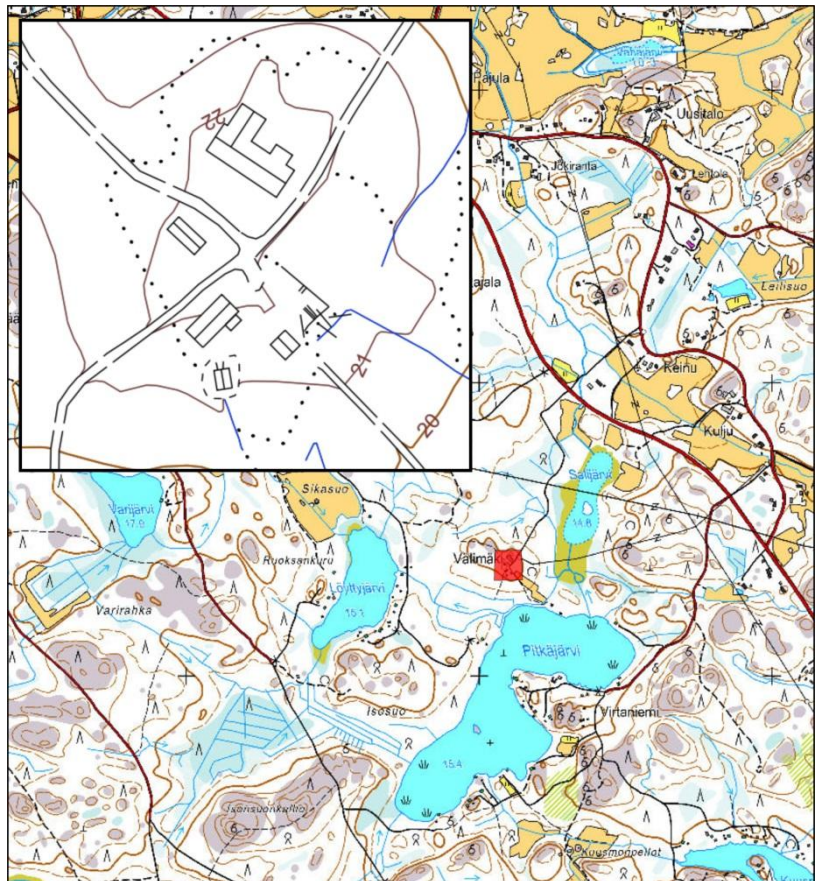
Luokka A: Suojeltava kohde.

1800-luvun lopulle ajoittuva torppa Vasaraisten Pitkäjärven rannalla. Pihapiirissä on viimeistään 1800-luvun lopulla valmistunut hirsirunkoinen paritupapohjainen torppa, joka on säilynyt ulkoisesti runkomalliltaan sekä tyyllillisesti hyvin. Pihapiiriin kuuluu lisäksi 1800–1900-luvun vaihteeseen ajoittuva hirsirunkoinen aitta, 1900-luvun alkupuolella ja 1950-luvulla valmistunut suulin ja navetan käsittävä rakennus sekä 1900-luvun alkupuolelle ajoittuva vinttiosalta hirsirakenteinen holvattu kellari sekä saunarakennus. Rakennukset ovat hyvässä kunnossa ja alkuperäiset rakennusajankohdat ovat selkeästi havaittavissa.

Kohde edustaa Vasaraisten 1800–1900-lukujen vaihteen torppa-asutusta. Pihapiiri sijaitsee melko syrjässä ollakseen maisemallisesti arvokas. Rakennukset ovat säilyneet pääosin hyvin. Päärakennuksessa on toteutettu joitakin muutoksia vuosikymmenten aikana, mutta runkomalli sekä tyyllilliset yksityiskohdat ovat hyvin säilyneet. Myös ulkorakennukset ovat säilyneet hyvin ja pihapiirin toiminnalliset jäljet ovat edelleen selkeästi havaittavissa.

Arviointi koskee pihapiirin iästä rakennuskantaa.

Arvot: Rakennushistoriallinen.

C-kohteet sekä arvioinnin ulkopuolelle jääneet inventoidut kohteet Soukaisissa

SOUKAINEN:

KOTIPELTO	684-410-1-211	Soukaistentie 165a
LEHTISALO	684-410-1-76	Soukaistentie 59
LUONTOLA	684-410-1-81	Hepoalhontie 26B
MÄKI	684-410-1-24	Nällimäentie 47
MÄNNISTÖ	684-410-1-176	Rustilantie 21A
NIEMENMAA	684-410-1-132	Niemenmaantie 154
RAJAMAA	684-410-1-69	Hepoalhontie 50
RAUHALA	684-410-1-49	Soukaistentie 47
RAUHALA (Kallenmäent.)	684-410-1-41	Kallenmäentie 51
SALUSMÄKI	684-410-1-231	Saluksentie 181

Lähteet

AIKAISEMMAT INVENTOINNIT:

Joukio, Olli: Rauman yleiskaava-alueen kulttuuriympäristöselvitys. Satakunnan Museo. 2012.

Kolehmainen, Annukka: Kesäasuntojen rakentaminen Rauman eteläisillä rannoilla. Raportti. Rauman museo. 1998.

Kolehmainen, Annukka: Raportti Rauman eteläisten rantojen rakennuskulttuuriselvityksestä heinä- ja elokuussa 1997. Rauman museo. 1997.

PAINETUT LÄHTEET:

Papunen, Pentti: Rauman seudun historia. Osat I-III.

Uusi-Seppä, Niina (toim.): Satakunnan kulttuuriympäristöt eilen, tänään ja huomenna. Satakunnan Museo 2012.

DIGITAALISET LÄHTEET:

Kiinteistötietojärjestelmä, Maanmittauslaitos. www.ktj.fi

Museovirasto. Muinaisjäännösrekisteri. kulttuuriympäristo.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/mjreki/read/asp/r_default.aspx

Museovirasto. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. www.rky.fi

VALOKUVAT:

Satakunnan Museon valokuvakokoelma

Kotiseutuyhdistys Muinan valokuvakokoelma sekä kuviin liittyvä historiatieto